

Jaarverslag Vogels van de Kempense Meren

editie 2008

Kwak, Dekshoeveijver (David Verdonck)

Samenstelling: Lex Peeters

18 oktober: 24 Baardmannetjes stijgen op van Maatheide: één van de hoogtepunten van 2008 (Lex Peeters).

Inleiding:

Een van de mooiste kanten van onze hobby is dat elk vogeljaar anders verloopt. Waar de ene winter voor grote groepen ganzen zorgt, laat de andere zich weer karakteriseren door de sterke aanwezigheid van Sijzen en Putters. Waar het ene voorjaar een influx van Witvleugelsterns en Vale Gieren in petto blijkt te hebben, laat het andere mooie aantallen roofvogels of steltlopers passeren.

2008 werd het jaar van de talrijke Rode en Zwarte Wouwen. Van de sterke Dwergmeeuwentrek in het voorjaar. Van de massale Vinken-, Zanglijster- en Houtduiventrek in het najaar. Van de Morinellen en Duinpiepers op Maatheide. Van eindelijk weer eens Baardmannetjes en helaas erg weinig steltlopers. Maar ook van de schandalige versterking van de Kok- en Zwartkopmeeuwenkolonie aan Glasfabriek en van verdere expansie van de recreatiedruk in veel gebieden (terwijl tegelijkertijd een rapport van Bureau Waardenburg ondubbelzinnig aantoonde dat de gevolgen van versterking voor veel vogelsoorten in hoge mate fataal kunnen zijn).

2008 leverde waarnemingen op van maar liefst 230 verschillende soorten. Daarvan betrof het in 13 gevallen exoten. Ter vergelijking: 2007 was goed voor 223 soorten, waarvan 10 exoten.

alleen in 2007		in 2007 + 2008		alleen in 2008		totaal 2007 + 2008	
inheems:	exoot:	inheems:	exoot:	inheems:	exoot:	inheems:	exoot:
17	1	196	9	21	4	234	+ 14 = 248

(Bij de soortbesprekingen zijn de namen van exoten cursief gezet, de soorten die alleen in 2007 werden waargenomen in grijs, die beide jaren werden gezien in zwart en die van 2008 in blauw)

Leuke zeldzaamheden waren in 2008 o.a. Roodhalsfuut, Kuifaalscholver, Rotgans, Toppers, Zwarte Zeeëenden, Eiders, Schreeuw- of Bastaardarend, Roodpootvalk, Reuzenster, Hop, Grote Piepers, Roodkeelpiepers, Oeverpieper, Graszanger, Snor, Grote Karekiet, Raaf, Buidelmezen en Grauwe Gors. De Eiders, een groep van 65 ex. over Maatheide, mogen met recht worden aangemerkt als de meeste bijzondere en bizarre waarneming van het jaar.

Trektellen op Maatheide (foto Ludwig Jansen).

Voor de liefhebbers van trektellen kent het vogels kijken nog een extra dimensie: het onverwachte! Tot op zekere hoogte laat vogeltrek zich wel voorspellen, maar zelfs op zwakke dagen beseft de trekteller steeds dat er elk moment iets zeldzaams of moois kan opdoemen. Op Maatheide, dat in 2008 met 925 teluren op vijf posten na de best bezette telpost van de Benelux werd, beleefden de trektellers tal van gouden momenten. De beslissing om ten zuidoosten van de beide baggerputten te gaan staan, om zo te profiteren van opgestuwde zangvogeltrek (veel kleine vogels mijden de grote wateroppervlakten), bleek een juiste. Sommige trekdagen verliepen zelfs ronduit spectaculair. Enkele topdagen:

9 en 10 mei:

Vooraf veel zeldzaamheden, met o.a. 4 Kleine Zilverreigers, 1 Zwarte Ooievaar, 1 Schreeuw- of Bastaardarend, 1 Visarend, 1 Grauwe Kiekendief, 7 Zwarte Wouwen, 63 Wespndieven, 1 Roodpootvalk, 1 Kraanvogel, 1 Kanot, 5 Temmincks Strandlopers, 2 Dwergmeeuwen, 6 Visdieven, 1 Velduil, 2 Roodkeelpiepers, 3 Duinpiepers, 1 Europese Kanarie.

23 augustus:

Na een verregende ochtend 's middags nog: 55 Ooievaars (21 + 31 + 1), 34 Wespndieven, 17 Bruine Kiekendieven, 9 Morinelplevieren (groepje).

Zeven van een groep van negen Morinelplevieren over Maatheide (Lex Peeters).

13 september:

Een breed regenfront dat de dag ervoor naar Nederland was getrokken, had daar sterke roofvogeltrek tot stilstand gebracht. Toen de wind keerde en het regenfront terug over België voerde kwamen de massaal 'opgepote' roofvogels daar direct achteraan. Overal in België werden in de loop van de middag onvoorstelbaar veel Bruine Kiekendieven, Wespndieven en Visarenden waargenomen.

Na een nevelige, regenachtige ochtend hadden de meeste trektellers telpost Maatheide al verlaten toen de groepjes roofvogels daar uit de lage bewolking opdoemden. Als enige achterblijver moest Lex Peeters zijn aandacht verdelen over de tientallen roofvogels in het luchtruim en het oproepen van versterking. Die versterking kwam, maar ondertussen waren al zeer veel roofvogels gemist! Desondanks verschenen in slechts enkele uurtjes tijd op de lijst: 40 Blauwe Reigers, 9 Ooievaars, 17 Wespndieven, 21 Bruine Kiekendieven, 1 Blauwe Kiekendief, 1 Grauwe kiekendief, 1 Havik, 20 Sperwers, 15 Buizerden, 5 Visarenden, 11 Torenvalken, 4 Smellekens, 2 Boomvalken en 1 Slechtvalk (in totaal 12 roofvogelsoorten op trek) en 2 Grote Mantelmeeuwen. Die dag gaf daar bovendien 13 Duinpiepers (waarvan 7 op trek), 1 Ortolaan en 107 Gele Kwikstaarten.

8 oktober:

Door regen werd pas rond 9.00 uur gestart. Vinken (in totaal 13.475 ex.) trokken in grote groepen langs de noord- en zuidflanken van Maatheide. Maar wat vooral de aandacht trok was de lijstertrek, met lange tijd een gespreid deken van Zanglijsters over de volledige breedte van het gezichtsveld. Men telde maar liefst 3.159 ex., met daartussen compacte groepjes Koperwieken (totaal 440). Leuke krenten waren 1 late juv. Wespndief, 3 Smellekens, 2 Zilverplevieren, 2 vrij late Huiszwaluwen, 1 Waterpieper, 3 late Gele kwikstaarten, 3 Beflijsters en 1 Appelvink. Einde middag vertrokken uit het riet in de zuidoosthoek nog twee Buidelmezen.

17 oktober:

Met o.a.: 1 Rode Wouw, 42 Sperwers, 1 late Roodpootvalk, 2 Smellekens, 1 Houtsnip, 121 Boomleeuweriken, 2 Beflijsters, 24 Baardmannetjes (stegen luidroepend op uit het riet), 15 Appelvinken.

2 november:

Was men op Maatheide in oktober al verwend met tienduizenden Vinken, meer dan honderdduizend Houtduiven en de nodige zeldzaamheden, 2 november werd de meest complete trekteldag van 2008. Prachtige slierten Kraanvogels, doorlopend honderden Kieviten, Veldleeuweriken en megagroepen Houtduiven, stevige Buizerd-, Sperwer- en Roekentrek, 2 IJsgorzen, 1 Sneeuwgorz en een Grote Pieper en dan in de slotfase nog een hoge Velduil en een Kuifaalscholver in vijf minuten tijd. In totaal 63 soorten op trek. Een dag waarin alle aantrekkelijke elementen van trektellen (het ondergaan van het fenomeen op zich, verrassing, spanning, het delen van adrenalinierijke ervaringen) werden samengebond tot één heerlijk avontuur.

Als bijlage is achterin dit jaarverslag een aantal feiten en resultaten van trekteljaar 2008 door Toon Jansen vertaald in graphics.

De watervogeltellingen werden op dezelfde schaal doorgezet als in winter 2007/2008, wat een schat aan gegevens opleverde, en de eerste mogelijkheden om de cijfers tussen twee winters te vergelijken.

Extra tellingen werden ingelast toen veel plassen onder strenge vorstomstandigheden dichtvroren.

Helaas kwamen de meeuwentellingen op de slaappleatsen op Maatheide en de Grote Zandputten op een wat lager pitje te staan. Het is de bedoeling om de frequentie in de volgende winter weer op te voeren en er dan ook Miramar in te betrekken, omdat ook daar midwinter grote aantallen meeuwen schijnen te overnachten.

Tot slot werden de Aalscholver- en Grote Zilverlaaplaats aan Put Stroobants herhaaldelijk geteld.

In dit verslag heb ik per soort zoveel mogelijk informatie van 2008 verwerkt. De meeste gegevens werden ontleend aan Birding Kempen, de nieuwsgroep waar reeds meer dan honderd vogelaars hun ervaringen, belevenissen en waarnemingen uit het merengebied zijn gaan posten. Ik hoop dat dit jaaroverzicht hen duidelijk zal maken dat die moeite niet voor niets is geweest en voor anderen een stimulans zal vormen om voortaan ook een bijdrage te gaan leveren. Vooral meer systematische gegevens van algemene soorten (inventarisaties) kunnen onze kennis van de regionale avifauna verder vergroten. Daar liggen, zo zal dit verslag duidelijk maken, nog altijd de grootste hiaten.

Andere belangrijke bronnen waaraan gegevens werden ontleend zijn de nieuwsgroep Taxandria (regio Turnhout e.o.) en Trektellen.nl, de site waar alle resultaten van de trektellingen op de telposten Prinsenvak en Kristallijn/Maatheide na te slaan zijn. De broedkarakteristieken bij de roofvogels en uilen zijn gebaseerd op de resultaten in het volledige werkgebied van ringgroep Demervallei, maar mogen voor onze regio als representatief worden beschouwd, aangezien die daar deel van uitmaakt.

Mijn dank gaat uit naar alle waarnemers en fotografen, maar in het bijzonder naar Jef Sas, die bijdroeg aan het verzamelen van de gegevens en het concept kritisch nalas op tekstfouten en ontbrekende feiten, naar Herman Berghmans voor het beschikbaar stellen van de resultaten van ringgroep Demervallei en tellingen van de Roekenkolonies en naar Toon Jansen voor het aanreiken van belangrijke aanvullende (broed)gegevens en het maken van de graphics van telpost Maatheide in de bijlage.

Ik wens iedereen veel leesplezier toe.

Lex Peeters

Roerdomp, Kattestaart (Jelle van de Veire).

Vogels van de Kempense Meren 2008 - een bundeling van de waarnemingen:

Ter vergelijking is steeds cursief een samenvatting van de interessantste feiten van 2007 opgenomen.

IJsduiker

2007: *Een adulte IJsduiker, die al vanaf half december op het kanaal bij Olen (Geel) verbleef, raakte op 07-01 verstrikt in een vislijn en zou op 07-02 in VOC Oostende overlijden.*

Geen waarnemingen in 2008.

Geoorde Fuut

2007: *De eerste 2 Geoorde Futen verschenen op 23-03 op de grote baggerput van Maatheide. Op dezelfde locatie waren in het voorjaar nog vijf waarnemingen, met 5 ex. op 08-04 als maximum. Op 12-08 verbleven daar 2 ex. Hierbuiten slechts twee waarnemingen in de regio: één bij kokmeeuwenkolonie Glasfabriek (3 ex.) en één op Put Rauw (1 ex.)*

Groep van zeventien Geoorde Futen op 5 april op Maatheide (Lex Peeters)

In 2008 kwamen de meeste meldingen van Geoorde Futen weer van de grote baggerput op Maatheide. Deze waarnemingen duiden daar ongetwijfeld op doortrekkers, die er rustend de dag doorbrengen om 's nachts weer verder te gaan. Wellicht worden ze aangetrokken door de grote meeuwslaapplaats, die 's nachts goed te horen zal zijn en hen bescherming moet bieden. De mooiste groep betrof maar liefst 17 ex. (allen volledig in zomerkleed) op 5 april. Diezelfde dag hing ook een paartje rond op Miramar. Het najaar leverde slechts één waarneming op.

Alle waarnemingen op een rijtje:

29-03:	1	Maatheide, grote baggerput	
05-04:	17	Maatheide, grote baggerput	
05-04:	2	Miramar	
06-04:	2	Maatheide, grote baggerput	
16-04:	2	Maatheide, grote baggerput	
20-04:	6	Maatheide, grote baggerput	erg onrustig, trokken 's middags door
21-04:	3	Maatheide, grote baggerput	
24-04:	6	Glasfabriek Wezel	
16-05:	1	Put Rauw	in noordoostelijke hoek

16-08:	1	Put Vercammen	onv. of ad. winterkleed

Dodaars

2007: *Er werden o.a. territoria vastgesteld op de Wateringen (minimaal 6), de noordwesthoek van Put Rauw, Scheps (2) en op De Grote Kievit. In de winter werden de hoogste aantallen geteld op Put Rauw en Put Vercammen, beide met maxima van 12 ex.*

Enkele gebieden waar territoria werden vastgesteld zijn: de oude viskweekvijvers ten noordwesten van Wezel (tenm. 1); aan de vogelkijkwand van Scheps (2); op de vijvers aan Straalmolen, Hulsen Balen (1); Keiheuvel Balen (1); 'kleine sprietput' Den Diel (1). Uiteraard is de soort als broedvogel in de regio heel wat wijder verspreid dan deze reeks misschien doet vermoeden. De totale populatie zal enkele tientallen paartjes omvatten.

17 ex. op 21 september op de Put van Rauw was de grootste concentratie die in 2008 werd vastgesteld. Uit de reeks watervogeltellingen die ons nu voorliggen blijkt de actuele winterpopulatie op de regionale plassen tussen de 25 en de 50 ex. te liggen. Tijdens de strenge vorstperiode die rond de jaarwisseling 2008/2009 z'n intrede deed, werden de vogels door ijsvorming gedwongen naar elders uit te wijken.

Op de regionale plassen werden geteld:

2007/2008		2008/2009	
09/11-11:	39		
16/18-11:	48	15/16-11:	22
14/16-12:	30	13/14-12:	44
23/25-12:	27	01/02-01:	26
12/13-01:	28	17/18-01:	6
16/17-02:	47		
15/16-03:	36		

Op 18-07 was Eddy Vaes er getuige van hoe een Blauwe Reiger op de Grote Kievit een grote juv. Dodaars eerst doodde en vervolgens, zij het met moeite, doorslikte.

Roodhalsfuut:

2007: *geen waarnemingen van deze soort.*

Roodhalsfuut, half september, Put rauw Noord (Werner Langhmans).

Van 21 tot en met 24 september verbleef een adulte Roodhalsfuut in overgangskleed op put Rauw Noord. Op 1 november dobberde een adulte in winterkleed samen met een Fuut en 3 mannetjes Zwarte Zee-eend op de grote baggerput van Maatheide.

Fuut

2007: *Tot in mei werden in de regio nauwelijks jonge Futen gezien, terwijl veel paren door de extreem zachte winter al vroeg in het seizoen tot nestelen waren gekomen. Ook elders in België en Nederland werd dat verschijnsel opgemerkt. Vanaf juni verschenen ineens wel overal kleine jongen, alsof één of twee mislukte leggronden aan een succesvolle vooraf waren gegaan.*

Evenals in 2007 kwamen Futen pas laat in het broedseizoen (half juli) tot broedsucces. Wellicht dat ook een groep van 43 adulte vogels op 22 juni op de Grote Zandput met dit fenomeen verband hield.

Op Put Rauw (+ de Noordelijke plas) verblijven de hoogste aantallen Futen in augustus en september, waarna de aantallen richting winter aanvankelijk afnemen: 21 september 136 ex.; 18 oktober 73 ex.;

14 december 34 ex.; 30 december 65 ex.. De winterpopulatie in de regio lag in de eerste winter gemiddeld boven de 200 en het seizoen erop rond de 150. Tengevolge van ijsvorming daalde het aantal in januari 2009 dramatisch.

Op de regionale plassen werden in geteld:

2007/2008		2008/2009	
09/11-11:	239		
16/18-11:	209	15/16-11:	128
14/16-12:	150	13/14-12:	149
23/25-12:	237	01/02-01:	167
12/13-01:	190	17/18-01:	15
16/17-02:	180		
15/16-03:	147		

Tijdens de trektellingen werden over Maatheide 6 ex. (5 + 1) geteld.

Stormvogeltje spec.

2007: *Na zware storm werd op 10-11 een (waarschijnlijk Vaal) Stormvogeltje spec. waargenomen boven een voetbalterrein aan de St. Carolusstraat in Ginderbuiten.*

Geen waarnemingen in 2008.

Aalscholver

2007: *Op 20-02 werden in de Aalscholverkolonie van Stroobants de eerste broedende exemplaren aangetroffen. Uiteindelijk zou de kolonie 48 nesten tellen, met eind april al grote bedelende jongen. Op de slaapplaats bij Put Stroobants sliepen in het winterhalfjaar tussen de 250 en 310 ex. Verder waren er (soms tijdelijk) kleinere slaapplaatsen bij onder meer 't Goorke in Arendonk, De Wateringen, de Goorvijvers bij Campina en de grote vijver in Prinsenveld. Over de trektelpost bij Kristallijn/Maatheide trokken in totaal 4.069 ex.: in het voorjaar 1.227 ex., in het najaar 2.842. Topdag werd 19-10 met 1.014 ex (48 groepen).*

In de kolonie aan de put van Stroobants zaten op 17 januari al enkele broedvogels op het nest, terwijl er ook volop werd gebalst. Dat was ruim een maand eerder dan in 2007. Op 4 februari waren 11 nesten bezet; op 16-02 13; op 25-02 22; op 01-03 23; op 02-04 50. Uiteindelijk zou de kolonie 61 bezette nesten tellen. Op 7 april bevonden zich op een aantal nesten al forse jongen.

Over Maatheide werden in totaal 6.737 ex. geteld, waarvan ruim de helft (3.420) in oktober. Beste dag in het voorjaar was daar 28-03 met 222 ex. In het najaar gold 27-10 met 819 overtrekkende ex. als topdag. Maar ook 09-10 mocht er zijn, met in totaal 494 overtrekkende ex., waaronder een groep van circa 250. Die dag werd ook een groep van 250 ex., dus wellicht dezelfde, over de Katholieke Hogeschool in Geel waargenomen. Buiten de telpost was bovendien een groep van 135 ex. op 21-11 over Holven Geel vermeldenswaardig.

De Aalscholvertrek kwam overigens al vroeg op gang. Op 24 juli telden de trektellers al 64 ex. over Maatheide en op 9 augustus nog eens 100 ex.

Evenals in 2006 en 2007 vormde zich in augustus en september een grote concentratie Aalscholwers op de Put van Rauw. In de tweede helft van september handelde het daar om een groep van circa 300 ex.. Op 3 oktober was die groep blijkbaar gesplitst, getuige de waarnemingen van 200 ex. op Put Rauw en 120 op de Grote Zandput. En op 19 oktober was de hoofdmacht nog westelijker opgeschoven: toen verbleven 242 ex. op de Miramar.

Op 16 oktober kwamen maar liefst 430 ex. slapen aan Put Stroobants. Daar staat tegenover dat de aantallen daar in december juist opmerkelijk laag lagen, nog voordat er sprake was van dichtgevoren plassen in de regio. Enkele data in vergelijking met 2007:

2006/2007:	2007/2008:	2008/2009:
	16-10: 310	06-10: 430
	23-10: 205	
	17-11: 253	15-11: 202
	24-11: 260	
	28-12: 254	24-12: 181
07-01: 255		
14-01: 266	14-01: 267	17-01: 89
	28-01: 253	27-01: 108
11-02: 287	17-02: 288	
23-03: 248		

Ook op diverse locaties elders in de regio kwamen meer of minder frequent Aalscholvers slapen. Qua belang komt normaal gesproken Retie Prinsenpark op een tweede plaats, met bijvoorbeeld 54 ex. op 3 februari. Terwijl de aantallen bij Stroobants midwinter 2008/2009 dus afnamen, indiceren de watervogeltellingen dat er op dat moment in de regio juist meer ex. aanwezig waren dan de winter ervoor. Tijdens de strenge vorstperiode na de jaarwisseling 2008/2009 werd vastgesteld dat zich een grote slaapplek bevond aan koelplas de Lagune in Mol-Donk. Wellicht dat die door de betere omstandigheden de functie van Stroobants voor een deel had overgenomen. Het zal duidelijk zijn dat het lage aantal tijdens de telling van 17/18 januari 2009 direct verband hield met het feit dat zelfs de grootste meren inmiddels nagenoeg geheel waren dichtgevroren.

Op de regionale plassen werden geteld:

2007/2008		2008/2009	
09/11-11:	274		
16/18-11:	271	15/16-11:	353
14/16-12:	230	13/14-12:	176
23/25-12:	174	01/02-01:	329
12/13-01:	270	17/18-01:	72
16/17-02:	215		
15/16-03:	172		

Kuifaalscholver

2007: *geen waarnemingen van deze soort.*

Zeer verrassend was de waarneming van een onv. Kuifaalscholver, die op 2 november samen met een adulte Aalscholver in westelijke richting over Maatheide trok (wrns o.a. Eli van Audenhove, Toon Jansen, Lex Peeters, Nico Venema).

Roerdomp

2007: *Na twee waarnemingen in 2006 (Dekshoevevijver en het Maat-reservaat) werden in de regio opnieuw Roerdompen aangetroffen: op 06-11 vloog een ex. op bij de Lange Linneput en op 25-11 kroop een ex. weg in het riet aan de Kattestaart.*

Half februari hield een Roerdomp zich op aan de Kattestaart (Lex Peeters)

In elk geval van 10 tot en met 20 februari verbleef een Roerdomp aan de Kattestaart in Retie. De vogel had een vaste overnachtingsstek op een tak. Mocht dit hetzelfde ex. zijn dat hier op 25-11-2007 werd waargenomen, dan heeft de vogel er wellicht overwinterd. Op 26 februari vloog een Roerdomp over de noordelijke Goorvijver tegenover het Campinastrand.

Het najaar en de daaropvolgende winter leverde een opmerkelijke reeks waarnemingen op:

05-11:	1	Rammelaars Ham	ter plaatse
22-11:	1	Maatreservaat	vloog op uit het riet
01-12:	1	Scheps	aan de vogelkijkwand (hier ook op 15-02-2009 1 ex.; overwinterd?)
16-12:	1	Selguis Geel	op dam; dit ex. zou hier tenminste tot in de eerste decade van januari 2009 pleisteren

In de extreem koude eerste decade van januari 2009 werden buiten Selguis ook meerdere dagen Roerdompen opgemerkt aan de Kattestaart, Dekshoevevijver (vanaf 26-01 daar 2 bijeen!) en aan de Grote Zandput, zodat toen gelijktijdig minimaal 4 ex. in de regio verbleven. Mogelijk betrof het overwinterende vogels, die door de strenge vorst nadrukkelijker naar de voorgrond werden gedwongen.

Kwak

2007: *Van 05-09 tot en met tenminste 06-10 verbleef een onv. Kwak op een vaste roestplek in Scheps; op 24-11 en 09-12 werd een Kwak waargenomen op de plas ten oosten van Put Stroobants Mol.*

Van 17 tot en met 23 juni verbleef een adulte Kwak aan Dekshoevevijver in Geel. Op 26 juni werd een Kwak waargenomen in Scheps.

Woudaap

2007: *geen waarnemingen van deze soort*

Op vier verschillende data in het broedseizoen werd in een rietkraag in Scheps door Michel Van Buggenhout en Staf Helsen nagenoeg zeker een Woudaap gehoord. In 2009 verdient deze melding nadere opvolging, temeer omdat de bolwerken in Limburg, waar in 2008 maar liefst 23 broedparen werden geteld (10 meer dan in de vorige twee jaren!) op relatief korte afstand liggen.

Kleine Zilverreiger

2007: *Zeven waarnemingen, die tezamen betrekking hadden op 10 ex..*

In elk geval van 15 januari tot en met 07 maart verbleef een Kleine Zilverreiger in het oostelijke deel van de regio. De vogel werd vooral opgemerkt in Waaltjesbos, bij Glasfabriek en bij Stroobants, waar hij waarschijnlijk overnachtte. Op 21 december verscheen opnieuw een Kleine Zilverreiger in Waaltjesbos. De vogel dook daarna in elk geval tot in februari 2009 in de buurt (o.a. Glasfabriek) op.

Voorts slechts vier waarnemingen:

12-03:	2	De Most	vertrekkend naar NW
22-03:	1	Grote Zandput	pleisterend op de slikplaat
09-05:	4	Maatheide	tweemaal 2 ex. (andere vogels) in oostelijke richting overtrekkend

Grote Zilverreiger

2007: *In winter 2006/2007 werden twee slaappleatsen getraceerd: een aan de Gertryvijver in Prinsenspark, waar tot 9 ex. bijeenkwamen, en een bij plas Stroobants, waar in de avondschemer regelmatig 3-5 ex. werden aangetroffen. In het najaar werd de exacte lokatie bij Stroobants gevonden. Het aantal slapers liep daar op van 15 ex. half november tot 25 ex. eind december. In elk geval in november was er ook een slaappleats (6 ex.) bij het Familiestrand in Postel. Tegen de jaarwisseling werden nog slaappleatsen gevonden aan Campinastrand (2), Prinsenspark (5), Dekshoevevijver (1) en de Wateringen (8). Dat bracht het totaal op minstens 41 ex., terwijl in de regio nog een slaappleats in de omgeving van Balen werd vermoed. De veronderstelling dat de winterpopulatie in de regio tussen de 45 en 50 ex. lag is derhalve gerechtvaardigd.*

Een off-season-ex. in broedkleed verbleef van 15 t/m 18-05 bij de Grote Kievit. Dankzij kleurringen kon worden achterhaald dat hij op 12 mei 2001 in Besné (Loire Atlantique) in Frankrijk was geringd en van daaruit jaarlijks naar zijn overwinteringsgebied in La Brenne (Indre) pendelde. De eerste Grote Zilverreiger van het najaar werd op 22-07 waargenomen aan de Ronde Put. Over telpost Maatheide werden 30 trekkers geteld, waarvan slechts 7 in het voorjaar. Het dagmaximum betrof er 8 ex. op 14-10.

Helaas werden de slaappleatsen in het najaar van 2008 slechts sporadisch bezocht. De grootste, die bij Stroobants, bleek in elk geval al halverwege augustus in gebruik. Half december was de omvang daar van een vergelijkbare orde van grootte als het jaar ervoor, maar waar in winter 2007/2008 eind

december een duidelijke toename werd veroorzaakt door een pittige vorstperiode, gebeurde nu het omgekeerde. Op 3 januari 2009 werden nog slechts 9 ex. geteld, waarvan een groepje van 5 al dan niet wegens verstoring naar elders uitweek. De verschillen in beide situaties zijn duidelijk. Bij de vorstperiode einde 2007 deed het dichtvriezen van ondiepe waters in de omringende regio's nieuwe exemplaren naar het open Kempense Merengebied toestromen. De strenge vorst rond de jaarwisseling van 2008/2009 was in combinatie met het gebrek aan wind en een dik sneeuwdek zo venijnig, dat juist een deel van de regionale winterpopulatie z'n heil zuidelijker zocht. Ook de resultaten van de watervogeltelling ondersteunen die theorie. Na de vorstperiode zou de omvang weer op het niveau van het vorige jaar komen.

Omvang slaapplaats Stroobants:

2007/2008	2008/2009
	19-08: 1
	08-10: 6
24-11: 15	
09-12: 18	10-12: 16
18-12: 19	
29-12: 25	24-12: 17
12-01: 26	03-01: 9
28-01: 24	27-01: 25
17-02: 23	06-02: 26
25-02: 19	
05-03: 16	

Op 24 september kwamen al minimaal 5 ex. slapen aan de grote vijver in Prinsenveld. Vier dagen later werden 's morgens 7 ex. aangetroffen bij Dekshoevevijver, terwijl gelijktijdig 1 ex. aanwezig was aan de Kattestaart en 1 ex. aan de Grote Kievit. Van de andere slaapplaatsen werd einde 2008 alleen die bij Campinastrand bezocht, waar op 22 december 4 ex. kwamen overnachten. Er waren aanwijzingen voor een mogelijke slaapplaats bij de vijvers van Selguis, er werd een slaapplaats vermoed in de buurt van De Vennen bij Balen en op 8 januari 2009, toen zelfs de diepste meren nagenoeg waren dichtgevroren, vielen in de avondschemer minstens 2 ex. in aan de noordzijde van de Grote Zandput.

Er was weer één zomerwaarneming: van 30 mei tot en met 1 juni verbleef in het riet van Dekshoevevijver een Grote Zilverreiger, die op 4 juni uitgeweken bleek te zijn naar de Grote Kievit. Het eerste ex. van het najaar dook evenals het jaar ervoor aan de Ronde Put op, nu vijf dagen eerder, op 17 juli. Over Maatheide werden in totaal 45 ex. geteld. September tot en met november was met 34 ex. veruit de beste periode. Het hoogste aantal betrof er 4 ex. op 2 november.

Op de regionale plassen werden geteld:

2007/2008	2008/2009
09/11-11: 20	
16/18-11: 19	15/16-11: 18
14/16-12: 12	13/14-12: 11
23/25-12: 6	01/02-01: 2
12/13-01: 22	17/18-01: 7
16/17-02: 23	
15/16-03: 6	

Blauwe Reiger

2007: Helaas werd nauwelijks informatie verkregen over de broedkolonies in 2007. Het aantal nesten in het gebied Steenberg (gem. Meerhout) werd op 'slechts een tiental' geschat. Ook broedden maximaal 10 koppels nabij de Pinken in Witgoor. Of er ten oosten van De Most en in De Zegge in Geel nog Blauwe Reigers hadden gebroed bleef onduidelijk. In het voorjaar werden 137 trekkers over Maatheide geteld, waarvan 111 in het najaar. 19 ex. op 18-03 werd er het dagmaximum.

In 2008 kwam geen concrete informatie beschikbaar over de broedkolonies in de regio. Wel broedde er vanaf de derde week van februari een ex. op een klein plateau in Put Stroobants, op een bodemnest. Op 27 april bevonden zich daar twee grote jongen. Op 16 maart zaten minstens twee paren in Malesbroek op het nest.

Over Maatheide werden in totaal maar liefst 354 trekkers genoteerd. De beste maanden waren april en september, met respectievelijk 105 en 101 ex. Het hoogste aantal (40 ex., waaronder groepjes van 9, 12 en 15) werd er bereikt op de fenomenale roofvogelmiddag van 13 september.

Aan de regionale plassen werden geteld:

2007/2008		2008/2009	
09/11-11:	45		
16/18-11:	72	15/16-11:	67
14/16-12:	60	13/14-12:	57
23/25-12:	23	01/02-01:	14
12/13-01:	61	17/18-01:	30
16/17-02:	77		
15/16-03:	35		

De tellingen van 23/25-12-2007 en 01/02-01-2009 illustreren de gevoeligheid van Blauwe Reigers voor ijsvorming. Ze kijken dan uit naar het agrarisch gebied en stromend water.

Purperreiger

2007: zes waarnemingen van in totaal 7 ex.

In het voorjaar werden over Maatheide drie trekkende Purperreigers waargenomen: 1 ex. op 24 april en 2 ex. op 29 april. Op 7 augustus bevond zich een onvolwassen ex. op de zandplaat van de Grote Zandput, dat na enige tijd vertrok. Maar op 15 augustus werd daar opnieuw een juveniel ex. aangetroffen, wat doet vermoeden dat de vogel enige tijd in de omgeving heeft rondgehangen. Ook op 3 september werd aan de Grote Zandput nog een Purperreiger opgemerkt.

Ooievaar

2007: Alleen al in maart werden 22 verschillende Ooievaars in de regio opgemerkt. In totaal waren er in 2007 vijftien waarnemingen, die tezamen betrekking hadden op 63 ex.

2008 werd een fantastisch jaar voor Ooievaars in de regio, met 22 waarnemingen, van in totaal 162 ex.

Alleen al over Maatheide werden maar liefst 113 Ooievaars op trek geteld:

30-04:	2	vertrokken vermoedelijk vanaf Kristallijn
01-05:	1	overtrekkend naar W.
06-05:	2	om 13.50 u cirkelend boven telpost

23-08:	53	21 + 31 + 1 ex. overtrekkend
31-08:	2	
10-09:	42	om 13.25 u in één groep; passeerden de dag ervoor Nijmegen (NL)
13-09:	9	groepje, werd later ook nog boven Wezel opgemerkt
14-09:	2	

De andere waarnemingen in de regio waren:

11-03:	2	Witgoor	overtrekkend
14-03:	4	Ronde Put	zeer hoog cirkelend
18-04:	2	Mol Centrum	cirkelend
29-04:	2	Ronde Put	naar ZW
01-05:	3	Put Rauw	zeer hoog afglijdend naar O
01-05:	1	Trektelput Prinsenpark	overtrekkend
10-05:	2	Geel	hoog thermiekend
20-05:	5	KHK Campus Geel	fouragerend op geploegd veld
28-05:	4	Boeretang Mol	ter plaatse
21-06:	2	Hooibeekhoeve Geel	hoog ophermiekend en daarna naar W

09-08:	1	Obroek Retie	hoog schroevend, later afglijdend naar ZO
04-09:	3	Scheppelijke Nete N71	opvliegend
09-09:	13	Geelsebaan Retie	overvliegend naar Z
12-09:	5	Kastelse Dijk Dessel	ter plaatse

Zwarte Ooievaar

2007: In de laatste week van augustus trok tweemaal een exemplaar over Maatheide.

Op 10 mei, 19 augustus (zeker 20 minuten lang draaiend en flappend tegen de tegenwind) en 26 augustus trokken solitaire Zwarte Ooievaars over Maatheide.

Lepelaar

2007: Op 28-03 trokken 3 Lepelaars over de grote baggerput van Maatheide.

Geen waarnemingen van deze soort in 2008.

Heilige Ibis:

2007: geen waarnemingen van deze exoot.

Gemengde gevoelens bij de ongetwijfeld uit gevangenschap afkomstige Heilige Ibis, die op 4 juni voor het eerst werd opgemerkt bij Ten Aard Geel, vervolgens bij de Grote Kievit in Retie verbleef en daarna nog tot in elk geval 28 september in de omgeving van Malesbroek bleef opduiken. De vogel droeg een zwarte ring met als code B747307A030.

Knobbelzwaan

2007: geen bijzonderheden ten aanzien van deze soort.

In totaal werden 9 Knobbelzwanen over Maatheide als trekkers genoteerd. In het agrarische gebied De Wateringen ten zuiden van Arendonk verbleef in winter 2007/2008 een groep van 13 ex.

Op de regionale plassen werden geteld:

2007/2008		2008/2009	
09/11-11:	30		
16/18-11:	49	15/16-11:	36
14/16-12:	29	13/14-12:	36
23/25-12:	20	01/02-01:	21
12/13-01:	35	17/18-01:	18
16/17-02:	28		
15/16-03:	16		

Wilde Zwaan

2007: Op 15-11 trokken in 5 minuten tijd twee groepen Wilde Zwanen van elk 11 ex. over Geel-Bel.

Op 30 december vlogen 5 adulte Wilde Zwanen over het centrum van Retie naar het zuidoosten.

Kleine Zwaan

2007: drie waarnemingen, allen in november, hadden in totaal betrekking op 11 ex.

Zoals in het jaarverslag van 2007 al werd voorspeld zakten Kleine Zwanen in de winter 2008/2009 tot in de regio af. Bij de Knobbelzwanen in agrarische gebied De Wateringen (Arendonk) hielden zich op 20 december 2 en op 26 december 1 adult ex. op. Op 2 en 3 januari 2009 verbleven daar 5 ex., waaronder een juveniel. Ook elders uit de regio zouden daarna nog diverse waarnemingen volgen. Wellicht is daarmee de kiem gelegd voor jaarlijks overwinterende Kleine Zwanen.

Zwarte Zwaan:

2007: geen waarnemingen van deze soort.

In beide winters werd herhaaldelijk een exemplaar van deze exoot waargenomen in de omgeving van De Wateringen. Op 13 april zaten 2 ex. op de Kattestaart en op 17 augustus vlogen 2 ex. over Maatheide.

Zwarthalszwaan:

2007: geen waarnemingen van deze soort.

Op 18 februari verbleven in het Griesbroek 2 ex. van deze exoot van Zuid Amerikaanse herkomst.

Kolgans

2007: Na maandenlange afwezigheid verscheen op 11 maart het groepje van 5 Kolganzen weer, dat zich de gehele zomer van 2006 in de omgeving van Rauw ophield. Ze zouden tot ver in augustus blijven. De eerste 11 trekkende Kolganzen van het najaar werden op 5 oktober boven Maatheide waargenomen. In totaal zouden er in het najaar 197 trekkers worden geteld. Bij de winterse watervogeltellingen werden telkens slechts 2 tot 8 ex. opgemerkt.

Even traditioneel als het nieuwjaarsvuurwerk zijn de Kolganzen de dag erop. De vogels raken op de

vaste pleisterplaatsen verstoord en zoeken hun heil elders. Zodoende volgen er dan ook grotere groepen in de regio. Aan het prille begin van 2008 was dit niet anders. Op 1 januari vlogen in korte tijd 28, 42 en 125 ex. over Put Rauw en circa 160 ex. over De Molse Neet in Wezel. Een dag later werden 21 en 7 ex. over de Ronde Put gezien.

In elk geval van 1 mei tot en met 24 juli verbleef 1 adulte Kolgans op Put Rauw.

Over Maatheide werden in 2008 slechts 28 geteld, waaronder een groepje van 13 ex. extreem vroeg, op 14 september.

Hybride Kolgans x Dwerggans

2007: geen waarnemingen

Vermoedelijke hybride Dwerg- x Kolgans, 28 december, Grote Zandput (Lex Peeters)

Op 28 december vertoefde tussen Grauwe Ganzen op de zandplaat aan de Grote Zandput een vermoedelijke hybride tussen Kol- en Dwerggans. De ongeringde vogel was donkerbruin, klein en compact van vorm en bezat een relatief korte nek, een hoog voorhoofd en een korte, donkerroze snavel. Voor Dwerggans liep de kol echter niet ver genoeg door, was de streping op de buik vrij zwaar, de vleugelprojectie niet voldoende opvallend en de gele oogring voor een adulte vogel te mager.

Toendrarietgans

2007: *In winter 2006/2007 bleven de meeste waarnemingen van Toendrarietganzen beperkt tot overvliegende groepjes. Uitsluitend op 15-01 werd een groep van enige importantie aan de grond gezien (220 ex. ten zuiden van Zwart Kot). De eerste 18 Toendrarietganzen van het najaar verschenen al op 07-10 boven Maatheide. Van de 193 ex. die in het najaar trekkend over Maatheide werden opgemerkt, kwamen er 143 op 19-10 over. Op 21-10 zaten 58 ex. op de zandplaat van de Grote Zandput, welke groep in de loop van de tijd zou uitgroeien tot 440 ex. rond de jaarwisseling. Ze overnachtten op de Grote Zandput en fourageerden onder meer op de weilanden aan de zuidzijde van het Campinastrand en op de akkers ten noordoosten van Witgoor (Witte Bergen).*

Het aantal overnachtende Toendrarietganzen op de Grote Zandput bedroeg op 4 januari 440 ex.. Op 17 februari was de groep daar verder aangewassen tot 550 ex. De hoofdmoot fourageerde overdag op de maisakkers en graslanden Witte Bergen bij Witgoor. Daar waren op 06-01 288 ex., op 12-01 229 ex., op 21-01 280 ex. en op 22-01 494 ex. aanwezig. Het laatste ex. van deze winter (een achterblijver?) hield zich op 15 maart op tussen Grauwe Ganzen op de middelste Wateringen-vijver.

Over Maatheide werden in 2008 in totaal 479 overtrekkende Toendrarietganzen geteld: 8 ex. in februari, de overigen allen in november en december. De beste dagen waren daar 8 november (249 ex.) en 26 december (178 ex.). Op 16 november vloog een groep van 105 ex. over Put Stroobants naar ZO.

Op 31 oktober werden aan de Grote Zandput weer de eerste Toendrarietganzen van de aankomende winter gezien. Op 08-11 zaten daar 42 ex., op 27-12 19 en op 28-12 weer 42 ex. Op 26 december, toen er sprake was van behoorlijke trek van rietganzen door de regio, bevonden zich circa 200 ex. op Witte Bergen Witgoor, maar in de daaropvolgende vorstperiode met veel ganzenbeweging bleven deze fourageergronden van 2007/2008 tot februari ongebruikt. Het agrarische gebied De Wateringen ten zuiden van Arendonk was nu favoriet. Daar werden op 29 december de eerste 51 ex. aangetroffen.

Kleine Rietgans:

2007: geen waarnemingen van deze soort.

Op 16 en 18 oktober trokken respectievelijk 5 en 2 ex. over Maatheide.

Grauwe Gans

2007: Op veel locaties kwam de soort weer tot broeden. Tot ver in het broedseizoen en alweer in de prille zomer werden grote groepen aangetroffen. Er wordt in de regio op vrij grote schaal door Grauwe Ganzen overzomerd. De grootste concentraties (tot 650 ex. bijeen) werden echter in het winterseizoen aangetroffen. Bij het Familiestrand in Postel was, in elk geval rond de jaarwisseling, een slaappleats (380 ex.). Op 10-11 werd bij de Ronde Put een ex. aangetroffen met een groene halsband. Het bleek een wijfje te zijn, dat op 20-06-2005 als jong was geringd aan de Asseltse Plassen, aan de Maas bij Swalmen (Nederlands Limburg). In totaal passeerden in het najaar 945 ex. telpost Maatheide, waarvan 731 (33 groepen) op 19-10.

Grauwe Ganzen broeden gespreid over de regio en overzomerden er ook. Op 7 augustus werden 550 ex. geteld bij de Ronde Put.

Op 6 januari kwamen 420 Grauwe Ganzen slapen aan het Familiestrand. Aangezien de winterpopulatie van 2007/2008 op basis van de watervogeltellingen op 700-800 kan worden gesteld, zal er ook elders in de regio overnacht zijn. Meest voor de handliggende locatie is de Grote Zandput. In de volgende winter lagen de aantallen blijkbaar wat lager: 600-700.

Op de regionale plassen werden geteld:

2007/2008		2008/2009	
09/11-11:	743		
16/18-11:	552	15/16-11:	610
14/16-12:	756	13/14-12:	636
23/25-12:	355	01/02-01:	539
12/13-01:	712	17/18-01:	337
16/17-02:	218		
15/16-03:	180		

In totaal passeerden 550 Grauwe Ganzen de telpost op Maatheide, waarvan resp. 145 en 256 ex. in oktober en november. Een uitgesproken Grauwe Ganzentrekdag zat er dit najaar niet in. Het hoogste dagtotaal werd 106 ex. op 2 november.

Canadese Gans sp + ssp

2007: Canadese Ganzen waren jaarrond nadrukkelijk in de regio aanwezig. Buiten de diverse broedparen in de natuurgebieden werd er ook in vrij groot aantal overzomerd, getuige 117 ex. op de Put van Rauw op 26-06. De winterpopulatie lag tussen de 230 en de 290 ex.

In 2008 ontstond de indruk dat de Canadese Gans in de regio op z'n retour is. Behoorlijke concentraties aan het begin van het jaar waren nog 128 ex. bij de Witte Bergen in Witgoor en 71 ex. aan Dekshoevevijver en de watervogeltelling halverwege februari leverde nog 258 ex. op. Een broedseizoen met slechts sporadische waarnemingen van paren met jongen werd echter gevolgd door lage aantallen tijdens de watervogeltellingen: 50-100 tegenover 230-290 het jaar ervoor. Ook een midzomertelling op 18 juni op Put Rauw leverde een lager aantal op dan in 2007: 80 ex. tegenover 117. In hoeverre niet-natuurlijke omstandigheden (afschot of anderzijds bestrijding) hieraan ten grondslag zullen liggen is niet bekend, maar voor de inheemse avifauna is een dergelijke trend natuurlijk een zegen.

Bij de regionale plassen werden geteld:

2007/2008		2008/2009	
09/11-11:	235		
16/18-11:	256	15/16-11:	92
14/16-12:	231	13/14-12:	32
23/25-12:	285	01/02-01:	19
12/13-01:	263	17/18-01:	67
16/17-02:	258		
15/16-03:	102		

Over Maatheide werden in 2008 27 ex. als trekker aangemerkt.

Roodhalsgans

2007: geen waarnemingen van deze soort.

Een Roodhalsgans met een rode ring aan de poot (dus ongetwijfeld een escape) werd op 19 oktober en 16 november gezien in het Malesbroek Geel.

Brandgans

2007: Er verbleven minimaal 3 ex. in de regio, die op steeds wisselende locaties opdoken.

Over Maatheide vlogen in april en mei respectievelijk 2 en 1 ex., waarbij het natuurlijk maar de vraag is of het vogels van wilde herkomst betrof. Daarnaast zwierven het hele jaar wederom 2-4 ex. door de regio.

Rotgans:

2007: geen waarnemingen van deze soort.

Op 22 november trokken 2 Rotganzen in westelijke richting over Maatheide. Wellicht hield de waarneming verband met de krachtige noordwestenwind die toen al een paar dagen waaide (wrn. Lex Peeters).

Bergeend

2007: De eerste Bergeenden arriveerden op 03-02 aan de grote plas van Rauw en Kristallijn. Broedgevallen werden vastgesteld aan de Grote Zandput (2 pr), de put van Rauw (2 pr), put Rauw Noord (2 pr) en Kristallijn (1 pr). Dat bracht het totaal voor de regio op tenminste 7 broedparen. Vrij bijzonder waren overwinterende Bergeenden, die half november voor het eerst opdoken: bij Kristallijn/Put Rauw (eerst 3, later 2), de Kattestaart e.o. (1) en de Grote Zandput (2). Trekkend over telpost Kristallijn/Maatheide werden in totaal 13 ex. waargenomen.

Aan Kristallijn waren in 2008 vier paartjes aanwezig, waarvan er tenminste drie tot broeden kwamen, aan de Grote Zandput werd slechts 1 paar met 10 pulli gezien en ook aan Put Rauw Noord vond een broedgeval plaats. Uiteraard kunnen verschillende broedgevallen aan de aandacht zijn ontsnapt, want Bergeenden met jongen kunnen een behoorlijk heimelijk bestaan leiden.

De overwinterende Bergeenden in de regio kregen in de loop van februari steeds meer gezelschap. Op 2 februari verbleven al 7 ex. aan de Grote Zandput, op 15 februari 7 ex. op het Familiestrand en op 16 maart in totaal 10 ex. in en rond Prinsenspark. Ook vermeldenswaardig is een groep van 12 ex. op 21 juni op de Grote Kievit. Bij de watervogeltelling van half februari werden op de plassen in de regio 22 ex. geteld, half maart maar liefst 40 ex..

Bij de regionale plassen werden geteld:

2007/2008	2008/2009		
09/11-11:	5		
16/18-11:	3	15/16-11:	0
14/16-12:	3	13/14-12:	2
23/25-12:	2	01/02-01:	2
12/13-01:	4	17/18-01:	2
16/17-02:	22		
15/16-03:	40		

Ook in winter 2008/2009 waren weer Bergeenden in klein aantal aanwezig. Ze werden afwisselend waargenomen op de plassen in en rond Prinsenspark, op de Miramar, op de Grote Zandput, op Put Rauw en aan Kristallijn.

In totaal werden 8 ex. trekkend over Maatheide gezien, waaronder twee late exemplaren op 02 november.

Casarca

2007: Het hele jaar verbleef een Casarca op Kristallijn. Op 27-04 was 1 ex. aanwezig op Miramar en op 04-08 zaten 3 ex. op Maatheide.

Een gekleurigd paartje hield zich in het voorjaar op aan Kristallijn.

Nijlgans

2007: Ten opzichte van de laatste jaren namen de aantallen in 2007 niet merkbaar toe. Op 09-09 werd aan Put Vercammen nog een laat paartje met juv. gezien.

Ook ten aanzien van de Nijlgans bestaat de indruk dat de soort de laatste jaren eerder af- dan toeneemt (zie ook Canadese Gans). De grootste concentratie betrof in 2008 'slechts' 97 ex. op 14 september aan de Scheppelijke Nete in Rauw en ook de resultaten van de watervogeltellingen geven geen aanleiding om te vermoeden dat de soort nog altijd terrein wint.

Op de regionale plassen werden geteld:

2007/2008		2008/2009	
09/11-11:	49		
16/18-11:	98	15/16-11:	44
14/16-12:	102	13/14-12:	86
23/25-12:	40	01/02-01:	2
12/13-01:	79	17/18-01:	15
16/17-02:	44		
15/16-03:	41		

In totaal werden over Maatheide 151 ex. als trekker genoteerd.

Indische Gans

2007: *In de loop van het jaar doken in de regio regelmatig kleine aantallen van deze exoot op.*

Geleidelijk worden in de regio wat vaker Indische Ganzen waargenomen. Eenmaal, op 1 september in Malesbroek Geel, was er zelfs sprake van 10 ex. bijeen.

Manengans

2007: *op 09-03 werden 3 ex. waargenomen in de omgeving van De Ronde Put. Het was voor het eerst dat deze exoot in het merengebied werd aangetroffen.*

Op 16 maart en van 24 tot en met 28 augustus bevond zich één ex. in Malesbroek.

Mandarijneend

2007: *op 23-12 werden 9 ex. geteld tijdens de watervogeltelling (2 op De Graef Retie en een groepje van 7 op Put Rauw). Voorts werden enkele losse waarnemingen gemeld.*

In 2008 werden regelmatig en verspreid over de regio solitaire ex. of kleine groepjes gezien.

Wilde Eend

2007: *Ongetwijfeld aangezet door het uitzonderlijk zachte weer broedde aan De Wateringen al op 10-02 een wijfje Wilde Eend op 14 eieren. Op 24-03 werden bij De Wateringen twee paartjes Wilde Eend met gecodeerde oranjerode neuszadeltjes signaleerd. Deze bleken in 2005 in de buurt te zijn gemarkeerd, om het eventuele verband tussen het aantal broedvogels en afschot door wildbeheereenheden vast te stellen. Ook in de volgende winter werden zulke gemarkeerde Wilde Eenden waargenomen, op de Wateringen, maar ook op de Ronde Put en De Graef Retie.*

Op 23-12 verbleven 1140 Wilde Eenden op Put Rauw, de hoogste concentratie die in 2007 in de regio werd vastgesteld.

Op basis van de watervogeltellingen kan de actuele winterpopulatie Wilde Eenden in de regio op 3.500-4.500 worden gesteld. De hoogste concentratie ontstond eind december in een wak in zandput De Wateringen, waar op 31 december 1140 ex. verbleven. Op 3 januari 2009 zou het aantal daar verder zijn aangegroeid tot 1580.

Op de regionale plassen werden geteld:

2007/2008		2008/2009	
09/11-11:	4207		
16/18-11:	3219	15/16-11:	2291
14/16-12:	3836	13/14-12:	4694
23/25-12:	3752	01/02-01:	3862
12/13-01:	3812	17/18-01:	4149
16/17-02:	2516		
15/16-03:	847		

Over Maatheide werden in totaal 54 Wilde Eenden aangemerkt als trekker.

Krakeend

2007: *De eerste groepjes Krakeenden (tot 30 ex.) in het najaar vormden zich in de eerste helft van augustus, maar pas eind september begonnen die weer aan te groeien tot de concentraties zoals we die tegenwoordig gewend zijn. Over telpost Kistallijn/Maatheide werden 41 trekkende ex. waargenomen, met 16 ex. op 11-03 als maximum. Het hoogste aantal tijdens de watervogeltellingen (977 ex.) werd al op 09-11 behaald.*

Met name op de plassen in en rond Prinsenpark bleven tijdens het broedseizoen tientallen Krakeenden aanwezig. Zo werden op 4 juni nog 73 ex. geteld en op 21 juni 46 ex. Ook werd er gebroed. Op 4 juni zwom een wijfje met 2 pulli op de grote vijver. Ook in Scheps werd broeden vastgesteld. Op 25 juli werd daar een vrouwtje met 8 bijna volgroeide jongen gezien. Deze gevallen zullen ongetwijfeld slechts het topje van de ijsberg vormen.

De actuele winterpopulatie blijkt op basis van de watervogeltellingen 600-800 ex. te omvatten.

Op de regionale plassen werden geteld:

2007/2008		2008/2009	
09/11-11:	977		
16/18-11:	624	15/16-11:	714
14/16-12:	771	13/14-12:	686
23/25-12:	467	01/02-01:	515
12/13-01:	633	17/18-01:	416
16/17-02:	433		
15/16-03:	251		

In totaal werden 22 trekkende Krakeenden over Maatheide waargenomen.

Pijlstaart

2007: *Veertien waarnemingen van in totaal 103 Pijlstaarten. Extreem laat was de waarneming van een wijfje op 21 mei op Maatheide, waar op 4 september ook de eerste najaarswaarneming (wijfje) werd gedaan.*

2008 werd een zeer pover Pijlstaartenjaar. Er werd slechts één waarneming over telpost Maatheide gedaan: 8 ex. op 24 februari. Evenals in 2007 verscheen half mei een wijfje op de grote baggerput van Maatheide, dit keer op 16-05. Een andere zomerwaarneming betrof een wijfje dat van 24 t/m 29 juni op de Grote Kievit verbleef. Resteren er nog drie januariwaarnemingen van solitaire exemplaren op Put Rauw Noord, Malesbroek en de Grote Zandput.

Slobeend

2007: *In Prinsenpark, voor deze soort de belangrijkste pleisterplaats in de regio, liep het aantal in het najaar op tot 126 ex. op 11-11. Over telpost Kristallijn/Maatheide trokken in totaal 128 ex. Of de soort in 2007 in de regio tot broeden is gekomen, bleef onbekend.*

De aantallen Slobeenden in de regio bleven in 2008 ver achter bij 2007. Bovendien was Prinsenpark bij de soort minder nadrukkelijk in trek. In januari/februari verbleven daar op de vijvers maximaal 14 ex. In de periode van 30-03 tot en met 03-04 waren er 44 ex. aanwezig. In het najaar werd het hoogste aantal (77 ex.) op 25-10 geteld, in november lag het aantal op de grote vijver tussen de 30 en de 40 ex.

Op 05-04 werden 37 Slobeenden geteld op de Lange Linneput en op 16-04 39 ex. op Put Rauw Noord. In het najaar waren voortdurend Slobeenden aanwezig op put Stroobants, zoals 20 ex. op 16 oktober en 26 ex. op 16 november.

Over telpost Maatheide was de Slobeend weer goed vertegenwoordigd. In totaal werden 109 ex. geteld. De gootste groep betrof 21 ex. op 7 april (waarvan er 18 invielen op de grote baggerput). Een dag later trok een groep van 20 ex. over, terwijl toen op de grote baggerput 36 ex. aanwezig waren.

Op de regionale plassen werden geteld:

2007/2008		2008/2009	
09/11-11:	168		
16/18-11:	88	15/16-11:	56
14/16-12:	56	13/14-12:	34
23/25-12:	6	01/02-01:	4
12/13-01:	42	17/18-01:	0
16/17-02:	16		
15/16-03:	52		

Smient

2007: *Smienten overwinterden op twee locaties in de regio: Miramar (tot 29 ex. op 16-12) en Prinsenvak e.o. (tot 20 ex. op 01-03). Een vrij laat koppel Smienten werd opgemerkt op 26-04 op Maatheide en de eerste van het najaar (2 ex. eclips) verschenen op 27-09 op de Kattestaart. Tijdens de trektellingen op Kristallijn / Maatheide werden in totaal 18 ex. waargenomen, met 13 ex. op 28-03 als grootste groep.*

Overwinteren van Smienten werd in winter 2008/2009 nergens in de regio vastgesteld. Opmerkelijk waren een mannetje op 4 juni in Prinsenvak en twee mannetjes in eclipskleed van 22 tot en met 28 juli op de Grote Kievit in Retie. Een vroege waarneming betrof 2 ex. op 27 augustus op de Kattestaart. Grotere groepjes (5+) waren in 2008:

05-04:	6	grote baggerput Maatheide	3 paartjes
08-04:	10	grote baggerput Maatheide	
01-10:	10	grote vijver Prinsenvak	
12-10:	7	grote vijver Prinsenvak	
31-10:	6	grote vijver Prinsenvak	
26-12:	7	Put Vercammen vercammen	
10-12:	14	Grote Zandput	
30-12:	7	grote Baggerput Maatheide	

Over telpost Maatheide trokken in totaal 25 Smienten, met zowel op 2 als 22 november 9 ex. als grootste groepen.

Op de regionale plassen werden geteld:

2007/2008		2008/2009	
09/11-11:	15		
16/18-11:	10	15/16-11:	3
14/16-12:	30	13/14-12:	5
23/25-12:	19	01/02-01:	34
12/13-01:	12	17/18-01:	2
16/17-02:	0		
15/16-03:	0		

Wintertaling

2007: *Het grootste aantal Wintertalingen (62 ex.) in het voorjaar werd op 09-03 gezien in het SCK-moerasje aan Sas 6 in Mol-Donk. In winter 2007/2008 was de soort aanzienlijk talrijker, met name op de Grote Zandput, waar op 23-12 het maximum van 244 ex. werd geteld. Op 12-08 zat aan de Grote Zandput een Wintertaling met een neuszadeltje (wit/geel, letter A). Deze vogel bleek in O Grove - Galicia (Noord-Spanje) te zijn gemerkt. De volledige life history is terug te vinden in jaarverslag 2007.*

Op 4 januari bevonden zich nog 180 Wintertalingen aan de Grote Zandput en op 26 januari 85 ex. aan de Ronde Put. Dat waren in de eerste helft van 2008 de grootste groepen. Eind december ontstond onder invloed van de strenge vorstperiode weer een mooie concentratie aan de Grote Zandput. Op 27-12 betrof het nog 104 ex, op 31-12 waren het er al 242.

Waar de actuele winterpopulatie in de regio op basis van de watervogeltellingen tussen de 250 en de 300 ex. lijkt te liggen vielen 379 ex. in het weekend van 17/18 januari 2009 uit de toon. Niet uitgesloten moet echter worden dat dat aantal beter de omvang van de winterpopulatie benadert, omdat ex. die anders in onoverzichtelijk terrein verborgen blijven nu aangewezen waren op de laatste wakken in de grootste meren.

Op de regionale plassen werden geteld:

2007/2008		2008/2009	
09/11-11:	178		
16/18-11:	143	15/16-11:	141
14/16-12:	217	13/14-12:	217
23/25-12:	253	01/02-01:	250
12/13-01:	275	17/18-01:	379
16/17-02:	297		
15/16-03:	186		

In totaal werden 39 trekkende Wintertalingen over Maatheide waargenomen, met 18 ex. op 15 maart als grootste groep.

Zomertaling

2007: Aan De Kattestaart/Grote Kievit in Retie vond zeer waarschijnlijk een broedgeval of broedpoging plaats. Elders in de regio bleef het aantal waarnemingen tot slechts drie beperkt.

De eerste Zomertaling van 2008 (een wijfje) zat op 29 februari op de Ronde Put. Aan de kijkwand in Scheps waren tussen 23 maart en 2 mei maximaal 3 mannetjes en 4 wijfjes aanwezig, ten teken dat Zomertalingen het er goed naar hun zin hadden. Broeden kon helaas niet worden vastgesteld. Ook bij de Grote Kievit in Retie gaven herhaaldelijke waarnemingen van Zomertalingen in het broedseizoen aanleiding tot speculeren over een mogelijk broedgeval, maar bewijzen bleven helaas weer uit. Drie mannetjes en twee wijfjes op 7 juni betrof daar het hoogste aantal.

Verder waren er in de regio nog drie waarnemingen:

16-03:	1	Plas ten oosten van Stroobants	wijfje
26-04:	1	Geel-Bel	
28 t/m 31-05:	1	Dekshoevevijver	man

Roodschoudertaling

2007: Een wijfje bevond zich op 16-11 op zandput De Graef te Retie.

In 2008 vier waarnemingen van deze exoot: 13-01: 1 man, Malesbroek; 30-03: 1 man, Marpikdel Prinsenpark; 26-04: 2 mannetjes Grote Kievit; 15-05: 1 man, Grote Zandput.

Rosse Fluiteend

2007: Een Rosse Fluiteend trok kop in een groep Aalscholvers, die op 14-04 over Kristallijn vloog.

In 2008 geen waarnemingen van deze uitheemse soort.

Tafeleend

2007: De grootste concentraties Tafeleenden werden aangetroffen op de Wateringen (tot 57 ex.), de Sahara (tot 112 ex.) en Put Vercammen (tot 103 ex.). Een groep van 30 ex. trok op 07-10 over Maatheide.

De Tafeleend is in de regio een zeldzame broedvogel geworden. Daarom de vermelding van een wijfje met twee pulli op 21 juni op de Kattestaart.

Buiten De Wateringen e.o., de Sahara en Put Vercammen waren in 2008 ook op de Kanaalplas en Put Rauw regelmatig grotere aantallen Tafeleenden aanwezig.

Op de regionale plassen werden geteld:

2007/2008		2008/2009	
09/11-11:	255		
16/18-11:	270	15/16-11:	119
14/16-12:	302	13/14-12:	183
23/25-12:	176	01/02-01:	225
12/13-01:	161	17/18-01:	138
16/17-02:	191		
15/16-03:	63		

Kuif- x Tafeleend:

2007: geen waarnemingen.

Hybride mannetje Kuif- x Tafeleend op Zwart Kot (Lex Peeters).

Op 16 maart verbleef een hybride mannetje Kuif- x Tafeleend op het Zwart Kot.

Kuifeend

2007: *In de loop van juli ontstonden in de regio al opvallende concentraties Kuifeenden. Op 17 en 18-07 werden 56 ex. geteld op Put Rauw en een dag later al 134. Dat getuigt van sterke verplaatsingen van deze soort, vroeg in het seizoen. Op 31-07 waren hier 165 ex. aanwezig, een aantal dat er tot het einde van het jaar redelijk constant zou blijven. Op 23-12, toen alle minder diepe waters waren dicht gevoren, verbleven op de Kanaalplas 412 ex., bijna de helft van de totale winterpopulatie in de regio.*

De status van de Kuifeend als broedvogel bleef in 2008 weer erg ongewis. Slechts een handjevol waarnemingen van wijfjes met jongen werd bekend.

Ook in 2008 ontstond al in de vroege zomer een grote concentratie ruiende Kuifeenden op Put Rauw. Op 7 augustus werden er 187 ex. geteld. Op 21 september was het aantal er al opgelopen tot maar liefst 666 ex., waarna dat via 304 op 18 oktober en 245 op 14 december weer terugliep naar 182 ex., het meer gebruikelijke niveau.

Waar de regionale winterpopulatie in 2007/2008 net onder de 1.000 ex. bleef, werd die grens mid-winter 2008/2009 ruimschoots overschreden. Er waren toen in de regio minstens 1125 ex. aanwezig. Het dichtvriezen van zelfs de grootste Kempense Meren leidde tot de groepering van 775 ex. op de Kanaalplas op 2 januari 2009.

Op de regionale plassen werden geteld:

2007/2008		2008/2009	
09/11-11:	922		
16/18-11:	877	15/16-11:	647
14/16-12:	890	13/14-12:	1125
23/25-12:	979	01/02-01:	1124
12/13-01:	657	17/18-01:	631
16/17-02:	794		
15/16-03:	501		

Over Maatheide werden in totaal slechts 15 ex. als trekker genoteerd.

Topper:

2007: *geen waarnemingen van deze soort.*

Paartje Toppers op Maatheide, 29 april (Lex Peeters)

Op 29 april verbleef de hele dag een paartje Toppers op de grote baggerput van Maatheide. Op 16 augustus was daar een zeer waarschijnlijke onvolwassen Toppereend aanwezig, maar een hybride vogel kon niet volledig worden uitgesloten, terwijl de vroege datum extra voorzichtigheid verlangt.

Krooneend

2007: *Een man Krooneend die de winter doorbracht op de grote vijver van Prinsenspark bleef daar tot ver in april aanwezig. Op 18-11 verbleef een mannetje in een groep Wilde Eenden bij Glasfabriek Wezel.*

Krooneenden lijken in de regio geleidelijk een minder zeldzaam fenomeen te worden. In hoeverre ontsnapte siervogels daar een rol in spelen is niet duidelijk. Opmerkelijk was dat half mei op tal van locaties in de Nederlandse en Vlaamse grensprovincie's Krooneenden verschenen, waaronder in de omgeving van Rauw.

In totaal waren er in 2008 acht waarnemingen:

09-02:	1	Sahara, Lommel	
14-03 t/m 18-04:	1	Grote vijver Prinsenpark	mannetje
15-04 t/m 18-05:	1	Put Rauw Noord	mannetje
15-05:	1	Kristallijn	mannetje (ex. van Rauw N tegelijk aanwezig)
18-05:	1	Put Rauw Noord	wijfje vormt paartje met reeds aanwezige man
13-07 t/m 05-08:	1	ten westen van Malesbroek	mannetje eclips
05-09:	1	Wilders Geel	
30-12/febr. 2009	1	Put Rauw	man, ongeringd

Zwarte Zeeëend

2007: geen waarnemingen van deze soort.

Op 1 november bevonden zich 3 ad. mannetjes Zwarte Zeeëend op de grote baggerput van Maatheide, in gezelschap van een Roodhalsfuut en een Fuut.

Grote Zeeëend

2007: Een wijfje Grote Zeeëend verbleef van 30-12-2006 tot 07-01 op Put Rauw. Op 16-12 werd op dezelfde plas een eerstejaars mannetje aangetroffen, dat daar tot begin mei 2008 zou blijven.

Een man Grote Zeeëend verbleef tot begin mei op de Put Van Rauw (Lex Peeters).

Het eerstejaars mannetje dat al vanaf 16-12-2007 op de Put van Rauw verbleef, ruide daar mooi uit en bleef tot en met 4 mei aanwezig. 's Ochtends was de vogel steevast aan de oostflank van de plas te vinden, later op de dag eerder halverwege of in de noordwesthoek.

Op 6 april verbleef de hele dag een wijfje Grote Zeeëend op de grote baggerput van Maatheide.

Op 22 november werd een ad. man waargenomen op Put Rauw, maar deze keer bleek het verblijf maar van korte duur. Zoektochten de dagen erna leverden niets op.

IJseend

2007: Van 02 tot en met 06-05 pleisterde op de Blauwe Kei bij Stevensvennen een man IJseend in overgangskleed. Op 03-05 hield bovendien een vrouwtje in zomerkleed zich op tussen 4 Geoorde Futen op de grote baggerput van Maatheide. Na wat poetswerk verdween deze vogel in noordelijke richting. Twee verschillende IJseenden op slechts enkele honderden meters van elkaar doet vermoeden dat ze gezamenlijk gearriveerd zullen zijn.

In 2008 geen waarnemingen van deze soort.

Brilduiker

2007: De winterpopulatie lag in de regio tussen de 12 en de 20 ex.. De laatste voorjaarswaarneming betrof 3 ex. op het Zwart Kot en 1 ex. op Put Rauw op 07-04.

Half februari waren uitzonderlijk veel Brilduikers in de regio aanwezig. Tijdens de watervogeltelling werden 28 ex. geteld, waar de winterpopulatie de laatste jaren tussen de 15 en 20 ex. ligt. De laatste Brilduiker van winter 2007/2008, een wijfje, dobberde op 7 april op Put Stroobants (zelfde datum als in 2007!).

In het najaar verschenen pas begin november weer de eerste ex. in de regio en de aantallen liepen ook slechts langzaam op. Op 22 december werden op Put Rauw, Stroobants, de Kanaalplas en de Stortplas tezamen 18 ex. geteld.

Grotere concentraties waren in 2008: 13 ex. (waaronder 6 ad. man baltsend) op 28-01 op Put Stroobants; 15 ex. (6 ad. man) op 17-02 op Put Rauw; 14 ex. (8 ad. man) op 30-12 op Put Rauw.

Op de regionale plassen werden geteld:

2007/2008		2008/2009	
09/11-11:	6		
16/18-11:	2	15/16-11:	5
14/16-12:	8	13/14-12:	10
23/25-12:	15	01/02-01:	17
12/13-01:	14	17/18-01:	6
16/17-02:	28		
15/16-03:	12		

Op 23 februari trokken 2 Brilduikers over Kristallijn.

Eider:

2007: geen waarnemingen van deze soort.

65 Eiders over Maatheide, 14 september 2008 (Lex Peeters)

Op 14 september verscheen 's morgens een groep van maar liefst 65 Eiders (allen vrouw- of juveniele-keed'; normaal voor deze tijd van het jaar) laag boven de noordelijke horizon van Maatheide. Temeer omdat ze, gevolgd door een forse groep Aalscholvers, nog koers zochten is het aannemelijk dat ze net waren opgestegen van een van de plassen in de omgeving (Put Rauw ligt het meest voor de hand). Uiteindelijk trok de groep in zuidelijke richting weg. Even later werden ze door Dieder Plu nog opgemerkt en gefotografeerd boven de Wijvenheide te Zonhoven.

Dankzij de medewerking van Dirk Symens zijn we in staat om deze bizarre waarneming in historisch perspectief te plaatsen. Hieronder de waarnemingen, voor zover hem bekend, van groepjes en groepen Eiders in het binnenland van Vlaanderen:

Trekkers

1982: 04-12:	40	Lier, overtrekkend (bron: Vogels in Vlaanderen, VLAVICO 1989)
1986: nov. :	4	Brecht-Groot Schietveld, naar Z (J. De Ridder)
1996: 15-11:	65	Antwerpen L.O.-Blokkeerdijk, naar ZO (C. Snyers)
1997: 28-12:	8	Boechout, overvliegend (D. Colin)

Pleisteraars

1952: 22-11:	6	Lommel (Wielewaal 1953: 39; bron: Atlas van de vogels in België)
1982: 03 en 04-12:	resp. 9 en 11	Lier (bron: Vogels in Vlaanderen, VLAVICO 1989)
1988: 23-12:	5	Hofstade (J. Taymans)
1998: 12 en 13-12:	resp. 20 en 13	Ekeren-Ekerse Putten (L. Benoy)
1999: 14 tm 16-09:	8	Broechem (D. Van Tulder en J. Tafforeau)
03-10:	16	Mechelen-Mechels Broek (R. Nossent)

Mannetje Eider, 7 december, Put Rauw (Lex Peeters).

Een adulte man Eider verbleef van 7 t/m 10 december op Put Rauw. De vogel werd zowel rustend als actief duikend waargenomen.

Nonnetje

2007: *De watercombinaties Warande / Van As / Miramar en Stroobants / Maat / Diel waren bij Nonnetjes weer favoriet. Hun aantallen lagen beneden gemiddeld. De grootste groepen waren 12 ex. (waaronder 6 baltsende mannetjes) op 15-02 op Den Diel en 10 ex. op 23-12 op Miramar. De eerste ex. van winterseizoen 2007/2008 arriveerden op 07-12.*

De laatste Nonnetjes van winter 2007/2008 werden op 3 maart gezien op Den Diel. De eerste exemplaren van het najaar verschenen op 29 november: 1 wijfje op Meergoren en 1 wijfje op Stroobants. Voor de jaarwisseling was 8 ex. (waaronder 3 ad. man) op 31 december op de Grote Zandput de grootste groep.

Aan de regionale plassen werden geteld:

2007/2008		2008/2008	
09/11-11:	0		
16/18-11:	0	15/16-11:	0
14/16-12:	5	13/14-12:	3
23/25-12:	11	01/02-01:	6
12/13-01:	2	17/18-01:	2
16/17-02:	19		
15/16-03:	0		

Grote Zaagbek

2007: *In de winter van 2006/2007 waren tussen de 25 en 35 ex. in de regio aanwezig, met 15 ex. op 07-01 in Prinsenspark als grootste groep. De laatste waarneming van het voorjaar betrof 1 wijfje op de Wateringen op 24-03. De eerste van het najaar, een wijfje, werd op 08-11 gezien op de Grote Zandput. Tijdens de watervogeltelling van 14/16-12 werden 48 ex. geteld, met 17 ex. op 15-12 op de Ronde Put als grootste groep. Een vorstweek later verbleven nog maar 18 ex. op de nog open plassen.*

In 2008 kon het vermoeden worden bevestigd dat de Grote Zaagbekken in de regio overnachten op de Grote Zandput en op de Ronde Put. Door daar te posten kunnen we in de toekomst eenvoudiger een goed beeld verkrijgen van de omvang van de winterpopulatie en het verloop ervan. Tijdens de

watervogeltellingen kunnen immers de nodige exemplaren gemist worden, omdat de vogels ook op het kanalenstelsel fourageren. Op 2 januari kwamen 12 ex. samen op de Ronde Put en op 4 januari 15 ex. op de Grote Zandput. Op 21 december werden 14 ex. (waaronder 8 man) geteld op de Ronde Put en de slaapplek aan de Grote Zandput lag in de laatste decade van die maand tussen de 22 en 26 ex. (27-12: 13 man + 11 vrouw; 28-12: 11 man + 11 ex. vrouw; 31-12: 9 man, 17 vrouw).

Op de regionale plassen werden geteld:

2007/2008		2008/2009	
09/11-11:	0		
16/18-11:	0	15/16-11:	0
14/16-12:	48	13/14-12:	5
23/25-12:	18	01/02-01:	18
12/13-01:	22	17/18-01:	16
16/17-02:	29		
15/16-03:	18		

De laatste Grote Zaagbekken van winter 2007/2008, een man en een wijfje, werden op 19 maart gezien op de grote vijver van Prinsenpark. De eerste van het voorjaar, een man, verscheen op 21 november op de Grote Zandput.

Middelste Zaagbek

2007: *In het najaar werd deze kustsoort driemaal waargenomen, tweemaal boven Maatheide (resp. 1 en 3 ex.) en éénmaal op de Put van Rauw (1 ex.).*

Vijf Middelste Zaagbekken op Put Rauw, 15 april (Lex Peeters)

In 2008 waren er twee waarnemingen van Middelste Zaagbekken in de regio:

03-01:	1	Wateringen	ad. man, ter plaatse
14-04:	5	Put Rauw	allen vrouwkleed, ter plaatse

Vale Gier

2007: *in dit influxjaar van Vale Gieren werden op 19 juni 2 ex. gezien boven Dessel en 1 ex. over Maatheide.*

In 2008 geen waarnemingen van deze soort. Rond 26 mei verbleef wel een groep van 17 ex. net buiten de regio, bij Heusden-Zolder in Limburg.

Arend spec.:

2007: *Er werden geen ongedetermineerde Arenden gemeld.*

In 2008 waren er in de regio maar liefst vier waarnemingen van arenden en in geen van de gevallen kon de soort met zekerheid worden bepaald. Driemaal ging het (zeer) waarschijnlijk om een Zeearend, maar speelde de grote afstand parten; in het andere geval betrof het een Schreeuw- of Bastaardarend: deze vogel vertrok bij opkomende zon laag over de vlakte van Maatheide in noordoostelijke richting. Postuur, grootte, jizz en vliegwijze wezen in richting Schreeuwarend, maar door het slechte licht konden de waarnemers (Lex Peeters en Nico Venema) een Bastaardarend niet uitsluiten ().

09-04:	1	Kristallijn	vogel met kenmerken van Zeearend hoog en ver weg in zuidhoek
10-05:	1	Maatheide	Schreeuw- of Bastaardarend; vertrok om 6.20 u laag naar NO
13-09:	1	Maatheide	vermoedelijk Zeearend, maar ver weg in NO-hoek hangend
28-10:	1	Maatheide	deze dag vloog een Zeearend over Landschotse Heide (NL) naar Z

Enkele recordshotjes van de Schreeuw- of Bastaardarend op Maatheide, op 10 mei (Lex Peeters)

Visarend

2007: De eerste Visarend van 2007 werd op 08-04 waargenomen boven Geel-Stelen. In het voorjaar bleek de Grote Zandput traditioneel favoriet, maar ook het viskweekvijvercomplex Bankei bij Wezel, de omgeving van het Maatreservaat en Ronde Put/Wateringen waren in trek. Het laatste ex. van het voorjaar verbleef op 15-05 bij de Grote Zandput. De eerste Visarend van het najaar verscheen daar alweer op 25-07 en vervolgens zou er tot half september nagenoeg doorlopend een ex. aanwezig. Soms werden er 2 (07-09), 3 (02-09) of zelfs 4 (31-08) ex. tegelijk waargenomen. Ook bij de Ronde Put had een Visarend een vaste eetstek. 08-09 was met 5 trekkende ex. over Maatheide de topdag voor deze soort. Het totaal op de telpost kwam op 29 uit, waarvan 8 in het voorjaar. Het laatste ex. van het jaar pendelde op 16-10 tussen de Wateringen en de Ronde Put.

De eerste Visarend van 2008 werd op 29 maart boven de Grote Zandput gezien, dus tien dagen eerder dan in 2007. Een dag later, op 30 maart, hing een ex. boven Put Vercammen. Buiten Maatheide waren er daarna in het voorjaar de volgende waarnemingen:

01-04:	1	Put Rauw e.o.	ter plaatse
03-04:	1	Grote Zandput	overtrekkend
08-04:	1	Glasfabriek Lommel	overtrekkend
13-04:	1	Zammelsbroek Geel	overtrekkend
24-04:	1	Grote Zandput	ter plaatse
27-04:	1	Prinsenpark	overtrekkend

In totaal werden over telpost Kristallijn/Maatheide 51 ex. opgemerkt, waarvan 19 in het voorjaar en 32 in het najaar. Toch leek het er lang op dat het een mager najaar zou blijven. Nadat op 26 juli een ex. boven Scheps was waargenomen, was er in de eerste twee decades van augustus slechts één waarneming: 1 ex. op 7 augustus aan de Ronde Put (daar ook op 28-08 één). Op Maatheide passeerde de eerste pas op 20 augustus. Op drie dagen werden over Maatheide maar liefst 5 overtrekkende ex. geteld: op 3 mei, 13 september en 14 september.

De Grote Zandput vervulde voor Visarenden in negatieve zin een opvallende rol. Waar de soort daar in het najaar van 2007 onafgebroken aanwezig was (regelmatig meerdere ex.) werd deze er nu slechts tweemaal in het voorjaar en tweemaal in het najaar gezien. Op 7 september betrof het wel meteen drie jagende ex. bijeen.

De laatste Visarend van 2008, een late, trok op 23 oktober over Maatheide, om vervolgens nog boven de vijskweekvijvers Bankei in Wezel te worden opgemerkt.

Dwergarend

2007: Op 05-05 trok 1 ex. in noordelijke richting over Maatheide.

In 2008 geen waarnemingen van deze soort.

Zwarte Wouw

2007: Het voorjaar was goed voor 10 waarnemingen, allen van solitaire ex..

Zwarte Wouw, mei 2008, Maatheide (Lex Peeters).

De eerste Zwarte Wouw van 2008 trok op 30 maart over Geel. Hij luidde een voorjaar in met extreem veel waarnemingen van deze soort. In totaal 21, mooi gespreid over april en mei, die betrekking hebben op 40 ex.:

30-03:	1	Geel	overtrekkend
01-04:	1	Kristallijn	overtrekkend
05-04:	1	Miramar	laag naar noord
06-04:	1	Maatheide	overtrekkend
09-04:	1	Kristallijn	overtrekkend naar N
10-04:	2	Geel-Bel	
16-04:	1	Kristallijn	afglijdend naar NO
26-04:	1	Maatheide	overtrekkend
26-04:	3	Put Rauw	allen solitair overtrekkend
28-04:	5	Put Rauw	1 + 3 ex. opstijgend uit De Maat en vertrekkend, later nog 1 op trek
29-04:	1	Maatheide	overtrekkend naar N
01-05:	1	Maatheide	overtrekkend
01-05:	3	Put Rauw	allen solitair, in de namiddag binnen een half uur overtrekkend
03-05:	3	Maatheide	allen solitair overtrekkend
06-05:	1	Maatheide	overtrekkend
09-05:	2	Maatheide	solitair, in de vroege avond binnen een kwartier overtrekkend
10-05:	5	Maatheide	allen solitair overtrekkend, 3 ex. 's ochtends, 2 ex. 's avonds
11-05:	2	Maatheide	solitair overtrekkend
12-05:	2	Maatheide	solitair overtrekkend
17-05:	1	Maatheide	in vlucht plukkend aan kadaver
25-05:	2	Geel	thermiekend naar N

Rode Wouw

2007: Werden in het voorjaar slechts twee doortrekkende Rode Wouwen opgemerkt, het najaar werd met elf waarnemingen (13 ex.) juist goed. In september hield een ex. zich drie weken lang op in de omgeving van het Goordomein (De Graef) ten zuiden van De Wateringen.

In 2008 trokken alleen al 12 ex. over telpost Kristallijn/Maatheide. In totaal verzamelden we twintig

waarnemingen, die tezamen betrekking hebben op 22 ex. In tegenstelling tot 2007 werden nu de meeste exemplaren in het voorjaar gezien.

22-02:	1	Maatheide	overtrekkend naar NO
23-02:	2	Kristallijn	laag cirkelend, waarna afzakkend naar NNW
11-03:	1	Dessel Witgoor	overtrekkend
23-04:	2	trektelpost Pinsenpark	overtrekkend
13-04:	1	Boogstraat Retie	overtrekkend naar O
24-04:	1	Maatheide	overtrekkend
26-04:	1	Maatheide	overtrekkend
28-04:	1	Put Rauw	overtrekkend
07-05:	1	Maatheide	overtrekkend
12-05:	1	Geel	overvliegend naar W
25-05:	1	Balendijk, Lommel/Mol	overvliegend naar N
15-06:	1	Balendijk, Lommel/Mol	overvliegend richting Maatheide
27-06:	1	tussen Ezaart en Milegem	overvliegend naar N

06-09:	1	Maatheide	overtrekkend (die dag ook 1 ex. boven Wezel; zelfde?)
15-09:	1	Maatheide	overtrekkend (die dag ook 1 ex. boven Wezel; zelfde?)
12-10:	1	Maatheide	overtrekkend
14-10:	1	Maatheide	overtrekkend
16-10:	1	De Most	overtrekkend
17-10:	1	Maatheide	overtrekkend
20-10:	1	Maatheide	overtrekkend

In de regio waren (nog) geen echte winterwaarnemingen (trekkers in de tweede helft van februari hebben doorgaans betrekking op Duitse broedvogels, die terugkeren naar hun broedplaatsen), maar overwinteren wordt de laatste jaren wel in toenemende mate vastgesteld. Zo overbrugde een ex. winter 2008/2009 tussen Arendonk en Turnhout.

Bruine Kiekendief

2007: De eerste Bruine Kiekendieven van het voorjaar kwamen op 28-03 over Kristallijn en Dekshoevevijver. In totaal trokken er in het voorjaar 19 over telpost Kristallijn/Maatheide. Op 16 en 20 mei werd nog een jagend wijfje aangetroffen bij de Grote Zandput. Op 16-06 trok alweer een wijfje over Maatheide naar het zuidwesten. Ze zou daar de maanden erop door nog 45 soortgenoten gevolgd worden. Het dagmaximum was 8 ex. op 28-09. De laatste passant werd er gezien op 19-10. Als winterwaarnemingen kunnen worden aangeduid: 1 man op 18 november bij Griesbroek; 1 onv. of wijfje op 23 december bij de Grote Zandput.

Het eerste ex. van 2008, een wijfje, trok al op 15 maart over Kristallijn. Op 16 en 17 mei was nog een jagend wijfje aanwezig boven het riet aan de grote Zandput en op 17 mei werd ook een jagend wijfje boven Maatheide opgemerkt.

2008 werd een topjaar voor doortrekkende Bruine Kiekendieven. Alleen al telpost Kristallijn/Maatheide was goed voor 215 ex, wat - zelfs gelet op het sterk toegenomen aantal teluren - een enorm contrast vormt met de 65 ex. die er in 2007 werden geteld. 5 ex. op 19 april was in het voorjaar het dagmaximum. De eerste van het najaar, een wijfje, trok op 24 juli over Maatheide. Maar liefst zesmaal werden door de trektellers in het najaar meer dan 10 ex. op één dag waargenomen:

23-08:	17	allen 's middags, na een verregende ochtend
31-08:	10	
01-09:	10	
09-09:	15	
10-09:	24	slechts 1 ad. mannetje, overige wijfjes of onv.; tussen 17.50 en 18.30 u 13 ex!
13-09:	21	nagenoeg allen na 14.30 u

Dagen met meer dan 15 Bruine Kiekendieven zijn uitzonderlijk in het binnenland.

De laatste ex. van het jaar werden op 28 (1 wijfje) en 31 oktober (2 wijfjes) waargenomen over Maatheide. Winterwaarnemingen bleven in 2008 uit.

Blauwe Kiekendief

2007: De laatste Blauwe Kiekendief van het voorjaar verscheen op 01-05 jagend boven Maatheide. Op 16-06 werd een opvallend licht mannetje jagend opgemerkt boven de Riebosscherheide (een onv. man Steppekiekendief kon niet worden uitgesloten). In totaal trokken in 2007 15 ex. over Kristallijn/Maatheide, waarvan 11 in het najaar.

Blauwe Kiekendief man, Riebosscherheide (Jelle van de Veire).

Op 1 februari werd op de Blekerheide een slaapplaats van Blauwe Kiekendieven vastgesteld. Daar kwamen die avond 1 ad. mannetje en 2 ringstaarten overnachten. Op 8 februari betrof het 4 ex.: 2 ad. man en 2 ringstaarten. In december 2008 bleek de slaapplaats onbezet. Op 28 november kwam wel een man slapen in het riet in de zuidoosthoek van Maatheide.

Over telpost Kristallijn / Maatheide werden 39 ex. geteld: 8 in het voorjaar en 31 in het najaar. Oktober was met 13 doortrekkers de beste maand voor de soort. Op 6 april en 27 oktober passeerden er 3 Blauwe Kiekendieven op één dag.

Grauwe Kiekendief

2007: drie waarnemingen (23-08 1 + 2 ex.; 24-08 1 ex.), allen vanaf telpost Maatheide.

Jagende juv. Grauwe Kiekendief, Maatheide, 22 augustus (Lex Peeters).

2008 leverde maar liefst acht waarnemingen (9 ex.) van Grauwe Kiekendieven op, waarvan twee in het voorjaar:

01-05:	1	Put Rauw	hoog naar noordoost
10-05:	1	Maatheide	onv. van W naar NO

22-08:	1	Maatheide	juv., een half uur jagend alvorens door te trekken
24-08:	1	Russendorp	ad. wijfje, vanuit N laag naar O
31-08:	1	Ham-Genendijk	ad. wijfje trekkend over slibbekken naar O
10-09:	2	Maatheide	om 7.10 u en 9.50 u 1 wijfje overtrekkend
12-09:	1	Maatheide	juv., overtrekkend
13-09:	1	Maatheide	wijfje, overtrekkend

Buizerd

2007: *In totaal zouden in het voorjaar 86 ex. de trektellers op Kristallijn/Maatheide passeren. In augustus werden 17 trekkende ex. geteld, in september 154, in oktober 446 en in november 6 (totaal 625). 05-10 werd met 82 ex. de topdag voor deze soort. De grootste bel (22 ex. bijeen) werd op 08-10 boven Maatheide gezien.*

2008 kende helaas geen dagen met spectaculaire Buizerdtrek. Op 17 februari konden vanaf Maatheide 20-30 rondhangende ex. in het luchtruim worden geteld, als aankondiging van de eerste trek. De beste teldag voor de soort viel echter laat in het voorjaarsseizoen, op 6 april, met 26 ex. over Kristallijn. In het najaar waren de hoogste aantallen over de telpost:

10-10:	57 ex.
17-10:	48 ex.
02-11:	54 ex.
08-11:	56 ex.

In totaal werden 771 ex. geteld, waarvan 170 in het voorjaar en 601 in het najaar. Op 27 december trokken onder winterse omstandigheden nog 10 ex. over.

Broedkarakteristieken	2007	2008:
Eerste legsel:	17-03	20-03
Gem. legselstart:	30-03	31-03
Gem. aantal pulli/nest:	2,5	2,2
Grootste aantal pulli:	4	4

Wespendief

2007: *De eerste Wespendief werd op 02-05 boven Maatheide gezien. In de buurt van de Ronde Put, het Maatreservaat en Glasfabriek leek de aanwezigheid van Wespendieven op een bezet territorium te duiden. Mogelijk tengevolge van een slecht wespenjaar kwam de terugtrek al vroeg (half juni) op gang. Naar aanleiding van massale Wespendieventrek op 22-08 bij Nijmegen (NL) werden de dag erop de stellingen op Maatheide ingenomen. In totaal trokken er die dag 144 ex. over. Op 24-08 passeerden in totaal 25 ex. en op 03-09 nog een groepje van 9 ex.. In totaal werden er in het najaar over Maatheide 224 trekkende ex. geteld. De laatste, een juv., passeerde er op 05-10.*

De eerste Wespendief van het jaar werd net als in 2007 op 2 mei gezien, het laatste ex. (een juveniel) op 8 oktober. Beide trokken over Maatheide.

2008 werd voor trekkende Wespendieven weer een bijzonder jaar, met nu in mei al 70 ex.. Op 9 mei vond in België en Nederland een sterke instroom van de soort plaats, waarvan ook op Maatheide wat werd meegepikt: buiten een groepje van 7 ex. bleef het toen echter vooral bij solitaire ex. (totaal 21). De dag erop, op 10-05, passeerden in totaal 41 ex. de telpost.

De eerste trekker van het najaar kwam op 25 juli over Maatheide. Augustus was er goed voor in totaal 82 overtrekkende Wespendieven en september voor 65. De hoogste dagtotalen waren: 09-08 (16 ex.), 22-08 (14), 23-08 (34), 09-09 (18), 10-09 (13), 13-09 (17). Het jaartotaal kwam op Maatheide op 219 ex. uit.

Ten aanzien van broeden zijn geen concrete gevallen gemeld, maar op diverse locaties werden hartje zomer fouragevluchten of vlinderende vogels waargenomen.

Sperwer

2007: *In het voorjaar werden over telpost Kristallijn/Maatheide 76 Sperwers geteld en in het najaar 251. De beste dag voor de soort was 28-09 met 27 ex.*

In het voorjaar werden 101 trekkers over de telpost geteld, in het najaar waren dat er 467. Daarmee komt het totaal op 548. Topdagen voor de soort werden 17 oktober en 2 november, toen resp. 42 en 49 ex. de trektellers passeerden. Beste maand was oktober, met een totaal van 249 ex.

Broedkarakteristieken	2007	2008:
Eerste legsel:	17-04	16-04
Gem. legselstart:	27-04	29-04
Gem. aantal pulli/nest:	4,3	3,9
Grootste aantal pulli:	7	6

Havik

2007: *In het gehele (na)jaar werden drie trekkers over Maatheide waargenomen.*

Havik, Riebos (Jelle van de Veire).

Op 12 januari was een mannetje Havik al volop aan het baltsen boven de Ronde Put. Boven Maatheide werden in totaal 8 overvliegende ex. als trekker geïnterpreteerd.

Broedkarakteristieken	2007	2008:
Eerste legsel:	07-03	14-03
Gem. legselstart:	20-03	24-03
Gem. aantal pulli/nest:	2,8	3,0
Grootste aantal pulli:	4	4

Torenavalk

2007: *In totaal werden over Maatheide 48 trekkende ex. waargenomen, waarvan 38 in het najaar.*

In 2008 werden over Maatheide 78 trekkende Torenavalken geteld, waarvan 22 in het voorjaar. Tijdens de sterke roofvogeltrek op 13 september passeerden 's middags maar liefst 11 ex. Maatheide. September was met 35 trekkers ook de beste maand.

Broedkarakteristieken	2007	2008:
Eerste legsel:	28-03	05-04
Gem. legselstart:	12-04	22-04
Gem. aantal pulli/nest:	4,9	4,2
Grootste aantal pulli:	7	6

Roodpootvalk

2007: *Eén waarneming, van een jagend mannetje op Maatheide (25-04).*

Recordshotje man Roodpootvalk, 9 mei Maatheide (Lex Peeters).

Een cirkelend onv. mannetje Roodpootvalk op 3 mei boven Maatheide bleek de voorbode van een omvangrijke invasie van deze soort, met name in Nederland. Helaas ging die grotendeels aan onze regio voorbij. Wel arriveerde op 9 mei in de vroege ochtend nog een adulte mannetje op Maatheide, die daar gedurende een half uur bleef jagen (zie recordshotje).

Op 21 augustus was een onv. ex. enige tijd boven Maatheide aanwezig. De vogel werd voortdurend lastig gevallen door de aanwezige Torenvalken en Zwarte Kraaien en koos na 20 minuten het hazenpad. Op 17 oktober verscheen nog een zeer late juveniel ex. boven de telpost, eerst jagend en rondjes draaiend, vervolgens afzeilend naar ZO.

Boomvalk

2007: Pas op 23-04 passeerde over Kristallijn de eerste Boomvalk. Boven Maatheide werden 30 trekkende ex. gesignaleerd: 5 in het voorjaar en 25 in het najaar, waarvan 15 ex. in september. Op 14-10 werd nog een laat onv. ex. op Maatheide waargenomen. Herhaaldelijke juni- en juli-waarnemingen van jagende exemplaren bij de Ronde Put, het Zwart Kot, Den Diel, de Grote Zandput, het Maatreservaat en de Maatheide zouden voor die gebieden betrekking kunnen hebben op broedgevallen.

De eerste Boomvalk van 2008 werd vrij laat in het voorjaar opgemerkt, te weten op 14 april op Maatheide. Op 20 april vond sterke trek van de soort plaats. Na 13.00 uur passeerden toen nog 8 ex. Maatheide. In het najaar was 22 augustus de beste dag, met 7 ex. over Maatheide, waaronder een groepje van vijf stuks. In totaal werden vanaf de telpost 79 ex. geteld.

Broedverdachte paren hielden zich o.a. op in de omgeving van de Ronde Put, Scheps, Prinsenpark, Zwart Kot, Maatheide en De Maat.

<u>Broedkarakteristieken</u>	<u>2007</u>	<u>2008:</u>
Eerste legsel:	27-05	04-06
Gem. legselstart:	04-06	11-06
Gem. aantal pulli/nest:	2,3	2,0
Grootste aantal pulli:	3	3

Slechtvalk

2007: Het paartje van de Electrabel-centrale in Mol-Donk bracht 4 jongen groot. Waarnemingen van een baltsend wijfje en een mannetje met prooi op 18-04 op Maatheide leken op zichzelf te staan, hoewel op 06-06 een ad. mannetje een kwartier lang aan het jagen was boven het naburige Balen Heidehuizen. In het najaar werden 15 trekkende Slechtvalken over Maatheide opgemerkt, waaronder 3 op 13-10. Op 21-10 bevond zich op Maatheide een ad. ex. met kenmerken van een Toendraslechtvalk.

Op 10 januari 2008 was Michel Emmers getuige van de schermutselingen tussen drie Slechtvalken bij Glasfabriek, die regelmatig schijnaanvallen op elkaar uitvoerden. Op 8 april werden zowel daar, als boven Maatheide een baltsend paartje gezien, wellicht dezelfde vogels. Op het terrein van Nyrstar tussen Glasfabriek en Wezel werd door het Fonds Instandhouding Roofvogels een nestkast geplaatst, maar die bleef nog leeg. Een Slechtvalkenkast die in 2007 werd bevestigd aan de Sibelco zandsilo's aan de Kanaalplas werd halverwege 2008 om onbekende redenen weer verwijderd.

Zowel op 2 februari als op 5 april waren rond de schouw van de kolencentrale in Mol-Donk 3 ex. aanwezig. Bij de controle van de nestkast hier troffen Herman Berghmans en Jos Van Kerckhoven

slechts 2 koude eieren aan. Meer succesvol waren paartjes aan BP (Amoco) Geel / Eindhout en in Kwaadmechelen (THC), die ieder drie jongen in een nestkast groot brachten.

Broedkarakteristieken 2008:

Eerste legsel:	06-03
Gem. legselstart:	13-03
Gem. aantal pulli/nest:	3,4
Grootste aantal pulli:	4

Boven telpost Kristallijn/Maatheide werden 25 overvliegende Slechtvalken als trekker beschouwd, waarvan 6 in het voorjaar.

Smelleken

2007: In het voorjaar werden over Maatheide 10 trekkende Smellekens waargenomen; het laatste ex. op 02-05. Op 24-08 passeerde daar alweer het eerste ex. van het najaar. Er zouden er nog 57 volgen, met 10 ex. (+ 2 ter plaatse) op 28-09 als climax. Elders in de regio werden slechts sporadisch Smellekens gezien. Een vrij late vogel werd op 05-11 bij De Wilders opgemerkt en bij de Riebos overwinterde een wijfje.

Een wijfje Smelleken overwinterde in 2007/2008 in de omgeving van de Riebos. Daarnaast was er een winterwaarneming van een jagende vogel bij de Grote Kievit, op 13 januari. In vergelijking met 2007, toen in heel wat minder teluren 68 Smellekens over Maatheide werden opgemerkt, was 2008 met een totaal van 53 ex. over de telpost geen bijzonder jaar. Slechts 11 ex. kwamen in het voorjaar over, de laatste twee exemplaren op 11 mei. Het eerste Smelleken van het najaar werd pas op 5 september gezien, ook weer op Maatheide. Het laatste overtrekkende exemplaar werd daar op 8 november waargenomen. Het povere dagrecord van 4 ex. werd zowel op 13 als op 14 behaald behaald.

Patrijs

2007: Patrijzen werden uitsluitend nog waargenomen in de buurt van Prinsenpark, op Den Driehoek bij Umicore in Wezel en op Maatheide. Op Maatheide, waar drie koppeltjes baltsten en succesvol werd gebroed, formeerde zich in het najaar een mooie groep van 14 ex., maar in november was die door jacht alweer uitgedund tot 8.

In 2008 waren nog broedpaartjes Patrijzen te vinden op o.a. Retie-Obroek (daar in winter 2008/2009 een groepje van 7 ex.), ten zuiden van Dekshoevevijver, in de omgeving van Hooibeekhoeve ten zuiden van Prinsenpark, bij Scheps-Olmen, bij Balen Schoorheide en op Maatheide. In het najaar waren op Maatheide steeds tot maximaal 10 ex. aanwezig, maar op 30 november ineens 16 ex. Waarschijnlijk wijst dit erop dat daar in het jachtseizoen Patrijzen worden bijgezet.

Kwartel

2007: Kwartels werden uitsluitend na het broedseizoen op Maatheide waargenomen. Op 26-08 liet zich daar een ex. opstoten, op 28-08 liepen 3 ex. over het oostelijke deel over de vlakte en op 02-09 vloog een groepje van 5 ex. op van de zuidflank van het saneringsdepot.

Kwartels die eenmalig werden gehoord op Maatheide en in De Riebos betrof waarschijnlijk vogels op trek. Midden in het broedseizoen zat een ex. te roepen bij De Vriesputten/Pijnven. Op Maatheide slopen op 13 mei 2 ex. tussen de duintjes en lage vegetatie door. Op 26 augustus werd daar nog eens 1 ex. opgemerkt.

Fazant

2007: Deze exoot wordt in bepaalde delen van de regio nog op grote schaal uitgezet voor de jacht en bijgevoerd.

2008: zie 2007.

Waterral

2007: In alle geschikte biotopen was de soort jaarrond present. De totale broedpopulatie zal in de regio vele tientallen territoria omvatten.

Scheps is met minimaal 15 territoria een van de beste broedgebieden voor de Waterral in de regio, maar de soort is wijd verspreid en redelijk algemeen. In de trektijd en het winterseizoen zal de plaatselijke populatie aangevuld worden met 'vreemde' ex. van elders. Op 28 december waren Waterrallen aan de Grote Zandput bijzonder actief. Vanaf één plek konden in de vroege schemer minimaal 8 verschillende roepende exemplaren worden gelokaliseerd, tegenover 2 twee avonden

ervoor. Misschien wees deze extra activiteit op bewegingen van de soort van dichtgevroren gebieden naar de nog open waters. Het is immers aannemelijk dat de vogels vocaler worden naarmate de dichtheid groter wordt.

Aan de regionale plassen werden opgemerkt:

2007/2008		2008/2009	
09/11-11:	6		
16/18-11:	17	15/16-11:	8
14/16-12:	7	13/14-12:	13
23/25-12:	4	01/02-01:	1
12/13-01:	5	17/18-01:	2
16/17-02:	4		
15/16-03:	10		

Porseleinhoen

2007: *Op 06-09 werd een dood ex., ten prooi gevallen aan een roofvogel, aangetroffen in Scheps.*

In 2008 geen waarnemingen van deze soort.

Waterhoen

2007: *geen bijzonderheden met betrekking tot deze soort.*

Aan de regionale plassen werden geteld:

2007/2008		2008/2009	
09/11-11:	76		
16/18-11:	150	15/16-11:	136
14/16-12:	79	13/14-12:	68
23/25-12:	82	01/02-01:	20
12/13-01:	84	17/18-01:	77
16/17-02:	159		
15/16-03:	89		

Meerkoet

2007: *De grootste concentratie Meerkoeten vormde zich op de grote plas van de Lommelse Sahara. Daar werden in de winter 2007/2008 tot 350 ex. waargenomen. Rond de Miramar bleven de aantallen met 100-200 ex. fors beneden het 'langjarig gemiddelde'.*

Op 21 september werden maar liefst 807 Meerkoeten geteld op de twee Rauwse Putten. Daarna nam het aantal vrij snel af, via 350 op 18 oktober naar 247 op 14 december en 251 op 30 december. De actuele winterpopulatie mag onder normale omstandigheden op 1.100 tot 1.200 ex. worden bepaald. Winterse omstandigheden leiden vrij snel tot een afname van de vogels op de plassen, maar gezien het snelle herstel van de aantallen bij het invallen van de dooi trekken ze niet echt weg, maar wijken uit naar open kanalen, beken en sloten.

Op de regionale plassen werden geteld:

2007/2008		2008/2009	
09/11-11:	1184		
16/18-11:	1216	15/16-11:	701
14/16-12:	1210	13/14-12:	1142
23/25-12:	748	01/02-01:	884
12/13-01:	1163	17/18-01:	1056
16/17-02:	1080		
15/16-03:	524		

Kraanvogel

2007: *Tien waarnemingen, die tezamen betrekking hadden op 261 ex.*

2008 werd een goed jaar voor het waarnemen van Kraanvogels in de regio. In het voorjaar betrof het nog kleine groepjes, maar in het najaar was er in november en december enkele keren sprake van mooie trek. Op 2 november trokken alleen al zeven groepjes over Maatheide en op 1 en 13 december werden grote groepen gesignaleerd.

Uniek was een adult ex. dat van 12 mei tot en met 22 juni overzomerde in de buurt van Scheps. Overdag fourageerde de vogel op de aangrenzende akkers en 's avonds kwam hij slapen aan de vogelkijkwand. Zeer vroeg waren 4 Kraanvogels die op 21 september over telpost Prinsenpark

trokken. Het groepje van 18 ex. op 29 december over Geel kan dan weer als een echte winterwaarneming worden bestempeld.

Adult Kraanvogel, juni 2008, Scheps (Rutger Barendse)

In totaal betrof het in 2008 15 waarnemingen, die tezamen betrekking hadden op 577 ex.:

01-03:	20	E313 Geel	overvliegend
15-03:	13	Obroek Rtie	naar Reuselse Moeren, waar ingevallen
15-03:	12	Den Dielnaar noord	
17-03:	30	Balen	naar noord
23-04:	3	Prinsenspark	overtrekkend
10-05:	1	Maatheide	overvliegend (mogelijk later pleisterend bij Scheps)
12 t/m 22-06:	1	Scheps e.o.	fourageerde op de akkers en kwam slapen in het reservaat
21-09:	4	Prinsenspark	overtrekkend
01-11:	4	Maatheide	doken op uit mist en vlogen richting Riebos
02-11:	107	Maatheide	13 + 70 + 2 + 7 + 3 + 2 + 10 overtrekkend
02-11:	7	Riebos	naar NW (mogelijk ook op telpost opgemerkt; zie hierboven)
08-11:	2	Maatheide	overtrekkend
01-12:	130	Papenberg	overtrekkend naar Z
13-12:	225	Kattenbos	overtrekkend
29-12:	18	Geel	over Koning-Alberstraat, cirkelend boven Stokt, dan ZW

Kluut

2007: 11 waarnemingen van tezamen 35 ex. Het merendeel werd aan de Grote Zandput gezien.

Kluten waren in 2008 voor regionale begrippen erg schaars. Slechts twee waarnemingen:

08-05:	1	Put Rauw	ter plaatse
22-07:	5	Grote Zandput	ter plaatse

Scholekster

2007: De eerste Scholekster verscheen op 09-02 aan put Vercammen. De hoogste concentratie ontstond ook daar, met 52 ex. op 02-03 als maximum. Naast de diverse broedpaartjes in het agrarisch gebied vestigden zich ook weer enkele paren aan de zandputten. Eén winterwaarneming: 1 ex. was van 04 t/m 09-12 aanwezig aan de grote baggerput van Maatheide.

De eerste Scholekster van 2008 werd op 10 februari waargenomen aan de Grote Zandput. De grootste concentratie werd op 25 februari geteld aan de grote baggerput op Maatheide, waar toen 26 ex. bijeen waren. Van maart tot begin april waren aan Put Vercammen gemiddeld 20 ex. aanwezig.

Over Kristallijn/Maatheide werden 28 trekkers geteld, waarvan slechts 1 (een vrij late op 4 september) in het najaar.

Scholeksters, 't Goorke Arendonk (Lex Peeters).

Kleine Plevier

2007: De eerste Kleine Plevier werd op 25-03 waargenomen bij Kristallijn. In de dagen en weken erna zouden daar in totaal 22 ex. overtrekken. Merkwaardigerwijs werd in het najaar geen enkele trekkende Kleine Plevier over de telpost waargenomen. Broedgevallen werden onder meer vastgesteld bij put Vercammen (minimaal 1), natuurontwikkeling Ronde Put (1), De Pinken (1 a 2), Grote Zandput (6-8), Kristallijn (2), Maatheide (11), Glasfabriek (2) en Sahara (1). Een schatting van het actuele aantal broedparen in de regio kwam tussen de 30 en de 40 uit.

De eerste twee Kleine Plevier van 2008 werd op 18 maart waargenomen op de Grote Kievit. Op Maatheide waren 6 broedparen present. De achteruitgang ten opzichte van het jaar ervoor (bijna een halvering) is niet direct verklaarbaar door de oprukkende zandwinnings, aangezien die nog niet tot minder geschikt biotoop hebben geleid. De vogels waren ook al vroeg weer uit gebied verdwenen, wat doet vermoeden dat het broedseizoen hier niet erg succesvol zal zijn geweest. Aan Kristallijn kwamen 4 paartjes tot broeden en aan de Grote Kievit minimaal 1. Van de andere broedgebieden beschikken we niet over representatieve gegevens.

Evenals in 2007 werden over Kristallijn/Maatheide alleen in het voorjaar overtrekkende Kleine Plevieren waargenomen: 1 ex. in maart en 25 in april.

Bontbekplevier

2007: *Op 15-02 vloog een roepende Bontbekplevier rond bij put Vercammen. Winterwaarnemingen zijn in het binnenland zeer schaars. De eerste voorjaarstrekker vloog op 30-03 over de Grote Zandput. Daar zou de soort in het voor- en najaar veelvuldig en in wisselend aantal aanwezig zijn. De grootste groepen waren 13 ex. op 09-05, 18 op 10-05, 10 op 21-08 en 23 op 03-10. Verder verbleven herhaaldelijk ex. bij put Vercammen, aan Kristallijn en aan de grote baggerput van Maatheide. Over telpost Kristallijn/Maatheide werden in 2007 23 ex. geteld.*

Evenals in 2007 vond in 2008 een zeer vroege waarneming plaats. Onder voorjaarsomstandigheden vielen op 29 februari 2 ex. in op de afgelaten Ronde Put. De eerste voorjaarstrekker vloog op 4 april over Kristallijn. Over de telpost werden 41 ex. geteld, waarvan slechts 5 in het voorjaar. De soort was aanzienlijk minder talrijk vertegenwoordigd dan in het vorige jaar. De hoogste aantallen (5+) waren nu:

15-05:	5	Grote Zandput	ter plaatse
16-05:	7	Grote Zandput	ter plaatse
17/18-05:	5	Grote Zandput	ter plaatse
16-08:	5	Maatheide	overtrekkend
31-08:	5	Maatheide	overtrekkend
08-09:	6	Maatheide	overtrekkend

Het laatste ex. van 2008 trok op 19 oktober over Maatheide.

Morinelplevier

2007: Een Morinelplevier die op 01-05 inviel op Maatheide bleek wat later in gezelschap van twee soortgenoten. Dit versterkt het vermoeden dat de trektellers al vier dagen eerder, op 28 april, daar 2 ex. zagen invallen. Op 02-05 bleek het trio vertrokken, maar in de loop van de ochtend arriveerde een groepje van 8 ex in zomerkleed. Eén Morinelplevier leek op 26-08 op Maatheide in te vallen en op 28-09 trok er nog een roepend ex. over. De enige waarneming van een ander gebied kwam van de Ronde Put, waar op 23-09 een overvliegend ex. werd gezien.

Morinelplevier, 13-05, Maatheide (Lex Peeters).

Maar liefst negen keren verschenen er in 2008 Morinelplevieren op of boven Maatheide. De waarnemingen hadden tezamen betrekking op 22 verschillende ex. Memorabel was een groepje van negen ex. dat op 23 augustus leek in te vallen, Maatheide onder de voetjes heeft gevoeld, maar toch in westelijke richting doorvloog, daarbij de trektellers laag passerend. De waarnemingen op een rijtje:

05-05	1	luidroepend rondvliegend
13-05	1	viel in en bleef tot in de vroege avond aanwezig

17-08	2	pleisterend
23-08	9	leken in te vallen, maar trokken door naar W
29-08	1	overtrekkend naar ZW
09-09	1	vertrok bij aankomst trektellers
12-09	1	tijdelijk ter plaatse
18-09	4	waaronder minimaal 2 ad. wijfjes
26-09	2	beide juv., vielen in en bleven tijdelijk ter plaatse

Zilverplevier

2007: twaalf waarnemingen van in totaal 66 ex. Hieronder waren in mei groepen van 34 en 12 ex.

Slechts vier waarnemingen in 2008:

12-09:	1	Maatheide	overtrekkend
28-09:	1	Maatheide	naar ZW
08-10:	2	Maatheide	tweemaal 1 ex. overtrekkend
10-10:	2	Maatheide	overtrekkend

Goudplevier

2007: Tegen alle trends in waren er in de regio minder waarnemingen van Goudplevieren dan van Zilverplevieren. Er waren negen waarnemingen van in totaal 107 ex. De grootste groep betrof 70 ex. op 4 november over Familiestrand.

De meeste Goudplevieren in 2008 (91 ex. verdeeld over elf waarnemingen) werden door de trektellers opgemerkt:

05-01:	40	Riebos	laag overtrekkend naar ZW
22-02:	22	Kristallijn	overtrekkend
24-02:	26	Groesgoor	overtrekkend naar W
15-03:	22	Riebos	9 + 10 ex. overtrekkend, 3 pleisterend

25-09:	6	Maatheide	overtrekkend
16-10:	1	Maatheide	overtrekkend
24-10:	1	Maatheide	overtrekkend
29-10:	1	Maatheide	overtrekkend
01-11:	1	Maatheide	overtrekkend
02-11:	21	Maatheide	overtrekkend
05-11:	1	Maatheide	overtrekkend
08-11:	5	Maatheide	overtrekkend
09-11:	20	Maatheide	6 + 14 ex. overtrekkend
21-11:	6	Maatheide	overtrekkend
26-12:	6	Maatheide	overtrekkend

Kievit

2007: *Het aantal Kieviten aan de Grote Zandput bereikte rond 03-02 een climax, toen 2.250 ex. werden geteld. Op 30-09 telde de concentratie daar alweer 1.150 ex.. In totaal turfden de trektellers over Kristallijn / Maatheide 3.375 ex. De beste dag werd daar 28-09 met 324 overtrekkende ex.*

De grootste concentratie Kieviten vormde zich in de eerste twee maanden van 2008 op de afgelaten Ronde Put, waar op 26 januari 1.780 en op 8 februari 1.130 ex. werden geteld. De aantallen aan de Grote Zandput bleven daar ver bij achter. Daar zaten op 25 januari 520 ex. en dat aantal zou daarna niet noemenswaardig meer toenemen. Ook in het najaar bleven de aantallen er aan de lage kant: 24 juli 300 ex.; 8 november 800 ex.; 22 december 550 ex.

In totaal werden over Kristallijn/Maatheide 9.738 Kieviten geteld, waarvan ruim eenderde op 2 november. De sterke trek op die dag leidde tot een dagrecord van 3.425 ex. Dat komt ongeveer overeen met het totale aantal in 2007!

Op 26 april was Michel van Buggenhout er getuige van dat een man Havik bij de vogelkijkwand in Scheps een Kievit sloeg, die samen met een ander ex. een broedpaartje vormde. Eén dag later al nam een andere Kievit de plaats van de opgegeten partner over.

Het verdient aanbeveling om de broedparen in het agrarisch gebied de komende jaren kritisch te volgen. Na onder meer Grutto en Veldleeuwerik lijkt dit het nieuwe zorgenkindje van het platteland te worden. De aantallen lopen dramatisch terug.

Kanoet

2007: *Tien waarnemingen, waarvan de meeste (en voor de regio unieke aantallen) tijdens de sterke strandloper-trek die zich van 07 t/m 13-05 voltrok. In totaal ging het in die periode om 49 ex. In het najaar zat 1 ex. op 05-09 aan de Grote Zandput en pleisterde 1 ex. in winterkleed van 01 t/m 06-10 aan Kristallijn.*

In 2008 slechts drie waarnemingen:

10-05:	1	Maatheide	laag overtrekkend
31-08:	2	Maatheide	overtrekkend
29-09:	1	Maatheide	overtrekkend

Drieteenstrandloper

2007: *Tussen 05 en 15-05 waren er maar liefst negen waarnemingen van in totaal 27 Drieteenstrandlopers. De grootste groep betrof 7 ex. op 11-05 aan de Grote Zandput. Buiten deze periode werd de soort niet opgemerkt.*

In 2008 waren er slechts twee waarnemingen:

15-05:	1	Grote Zandput	ter plaatse
16-05:	3	Grote Zandput	1 winterkleed, 2 zomerkleed

Paarse Strandloper

2007: *Net buiten de regio, maar te uniek om onvermeld te blijven; van 15 tot en met 22-11 verbleef een Paarse Strandloper ter hoogte van het kerkhof van Oevel (deelgemeente van Westerlo) op de betonnen rand van het Albertkanaal.*

In 2008 geen waarnemingen van deze soort.

Steenloper

2007: Tijdens de sterke steltloper trek half mei deden ook 2 Steenlopers de Grote Zandput aan (10 en 11-05). Speciaal waren 3 solitaire ex. die op 09-09 in de loop van de voormiddag volop roepend Maatheide passeerden. Wellicht een van deze vogels werd 's middags pleisterend aan de Grote Zandput aangetroffen.

In 2008 was er slechts één waarneming van Steenlopers. Op 18 augustus trokken twee exemplaren luidroepend over Maatheide.

Bonte Strandloper

2007: De eerste Bonte Strandloper van 2007 viel op 02-03 in bij Kristallijn. De grootste groepen betrof 18 ex. op 09-05, 21 ex. op 10-05, 20 ex. op 06-08 en 22 ex. op 03-10, telkens aan de Grote Zandput. In totaal werden 22 overtrekkende ex. over telpost Kristallijn/Maatheide waargenomen, waarvan 20 in het najaar en nooit meer dan 3 ex. bijeen. Voorts waren er drie novemberwaarnemingen.

De eerste Bonte Strandloper van 2008 verscheen op 29 februari op de afgelaten Ronde Put, de laatste van het jaar paseerde op 22 november Maatheide. Aan de plassen in de regio werden herhaaldelijke Bonte Strandlopers aangetroffen, maar het betrof steeds solitaire exemplaren of kleine groepjes. Over Kristallijn / Maatheide trokken in totaal 34 ex. De grootste groepen waren daar 8 ex. op 6 april, 5 ex. op 30 augustus en 4 ex. op 7 september.

Krombekstrandloper

2007: Elf waarnemingen die betrekking hadden op tenminste 19 verschillende ex..

In 2008 vier waarnemingen, allen in het najaar:

28-07:	1	Grote Zandput	ter plaatse
07-08:	1	Grote Zandput	ter plaatse
25-08:	1	Maatheide	overtrekkend
01-09:	2	Maatheide	overtrekkend

Temmincks Strandloper

2007: Acht waarnemingen van in totaal 13 ex..

Zes waarnemingen van Temmincks Strandlopers was voor het zeer matige steltloperjaar 2008 nog heel redelijk:

09-05:	1	baggerputten Maatheide	invallend
10-05:	4	baggerputten Maatheide	invallend
16-05:	1	Kristallijn	pleisterend

19-08:	1	Grote Zandput	ter plaatse
31-08:	1	Maatheide	luidroepend overtrekkend naar ZO
02-09:	1	Maatheide	overtrekkend

Kleine Strandloper

2007: Mede dankzij de sterke strandloper trek medio mei kwam een unieke reeks van 16 Kleine Strandloper-waarnemingen tot stand, voornamelijk aan de Grote Zandput en meestal in klein aantal. Tezamen handelde het om 42 ex. De grootste groep betrof 10 ex. op 11-05 aan de Grote Zandput, terwijl zich daar op 26-07 zeer waarschijnlijk een groep van 29 ex. ophield.

In 2008 waren er tien waarnemingen van Kleine Strandlopers. De Grote Zandput was voor deze soort weer favoriet:

01-05:	1	Grote Zandput	ter plaatse
11-05:	1	Maatheide	overtrekkend
12-05:	1	Maatheide	ter plaatse
16 t/m 18-05:	1	Kristallijn	ter plaatse
17-05:	1	Grote Zandput	ter plaatse

24-07:	1	Grote Zandput	ter plaatse
28-07:	1	Grote Zandput	ter plaatse
07-09:	1	Grote Zandput	ter plaatse
24-09:	6	Grote Zandput	ter plaatse
26-09:	4	Grote Zandput	ter plaatse

Bosruiter

2007: De meeste waarnemingen van Bosruiters hadden betrekking op Kristallijn en de Grote Kievit, waar maximaal 4 ex. werden gezien. Daarnaast werden pleisterende Bosruiters aangetroffen aan de Ronde Put (1 op

22-04), de Grote Zandput (1 van 23 t/m 26-04), Maatheide (daar 9 ex. overtrekkend, waarvan 5 op 14-08) en 't Goorke in Arendonk (2 op 05-05). De laatste 2 ex. vlogen op 04-09 over de telpost.

De eerste Bosruiter van 2008 kwam op 18 april over Maatheide. In totaal trokken daar 9 ex. over, waarvan 4 ex. op 17 augustus. De hoogste aantallen in de regio waren 5 ex. op 15 mei aan de Kattestaart en 6 ex. op 13 juli aan de Grote Kievit.

Witgat

2007: Overwinterende Witgatjes zoeken in de regio vooral de afgelaten vijvers op. Zowel aan de viskweekvijvers Bankei in Wezel (op 18-11), aan de vijvers van het Familiestrand (op 03-03) en op de Wurft (10-11) betrof het maximale aantal 10 ex.. Verder overwinterden 2-3 ex. aan Kristallijn. Over telpost Kristallijn/Maatheide werden 21 overtrekkende ex. geteld, waarvan 18 in het voorjaar.

Witgatjes overwinterden in de winter van 2007/2008 bij het Familiestrand (3-5 ex.), Ronde Put (tot 10 ex. op 27-02), De Wurft (4 ex.), Viskweekvijvers Bankei Wezel (2 ex.) en de viskweekvijvers ten noordwesten van Wezel (3 ex.). In voor- en najaar waren nagenoeg continu 1-5 ex. aanwezig aan Kristallijn. Over Maatheide werden slechts 12 trekkers genoteerd.

Oeverloper

2007: De eerste (vroeg!) Oeverloper werd op 27-03 gedetermineerd aan de Grote Kievit. Over Maatheide werden in totaal 15 ex. geteld, met 5 ex. op 03-05 als maximum. Rond de grote baggerput werden daar maximaal 11 ex. waargenomen (25-07) en de laatste van het jaar was er op 30-09 aanwezig.

Oeverloper, Kattestaart (Jelle van de Veire).

De eerste Oeverloper van 2008 werd op 11 april waargenomen op Maatheide. Daar werden in totaal 13 trekkers geteld. Het hoogste aantal pleisteraars aan de baggerputten van Maatheide betrof 10 ex. op 16 augustus. Ook aan de andere zandputten waren regelmatig meerdere ex. present.

Tureluur

2007: De eerste Tureluur van 2007 werd op 03-03 aangetroffen bij De Ronde Put. De meeste voorjaars-waarnemingen dateren echter van april en mei, waarbij de soort voornamelijk werd aangetroffen aan de Grote Kievit, de Grote Zandput en het Kristallijn. Een groep van 15 Tureluurs streek op 18-07 bij Put Rauw neer. In de eerste helft van augustus werden nog slechts twee waarnemingen verricht en daarna verbleven de laatste 2 ex. op 11-09 aan de Grote Zandput. Over telpost Kristallijn/Maatheide werden in totaal 24 ex. op trek waargenomen, met 5 ex. op 11-04 als hoogste aantal.

De eerste (erg vroeg!) Tureluur van 2008 verbleef op 15 en 16 februari aan de Kattestaart in Retie. Ook een overtrekkend ex. op 25 februari over Kristallijn geldt nog als vroeg. Het aantal waarnemingen in voor- en najaar bleef zeer beperkt. De laatste 2 ex. van het jaar pleisterden van 18 tot en met 28 augustus aan Kristallijn.

Zwarte Ruiter

2007: *Bizar was de winterwaarneming van een Zwarte Ruiter, die op 09-02 luidroepend over Maatheide vloog. De eerste 'voorjaars-Zwarte Ruiter' werd genoteerd op 07-04 aan de Ronde Put Postel. De meeste waarnemingen werden verricht aan de Grote Kievit in Retie. Over Maatheide passeerden in 2007 5 solitaire ex. op trek. Daarbuiten bleven de waarnemingen in de regio beperkt tot een 'handjevol'.*

De Zwarte Ruiter was in 2008 zo schaars in de regio dat hier alle waarnemingen volgen:

29-04:	8	Kristallijn	2 ex. + groepje van 6 ex. overtrekkend
16-08:	1	Maatheide	overtrekkend
28-08:	1	Kristallijn	overtrekkend
31-08:	1	Maatheide	overtrekkend
09-09:	1	Grote Kievit Retie	pleisterend
18 tm 21-09:	1	Grote Kievit Retie	pleisterend

Groenpootruiter

2007: *In de trekperiode waren regelmatig ex. aanwezig bij de Grote Kievit, in het Buitengoor, aan Kristallijn en bij de Ronde Put. Verder waren de Grote Zandput en Maatheide redelijk in trek, hoewel hun aanwezigheid daar (bij gebrek aan voedsel?) steeds van korte duur was. Uitgerekend die twee locaties leverden wel de grootste groepen op: op 10-04 15 ex. aan de grote baggerput van Maatheide en op 23-05 nog 15 ex. aan de Grote Zandput. Over telpost Kristallijn / Maatheide werden in totaal 36 ex. geteld, met 12 ex. op 03-05 als maximum.*

In relatie tot de groep van 15 ex. op 10 april 2007 was een groep van 13 ex. op 13 april op exact dezelfde plek aan de grote baggerput van Maatheide opmerkelijk, temeer omdat grotere groepen Groenpootruiters in de regio schaars zijn. Zou er een verband bestaan? Andere vermeldenswaardige aantallen waren 21 ex. op 16 april aan de Kattestaart in Retie en 12 ex. op 7 mei aan de Grote Zandput. Sterke Groenpootruitertrek vond plaats op 16 augustus, toen over Maatheide 15 ex. trokken. In totaal zouden daar 107 worden geteld. April (32) en augustus (41) waren de beste maanden.

Grutto

2007: *De enige plekken waar in 2007 nog groepjes Grutto's werden gezien waren de Grote Kievit (met slechts 17 ex. op 12-03 als hoogste aantal) en Dekshoevevijver, waartussen de vogels pendelen. In het vroege najaar werden bij de Grote Kievit 15 ex. op 05-06 en 11 ex. op 16-06 geteld. In de buurt van de Ronde Put hield zich een broedverdacht paartje op. Niet duidelijk werd hoe het elders in de regio met de Grutto als broedvogel was gesteld.*

De eerste Grutto van 2008 verbleef al op 11 februari aan de Kattestaart. Aan de Grote Kievit kwamen in maart redelijke groepjes overnachten: 5 maart 17 ex.; 14 maart 30 ex.; 16 maart 19 ex.; 18 maart 20 ex.. Op Retie De Graaf (Reties Goordomein) kwam nog 1 paartje tot broeden. Een schril contrast met de 47 paartjes daar in de jaren zeventig (meded. Frans Daemen). Voorts kwamen vijf paartjes tot broeden in Retie-Looiend en één paartje in het agrarisch gebied De Wateringen, ten zuiden van Arendonk.

In 924 teluren op telpost Kristallijn/Maatheide werd slechts 1 overtrekkende Grutto waargenomen, wat eveneens tekenend is voor de actuele status van de soort.

Rosse Grutto

2007: *Op 28-04 trok 1 ex. over Maatheide en op 08-05 bevond zich 1 ex. aan Kristallijn.*

Op 22 februari 2008 vlogen 2 ex. (winterkleed) laag van oost naar west over Kristallijn.

Wulp

2007: *Op Maatheide waren in 2007 3 territoriale koppels aanwezig. Afgeleid van het aanwezige groepje in het najaar (8 ex.) zorgden zij daar waarschijnlijk voor nageslacht. Daarnaast waren o.a. territoria bezet bij De Riebos (1), op de afgesloten heide aan de Stortplas (1), in de omgeving van de Ronde Put (1) en bij Scheps (2-3). Voor regionale begrippen was een groep van 14 Wulpen op 30-03 bij de Grote Zandput vermeldenswaardig. Vanaf telpost Kristallijn/Maatheide werden in totaal 19 ex. op trek waargenomen.*

Op 22 januari passeerde al een vocaal paartje Kristallijn richting Maatheide, wellicht een broedkoppel van dat gebied. De meeste territoria in de regio werden echter in de laatste week van februari bezet. Op Maatheide waren in 2008 nog twee territoria (één minder dan in 2007). Een van de paartjes moest er alle zeilen bijzetten om haar drie jongen (op 5 mei forse pulli) tegen stropende Zwarte Kraaien te beschermen. Het is dan ook maar de vraag of het uiteindelijk goed is afgelopen. Feit is dat de Wulpen op Maatheide al begin augustus hun broedplaats hadden verlaten, waar ze vorig jaar tot ver in het najaar aanwezig bleven. Gedurende de eerste helft van oktober verbleef er wel geruime tijd 1 ex.. Op de Riebos kwamen twee paartjes tot broeden, op de heide aan de Stortplas één, op Ter Moeren

één, bij de Ronde Put één, bij Prinsenspark één, bij Scheps drie en in Retie De Graaf (Reties Goordomein) zes paren, waarmee dit laatste gebied nog de hoogste dichtheid in de regio herbergt.

In totaal werden 38 trekkers geteld over Kristallijn en Maatheide; het betrof nooit meer dan 4 ex. bijeen. In dat licht is een groep van 24 ex. op 13 april over Schoonbroek (naar N.) vermeldenswaardig.

Regenwulp

2007: Op 11-04 werd de eerste Regenwulp over Kristallijn waargenomen en vlogen 19 ex. over De Most. Grotere rustende groepen werden geteld op 17-04 (20 ex.) aan de Grote Zandput en op 28-04 (54 ex.) op een akker aan De Grote Kievit, waar in het voorjaar weer langere tijd Regenwulpen kwamen slapen. Op 14-05 werden bij De Vriesputten in Kerkhoven de laatste twee Regenwulpen van het voorjaar waargenomen. Het najaar leverde slechts drie waarnemingen op, de laatste al op 08-08.

De eerste Regenwulpen (5 ex.) van 2008 trokken op 5 april over Kristallijn en de laatste ex. (2) op 1 september over Maatheide, waar in totaal slechts 16 ex. werden gezien. Op de slaapplek aan de Grote Kievit kwamen in het voorjaar maximaal 58 ex. slapen (22 april). Voorts werd op 19 april een mooie groep van 85 ex. fouragerend aangetroffen op Retie-Obroek.

Houtsnip

2007: Territoriale avondvluchten werden o.a. opgemerkt tussen Sas 1 Lommel en Sas 3 Mol (2) en langs 't Zwart Kot. Op 19-12 werden in De Meren te Meerhout-Zittaart, op een ruig biezenerperceel met veel bramen en wilgen, minimaal 8 Houtsnippen opgestoten. Voorts werd op tal van plaatsen in de schemer voedselvlucht van één of meerdere Houtsnippen vastgesteld.

In diverse gebieden werden 's winters in de schemer weer voedselvluchten van Houtsnippen waargenomen. Het hoogste aantal betrof 4 ex. op 3 februari over de Lange Linneput. In de meeste gevallen gaan de vogels fourageren op akkers in het agrarisch gebied. Regelmatig (minstens vijf keer) werden in het najaar Houtsnippen opgestoten tussen struiken en bomen aan de kale, vlakke Maatheide. De indruk bestaat dat de soort het in vochtige en natte gebieden in de regio goed doet als broedvogel. Helaas zijn daarover echter geen systematisch vastgestelde gegevens bekend.

Watersnip

2007: De hoogste dichtheden werden in 2007 vastgesteld bij Dekshoevevijver, waar de aantallen in het voorjaar, na het maaien van het riet op de dijkjes, snel opliep: tot meer dan 50 ex. op 10-03. Andere goede plekken bleken De Most (o.a. 23 ex. op 05-09) en de Grote Kievit (o.a. 35 ex. op 16-12). In totaal werden over telpost Kristallijn / Maatheide slechts 16 trekkende ex. opgemerkt. In het natuurontwikkelingsdeel van Scheps was in 2007 een territoriaal paartje present.

Op de afgelaten Ronde Put formeerde zich in 2008 een grote concentratie Watersnippen, olopend van 56 ex. op 26 januari via 82 ex. op 8 februari naar het maximum van 116 ex. op 15 februari; daarna liep het aantal weer terug langs 77 ex. op 27 februari naar 45 op 29 februari. Over de bezette telpost op Kristallijn / Maatheide trokken in totaal 74 Watersnippen. Oktober was er met 36 ex. de beste maand.

In 2008 vond voor het tweede achtereenvolgende jaar een broedgeval plaats in het natuurontwikkelingsgedeelte van Scheps.

Bokje

2007: De Most bood veruit de grootste kans om Bokjes te zien te krijgen. Manu Vermeulen deed er zeven waarnemingen, met 4 op 22-03 als hoogste aantal en 2 op 14-05 als late voorjaarsdatum; 1 ex. op 05-09 was dan weer behoorlijk vroeg. Andere plekken waar meerdere keren Bokjes werden opgestoten waren de vochtige heide aan de zuidzijde van de Grote Zandput en de natte zuidoosthoek van Maatheide.

De Most in Balen was ook in 2008 weer het enige gebied waar met regelmaat Bokjes werden aangetroffen. Ook bevonden zich in februari regelmatig ex. op de afgelaten Ronde Put, met als maximum 6 ex. op 22 februari.

Over Maatheide werden tweemaal overtrekkende ex. opgemerkt: op 4 mei 2 ex. en op 31 oktober 1.

Grauwe Franjepoot

2007: op 19-05 vloog een Grauwe Franjepoot over de Kanaalplas van west naar oost.

In 2008 geen waarnemingen van deze soort.

Kemphaan

2007: De eerste twee Kemphanen van 2007 trokken op 01-04 over Kristallijn. Op 07-04 pleisterde een wijffe bij Prinsenspark en van 02 tot en met 30-04 waren regelmatig 1 a 2 ex. aanwezig aan 't Kristallijn en de Grote Zandput. In de eerste week van mei verbleef een mannetje met een opvallende oogring op de Grote Kievit en van 03 t/m 05-05 hield een (ander) mannetje zich op de zandplaat van de Grote Zandput op. In het najaar waren zelfs maar twee waarnemingen.

Helaas nam het aantal waarnemingen van Kemphanen in 2008 weer verder af. De eerste van 2008 werd op 27 februari aangetroffen op de afgelaten Ronde Put. De vogel was daar ook twee dagen later nog aanwezig. Voorts slechts vier data:

28-04: 5	Grote Zandput	1 man, 4 wijfjes
30-04: 3	Kristallijn	overtrekkend
28-07: 1	Grote Zandput	man overgangskleed
21-09: 1	Grote Zandput	ter plaatse

Jager spec. (Kleine of Kleinste)

2007: Op 24-09 werd op de akkers aan de Hogeschool in Geel een Kleine of een Kleinste Jager aangetroffen.

Geen waarnemingen van deze soorten in 2008.

Middelste Jager

2007: In de stormachtige wind van 11-05 dook een adulte zomerkleed Middelste Jager op boven de grote baggerput van Maatheide.

Geen waarnemingen van deze soort in 2008

Kokmeeuw

2007: De Kokmeeuwenkolonie bij Glasfabriek telde meer dan 500 paren. 868 pulli en 6 adulten werden er geringd. De aantallen op de slaappleats op Maatheide werden herhaaldelijk geteld. Rond half december 2007 splitste de slaappleats (mogelijk onder invloed van twee vorstperiodes) en werd er tot in het nieuwe jaar ook op Grote Zandput overnacht.

Bij Glasfabriek betrokken de Kokmeeuwen rond 1 maart weer de kolonie. Uiteindelijk zouden zich circa 200 paren vestigen, maar het broedseizoen verliep desastreus. Rond 24 april liep het aantal al met driekwart terug, doordat bij de kolonie betonnen elementen werden gegoten, wat met sterke verstoring gepaard ging. Vervolgens zag een Vos zijn kans schoon om binnen deze ontregelde situatie het aantal broedsels verder uit te dunnen.

Begin januari werden gespreid over de Grote Zandput en Maatheide 11.350 Kokmeeuwen geteld. Op 8 februari werd vastgesteld dat de Grote Zandput nog slechts fungeerde als voorverzamelplaats voor Maatheide. Daar liep het aantal op van 10.650 op 19 januari naar 13.640 op 10 februari. Dat is ruim 30% hoger dan in de overeenkomstige periode het jaar ervoor. In 2007 verdubbelde het aantal vervolgens in tien dagen tijd. Helaas beschikken we in 2008 pas per 5 april over een nieuw, vergelijkbaar ijkpunt: 17.100 op 3 maart 2007 tegenover 16.100 op 5 maart 2008. Vrij overeenkomstig dus. In beide jaren liepen de aantallen daarna snel terug door de terugkeer naar de broedkolonies. Helaas hebben er in najaar 2008 geen tellingen plaats gevonden. Wel werd op 27 december geconstateerd dat ook op de Grote Zandput weer meeuwen bleven slapen; een gemengde groep van 3700 Kok- en Stormmeeuwen.

Aantalverloop op de slaappleats 2007:

09-02:	Maatheide:	10.700
20-02:	Maatheide:	20.500
03-03:	Maatheide:	17.100
20-03:	Maatheide:	7.700
04-04:	Maatheide:	5.560
10-04:	Maatheide:	2.260
16-04:	Maatheide:	75
23-04:	Maatheide:	3
05-05:	Maatheide:	0
23-05:	Maatheide:	360

22-10:	Maatheide:	2.700
14-11:	Maatheide:	5.380

Aantalverloop op de slaappleats 2008:

04-01:	Grote Zandput:	3.650
05-01:	Maatheide:	7.700

Totaal:		11.350
19-01:		10.650
10-02:		13.640
05-03:		16.100
14-04:		1.430

Inmiddels is bekend geworden dat in elk geval in december en januari normaal gesproken ook grote aantallen meeuwen slapen op Miramar. Omdat dit weer een heel ander licht op de situatie in de regio kan doen schijnen, verdient het aanbeveling om ook die plas in het vervolg in de tellingen te betrekken.

Over Kristallijn / Maatheide werden 1946 Kokmeeuwen geteld. Beste maand was april met 507 ex.

Stormmeeuw

2007: *Bij de meeuwenkolonie van Glasfabriek waren in het broedseizoen 2 tot 3 paren Stormmeeuw aanwezig. Ze waren er voornamelijk te vinden op de dikke wand van de kolenopslag en maakten zich door hun alertheid en veelvuldig alarmeren broedverdacht. Op 29-05 lukte het vanaf de spoordijk om daarop een ex. in broedhouding te vinden, zodat het zeer aannemelijk is dat de soort er gebroed zal hebben. De aantallen op de slaapplaats op Maatheide werden herhaaldelijk geteld. Rond half december 2007 splitste de slaapplaats (mogelijk onder invloed van twee vorstperiodes) en werd er tot in het nieuwe jaar ook op Grote Zandput overnacht.*

Ook in het voorjaar van 2008 was een broedverdacht paartje aanwezig bij Glasfabriek, maar vermoedelijk is ook dat slachtoffer geworden van de versturende werkzaamheden bij de meeuwenkolonie.

Begin januari werden gespreid over de Grote Zandput en Maatheide 4.530 Stormmeeuwen geteld. Op 8 februari werd vastgesteld dat de Grote Zandput nog slechts fungeerde als voorverzamelplaats voor Maatheide. Daar liep het aantal terug van 4.560 op 19 januari naar 2.225 op 10 februari. Dat is ongeveer 70% minder dan in de overeenkomstige periode het jaar ervoor. De indruk bestaat dus dat de aantallen in de winter 2006/2007 aanzienlijk hoger lag dan in de winter erop. Wel liepen de aantallen toen eerder en sneller terug.

Helaas hebben er in najaar 2008 geen slaapplaattellingen plaats gevonden. Wel werd op 27 december geconstateerd dat op de Grote Zandput ook weer meeuwen bleven slapen, een gemengde groep van 3700 Kok- en Stormmeeuwen. Die dag waren in het agrarisch gebied De Witte Bergen in Witgeoor 480 Stormmeeuwen ter plaatse.

Aantalverloop op de slaapplaats 2007:

09-02:	Maatheide:	7.400
20-02:	Maatheide:	4.100
03-03:	Maatheide:	1.230
20-03:	Maatheide:	930
04-04:	Maatheide:	420
10-04:	Maatheide:	65
16-04:	Maatheide:	0
23-04:	Maatheide:	2
05-05:	Maatheide:	0
23-05:	Maatheide:	0

22-10:	Maatheide	<i>enkele tientallen</i>
14-11:	Maatheide	930

Aantalverloop op de slaapplaats 2008:

04-01:	Grote Zandput:	2.240
05-01:	Maatheide:	2.290

Totaal:		4.530
19-01:		4.560
10-02:		2.225
05-03:		2.100
14-04:		3

Over Kristallijn / Maatheide werden 122 Stormmeeuwen geteld. Beste maand was april met 53 ex.

Zwartkopmeeuw

2007: *Na twee winterwaarnemingen verschenen in maart in toenemende mate adulte Zwartkopmeeuwen in de regio. Op 03-03 bevonden zich al minimaal 11 ex. op de meeuwenlaapplaats op Maatheide. Op 23-03 hielden zich de eerste 2 ad. ex. op in de Kokmeeuwenkolonie bij Glasfabriek. Op 20-04 werden daar 34 ex. geteld en in de weken daarop 's avonds steeds 30-38 ex. Ringerswerkgroep Noord-Limburg trof 15 nesten aan, waarvan er één door zware regenval zou worden weggespoeld. 26 pulli en 11 adulten werden van kleurringen voorzien.*

Over Kristallijn/Maatheide werden 77 overtrekkende ex. waargenomen. Het zwaartepunt lag met 60 ex. nadrukkelijk in april, met op 15-04 in korte tijd 31 adulte ex. over Kristallijn naar oost. Op 23-04 verbleven in de kolonie van Glasfabriek maar liefst 87 Zwartkopmeeuwen, met naast de 30 broedvogels dus veel passanten die er kwamen slapen. Na juni waren er nog tien waarnemingen, waarvan vier in juli, één in augustus, twee in september en drie in november.

Op 28-06 werd bij Glasfabriek een gekleurde adulte Zwartkopmeeuw gefotografeerd. De vogel bleek op 31-05-1998 in Kwaadmechelen te zijn geringd en was toen minimaal 4 jaar oud. De leeftijd bedroeg dus minstens 13 jaar! Een op 04-07 bij Glasfabriek geringd jong werd op 01-12 aangetroffen ten zuiden van Agadir, in Marokko. De overbrugde afstand bedroeg 2644 km!

Een 1ste winter Zwartkopmeeuw die op 1 februari over Sahara richting Maatheide vloog betrof de eerste waarneming van 2008. Op 24 februari trok een ad. zomerkleed over Kristallijn. Op de meeuwenlaapplaats op Maatheide werden op 5 maart 9 ex. geteld, waaronder 7 ad. vogels.

Adulte Zwartkopmeeuwen over Kristallijn (Lex Peeters).

Aanvankelijk leken de Zwartkopmeeuwen in de kokmeeuwenkolonie bij Glasfabriek weer een positief broedseizoen tegemoet te gaan. Tussen de Kokmeeuwen die de broedplaats net hadden bezet, bevonden zich op 2 maart de eerste zes exemplaren: 4 ad. + 2 2de kalenderjaar vogels. Vervolgens liepen de aantallen op van 10 ex. op 15 maart naar 26 ad. ex. op 2 april. De resultaten van tellingen op 7 april (34 ad.) en 14 april (31 ad.) wezen vervolgens weer op een vrij stabiele populatie, met een vergelijkbare omvang als in 2007. Maar het zou helaas heel anders lopen. Midden in de broedtijd, half april, werden uitgerekend bij de meeuwenkolonie betonnen mallen gebouwd, waarbij geen enkel respect voor de broedende vogels bestond. Uiteindelijk kwam slechts 1 paartje tot broeden, maar het broedsel viel ten prooi aan een stropende Vos.

Op 16 maart fotografeerde Werner Langhmans een paartje met kleurringen. Aan de hand daarvan kon worden vastgesteld dat het een Frans/Poolse koppel betrof. De vogel met de Poolse kleurring bleek op 20 mei 2007 als adulte te zijn geringd in Bukow Polder, Roszkow-Krzyzanowice. Op 5 april bleek dit ex. nog altijd bij Glasfabriek present, maar vanaf 23 april trof Zwartkopmeeuw-onderzoeker Renaud Flamant het paartje aan in de grote Zwartkopmeeuwenkolonie op Linkeroever in Antwerpen. Op die dag waren bij Glasfabriek nog maar 6 ex. aanwezig.

Over de bezette telpost passeerden in totaal 60 ex., allen in het voorjaar: 1 ex. in februari, 12 ex. in maart, 39 ex. in april en 8 ex. in mei. Einde jaar was er één winterwaarneming: op 29 december werd een onv. gezien op Maatheide.

Zilvermeeuw

*2007: Een indicatie voor het aantal Zilvermeeuwen in de regio bieden de circa 80 'grote meeuwen' die begin maart op de meeuwenlaapplaats bij Maatheide werden geteld. In totaal werden over Kristallijn / Maatheide 93 overtrekkende 'grote meeuwen' als Zilvermeeuw gedetermineerd: 13 ex. op 28-03 was de grootste groep. Aan Kristallijn was op 11-02 een geelpotige Zilvermeeuw (*Larus a. argentatus 'omissis'*) aanwezig, met waarschijnlijk een van de Baltische staten als herkomst.*

In totaal werden over Maatheide 207 Zilvermeeuwen als trekker aangemerkt. Daarvan kwam bijna de helft (92 ex.) in april door.

Geelpootmeeuw

2007: Het hoogste vastgestelde aantal in de regio betrof 6 ad. ex., zowel op 17-03 als op 14-04. Voorts waren op 19 en 22-09 4 adulten aanwezig aan de Grote Zandput. Naast deze locatie leverden Put Vercammen en Kristallijn de meeste waarnemingen op. In totaal konden zes grote meeuwen over Kristallijn / Maatheide als Geelpootmeeuw ontmaskerd worden, omdat ze kortstondig plaats namen op een van de buizen.

Ook in 2008 werden nagenoeg jaarrond regelmatig solitaire of kleine groepjes Geelpootmeeuwen

waargenomen aan de zandputten. Op 4 januari werden 4 ad. ex. opgemerkt in de meeuwenslaapplaats aan de Grote Zandput. Het hoogste aantal betrof echter 5 ad. ex. op 4 februari aan de Grote Zandput.

Pontische Meeuw

2007: Naast tal van waarnemingen van solitaire ex. en duo's werden op 10-02 en 16-12 drie Pontische Meeuwen bijeen waargenomen aan de Grote Zandput. Van de overtrekkende grote meeuwen over Maatheide konden er vier als Pontische Meeuw worden gedetermineerd.

Nagenoeg jaarrond waren in 2008 enkele Pontische Meeuwen in de regio present. Ze doken op aan Put Vercammen, de Grote Zandput, Kristallijn en de baggerputten van Maatheide.

Kleine Mantelmeeuw

2007: Zoals gebruikelijk waren Kleine mantelmeeuwen in de regio in het winterseizoen zeer schaars. Pas half maart begonnen de aantallen noemenswaardig toe te nemen, met bv 88 ex. op 20-03 op de slaapplaats op Maatheide. Het hoogste aantal in het voorjaar werd daar op 10 april geteld: 183 ex. Het betrof bij alle tellingen nagenoeg uitsluitend ad. vogels. In juni was er sprake van een grote slaapplaats aan de Grote Zandput: 248 ex. op 17 juni en 372 ex. op 21 juni. Toen bestond 20% uit onv. vogels. Trekkend over Kristallijn/Maatheide werden 370 Kleine Mantelmeeuwen waargenomen, waarvan 213 in april/mei.

Nadat in januari en februari 2008 telkens hooguit een drietal Kleine Mantelmeeuwen op de meeuwenslaapplaatsen verscheen werden er op 5 maart op Maatheide 28 ad. vogels geteld. Op 14 april kwamen daar 105 adulte vogels slapen.

Maar liefst 831 ex. trokken over de bezette telpost. Evenals in 2007 lag het zwaartepunt weer in april / mei (424 ex.), de periode waarin de soort naar de noordelijke broedkolonies terugkeert.

Grote Mantelmeeuw

2007: Een adulte Grote Mantelmeeuw was op 03-03 aanwezig op de meeuwenslaapplaats van Maatheide, maar vertrok 's avonds in zuidoostelijke richting. Op 16-03 trok 1 ad. over Kristallijn, op 07-04 passeerde daar 1 onv. (met 2 Kleine Mantelmeeuwen) naar NNW en op 11-04 kwamen nog eens 2 ex. over.

Zowel op 23 april als op 13 september trokken in 2008 2 ad. Grote Mantelmeeuwen over Maatheide.

Dwergmeeuw

2007: 17 waarnemingen, waarvan 13 in het voorjaar en 4 in het najaar. De grootste groepen waren 36 ex. op 18-04 boven Maatheide en 15 ex. op 23-04 boven Put Rauw.

Het voorjaar (april/mei) van 2008 was bijzonder goed voor pleisterende en doortrekkende Dwergmeeuwen. Over de telpost werden maar liefst 185 ex. geteld. Meest spectaculair waren 104 ad. ex. die op de avond van 27 april invielen boven de Put van Rauw. Na daar enige tijd te hebben gejaagd stegen de vogels luidroepend hoog op, om verdeeld over meerdere groepen in noordoostelijke richting te vertrekken. In het najaar was de soort juist uitzonderlijk zwak vertegenwoordigd, met slechts twee waarnemingen, laat in het seizoen.

In totaal leverde 2008 de volgende 26 data op:

04 t/m 07-04:	2	Stortplas	adulte vogels, pleisterend
13-04:	4	Stortplas	2 ad. + 1 1ste zomer + 1 2de zomer, pleisterend
15-04:	8	Put Rauw	3 + 5 ex., tijdelijk ter plaatse
16-04:	19	Kristallijn	10 + 2 + 7 ex. overtrekkend
17-04:	9	Kristallijn	7 + 2 ex. overtrekkend
20-04:	9	Maatheide	overtrekkend
24-04:	14	Maatheide	overtrekkend
27-04: middag	12	Put Rauw	allen adulte, jagend
27-04: avond	104	Put Rauw	in één groep invallend, jagend, uiteindelijk vertrekkend
28-04:	1	Maatheide	juv. jagend
28-04:	13	Put Rauw	11 ad. + 1 onv. op trek, 1 onv. tp
29-04:	2	Put Rauw	1 overtrekkend; 1 onv. tp
30-04:	1	Maatheide	overtrekkend
02-05:	1	Put Rauw	overtrekkend
03-05:	1	Maatheide	overtrekkend
07-05:	1	Maatheide	1 ad. overtrekkend
08-05:	1	Put Rauw	1 1ste jaars jagend
09-05:	2	Maatheide	tijdelijk jagend aanwezig
10-05:	3	Put Rauw	onv. ex. jagend

12-05:	8	Put Rauw	1 ad. + 7 onv. jagend
13-05:	1	Put Rauw	1 onv. jagend
13-05:	1	Maatheide	overtrekkend
25 t/m 28-05:	1	Put Rauw	onv. ter plaatse
08-06:	1	Grote Zandput	1ste zomer ter plaatse

21-11:	3	Maatheide	3 ad. winter vielen bij NW-storm in; daarna naar Z
23-11:	1	Put Rauw	1 1ste winter ter plaatse

Een deel van 104 vertrekkende Dwergmeeuwen, op 27 april boven Put Rauw (Lex Peeters).

Drieteenmeeuw

2007: *Op 02-05 vloog een adulte ex. van noord naar zuid over de grote baggerput van Maatheide.*

Geen waarnemingen van deze soort in 2008.

Dwergstern

2007: *Drie waarnemingen, allen aan de Grote Zandput.*

In 2008 twee waarnemingen:

21-04	1	Put Rauw	's avonds invallend en vervolgens jagend
27-04	2	Put Rauw	sloten zich aan bij een vertrekkende groep Dwergmeeuwen

Visdief

2007: *Op 12-05 fourageerden 's avonds maar liefst 92 Visdieven boven de Put van Rauw en die dag trokken 56 ex. over de Grote Zandput. Voorts waren vijftien waarnemingen, die tezamen betrekking hadden op 49 ex.: acht data in het voorjaar, negen in het najaar.*

In 2008 waren Visdieven in de regio aanmerkelijk schaarser dan in 2007:

26-04	1	Put Rauw	ter plaatse
27-04:	1	Maatheide	om 6.30 u poetsend aanwezig; later naar NO
27-04	2	Put Rauw	2 x 1 ex. solitair doortrekkend
02-05:	1	Put Rauw	ter plaatse
03-05:	1	Maatheide	overtrekkend
10-05:	6	Maatheide	zowel 's morgens als 's avonds 3 ex. overtrekkend
14-05:	1	Maatheide	overtrekkend

20-08:	2	Maatheide	adulte + juv. overtrekkend
26-08:	1	Maatheide	overtrekkend
26-08:	1	Grote Zandput	1ste winter, ter plaatse

In het najaar van 2008 werden in het noordwesten van Put Rauw vier drijvende eilanden geplaatst, waarvan er bestemd zijn voor Zwarte Sterns en voor Visdieven.

Noordse Stern

2007: vier waarnemingen van in totaal vijf ex.

In 2008 twee waarnemingen:

23-04	2	Put Rauw	ter plaatse
26-04	1	Grote Zandput	kort ter plaatse

Reuzenster:

2007: geen waarnemingen van deze soort.

Op 9 augustus ontdekte Fons Luyten rond 17.00 uur een adulte Reuzenster (aluminium ring aan rechterpoot) op de slikplaat van de Grote Zandput. Onder toezicht van Eli van Audenhove, Lex Peeters en Nico Venema liet de vogel zich vervolgens door een jagende Slechtvalk uit het gebied verdrijven. Even later werd hij teruggevonden bij put Vercammen, waar hij actief aan het vissen was. Een gevangen visje werd hem echter door twee Kleine Mantelmeeuwen in een wilde achtervolging afhandig gemaakt. De Reuzenster nam nog even de gelegenheid om zich aan een van de dijkjes te wassen en te poetsen, maar hield het toen ook hier voor gezien en vertrok luidroepend naar west.

Reuzenster, 9 augustus, Put Vercammen (Lex Peeters).

Zwarte Stern

2007: De eerste Zwarte Sterns van 2007 (4 ex.) kwamen pas op 28-04 in de kijker. Aansluitend zou de soort wekenlang vertegenwoordigd zijn boven Put Rauw. Het maximum bedroeg er 15 ex. op 13-05. Op 10, 12 en 13-05 kwamen 1-2 ex. voorbij over de Grote Zandput, op 11-05 fourageerden 5 ex. boven Kristallijn en over telpost Maatheide werden in mei vijfmaal 1 à 2 trekkers opgemerkt. Ook juni leverde nog twee waarnemingen op en in augustus werden de enige vier najaars-waarnemingen verricht.

De eerste Zwarte Stern van 2008 verbleef op 19-04 op de put van Rauw. Op 7 en 8 mei was daar sprake van sterke doorkomst, getuige 34 overtrekkende ex. en de dag erop nog eens 20 jagende ex.. Wederom was de Put van Rauw dus weer nadrukkelijk bij de soort in trek. In het najaar van 2008 zou dat aanleiding zijn voor het plaatsnemen van vier drijvende eilanden in de noordwesthoek, waarvan er bestemd zijn voor Zwarte Sterns en voor Visdieven.

Interessant waren tien Zwarte Sterns die op 17 augustus hoog boven de Grote Zandput aan het jagen waren op insecten. De laatste 3 ex. van het jaar trokken op 10 september over Maatheide.

Groepje Zwarte Sterns, trekkend over Put Rauw (Lex Peeters).

Alle waarnemingen van 2008 onder elkaar:

26-04:	1	Put Rauw	ter plaatse
27-04:	4	Put Rauw	ter plaatse
02-05:	5	Put Rauw	ter plaatse
03-05:	1	Maatheide	overtrekkend
06-05:	5	Maatheide	overtrekkend
07-05:	34	Put Rauw	17, 10 en 7 ex. overtrekkend
07-05:	3	Ronde Put	3 ter plaatse
08-05:	20	Put Rauw	jagend
09-05:	6	Maatheide	overtrekkend
10-05:	2	Maatheide	overtrekkend
12/13-05:	1	Put Rauw	jagend
14-05:	9	Maatheide	overtrekkend
15-05:	1	Put Rauw	jagend
25-05:	2	Put Rauw	
14 tm 18-06:	3	Put Rauw	2 ad. zomerkleed + 1 winterkleed of juv.

28-07:	4	Put Rauw	ad. vogels, jagend
17-08:	10	Grote Zandput	hoog boven de plas jagend op insecten
24-08:	2	Maatheide	overtrekkend
10-09:	3	Maatheide	overtrekkend

Witvleugelstern

2007: Op 20-05 verzamelden zich 16 adulten zomerkleed boven de put van Rauw.

Geen waarnemingen van deze soort in 2008.

Witwangstern

2007: *Op 13-05 bevonden zich 3 adulten zomerkleed boven de Put van Rauw.*

Geen waarnemingen van deze soort in 2008.

Holenduif

2007: *Over Kristallijn/Maatheide werden 600 trekkende ex. geteld, met 169 op 04-11 als maximum.*

De eerste zingende Holenduif werd op 12 januari gehoord aan het Familiestrand. Diezelfde dag hield zich een respectabele groep van 80 ex. op bij De Witte Bergen in Witgoor. Op 19 augustus bevonden zich 55 ex. op de zandplaat van de Grote Zandput. Over de telpost werden 753 ex. geteld, waarvan 454 in oktober. Het dagrecord werd 131 ex. op 11 oktober over Maatheide.

Houtduif

2007: *2260 overtrekkende Houtduiven (28-03, Kristallijn) is voor het voorjaar al een respectabel aantal in de streek. Terwijl in het najaar slechts enkele kilometers oostelijker binnen een dag tienduizenden ex. werden geteld moest men zich op Maatheide tevreden stellen met maxima van 4.600 op 15-10, 5.055 op 20-10 en 8.111 op 22-10. In totaal werden 40.722 ex. geteld. In de winter van 2007/2008 hielden zich in bepaalde delen van de regio enorme groepen op. Op 19 en 20-11 werd over Maatheide slaaptrek van circa 6.000 ex. waargenomen en op 30-12 stegen circa 3.000 ex. op uit de bossen ten oosten van put Vercammen.*

Waar telpost Kristallijn / Maatheide normaal gesproken net te westelijk ligt voor spectaculaire Houtduiventrek lag dat in het najaar van 2008 dankzij aanhoudende oostenwind heel anders. In totaal werden er maar liefst 147.123 ex. geteld, met een megagroep van 11.000 ex. op 31 oktober als grootste. De beste dagen op een rijtje:

25-10: 13.134

29-10: 14.623

31-10: 23.388

02-11: 51.424

07-11: 5.350

Op 7 november hingen tevens circa 4.500 ex. boven het Maatreservaat, die daar blijkbaar hun slaappleats opzochten.

Turkse Tortel

2007: *In totaal werden 24 ex. over telpost Kristallijn/Maatheide als trekker geïnterpreteerd.*

In 2008 werden over telpost Kristallijn/Maatheide 23 Turkse Tortels geteld.

Zomertortel

2007: *De eerste Zomertortel van 2007 werd op 02-05 gezien, overtrekkend over Maatheide. De vogel leidde een desastreus broedseizoen in, waarin zelfs tal van traditionele broedplaatsen en biotopen onbezet zouden blijven. Opmerkelijke groepen trekkende Zomertortels werden over Maatheide genoteerd op 11-08 (16 ex., waaronder een groep van 11) en op 12-08 (18 ex., waaronder een groep van 14). Een laat ex. trok er nog op 26-09 over. In totaal liep het aantal trekkers op tot 66 ex. op. Aan de grote baggerput van Maatheide kwamen regelmatig tot 7 ex. drinken.*

De eerste Zomertortel van 2008 trok op 26 april over Maatheide. Die dag zat tevens een ex. te snorren in het Maat-reservaat. Over Maatheide werden 54 overtrekkende ex. genoteerd, met 6 ex. op 9 mei als hoogste aantal. Het laatste ex. van het jaar passeerde op 19 september de telpost.

Ten aanzien van het broedseizoen bestaat de indruk dat het aantal territoria wat hoger lag dan in 2007, maar de dichtheden waren nog altijd zeer laag. Tenminste drie territoria rond Dekshoevevijver geldt dan ook eerder als een uitzondering.

Koekoek

2007: *Hoewel de soort niet systematisch werd geïnventariseerd waren er in de regio aanmerkelijk minder roepende Koekoeken aanwezig dan in de laatste jaren het geval was. Vanaf de telpost werden geen trekkers opgemerkt. Voor zover bekend werd het laatste ex. in de regio al op 19-07 waargenomen (ten westen van Put Rauw).*

De eerste Koekoek van 2008 werd op 9 april gehoord ter hoogte van Kristallijn. Over de telpost werden in totaal 5 ex. geteld. De soort leek weer wat nadrukkelijker aanwezig dan in het vorige jaar.

Bosuil

Broedkarakteristieken	2007	2008:
Eerste legsel:	13-02	14-02
Gem. legselstart:	26-02	02-03
Gem. aantal pulli/nest:	2,7	2,2
Grootste aantal pulli:	4	4

Velduil

2007: Vier waarnemingen: één in de winter, twee in het voorjaar en één in het najaar.

Velduil, 12 september, Maatheide (Lex Peeters).

In 2008 waren er maar liefst zes waarnemingen van Velduilen:

14-04:	2	Den Driehoek Wezel	opgestoten, waarna in noordelijke richting weggevlogen
28-04:	1	Riebos	ter plaatse, geruime tijd jagend
09-05	1	Maatheide	in de vroege ochtend jagend, daarna vertrokken

12-09:	1	Maatheide	viel om 17.35 u in en bleef jagen
02-11:	1	Maatheide	's middags hoog overtrekkend naar W
09-11:	1	Maatheide	invallend en vervolgens ter plaatse

Ransuil

2007: *Geen relevante gegevens van deze soort.*

De slaappleaats bij Bel telde half januari 2009 5 ex. en half februari 2009 10 ex. Het aantalverloop toont er in de afgelopen vijf jaren een sterk negatieve trend, wat helaas tekenend is voor de algehele status van soort:

2005: 23
2006: 19
2007: 17
2008: 13
2009: 10
(bron: Rik Verborgt)

Kerkuil

2007: *In werkgebied Zuider-Kempen van ringgroep Demervallei werden zeven tweede broedsels geconstateerd, met een gemiddelde legselstart op 15-07. Hiervan mislukten er drie en het gemiddelde aantal pulli van de resterende broedsels bedroeg 2,0. Daarmee kwam het broedsucces van deze tweede ronde op slechts 1,1 jong per nest uit.*

Broedkarakteristieken	2007	2008:
Eerste legsel:	20-02	05-03
Gem. legselstart:	27-03	13-04
Gem. aantal pulli/nest:	3,8	2,4
Grootste aantal pulli:	6	5

Steenuil

Broedkarakteristieken	2007	2008:
Eerste legsel:	31-03	04-04
Gem. legselstart:	11-04	16-04
Gem. aantal pulli/nest:	3,1	3,0
Grootste aantal pulli:	5	5

Nachtzwaluw

2007: *Twee jagende Nachtzwaluwen lieten zich op 13-05 observeren aan Kristallijn. Op de Blekerheide ten noordwesten van Lommel waren drie zangposten gevestigd, in de bossen tussen Postel en de landsgrens bij Reusel minimaal één.*

Territoria van Nachtzwaluwen werden in 2008 vastgesteld op de Blekerheide (4), de Sahara (3) en bij de Ronde Put (1). In enkele geschikte uithoeken van de regio werd geen aandacht aan de soort besteed, zodat dit reeksje geen compleet beeld geeft van de populatie-omvang in de regio.

Gierzwaluw

2007: *Op 20-04 passeerden de eerste 23 Gierzwaluwen van 2007 over Kristallijn. Jagende Gierzwaluwen concentreerden zich regelmatig boven de put van Rauw. Op 08-05 werd daar het maximum van 200 ex. geteld. Over Kristallijn/Maatheide werden in totaal slechts 639 ex. geteld. De beste dag was 02-05, toen 145 ex. overtrokken. De laatste exemplaren (telkens 1) verschenen op 08 en 09-09 boven de telpost.*

De eerste Gierzwaluwen (13 + 3 ex.) van 2008 werden op 18 april boven Maatheide gesignaleerd. Op 20 april trokken alweer 30 ex. over de telpost en 28 april was met 243 ex. over Kristallijn een dag met relatief sterke trek. In totaal werden over Maatheide 1.048 ex. geteld. De laatste 2 ex. van 2008 passeerden daar op 11 september.

Hop

2007: *Op 16-04 verbleef een Hop op Maatheide.*

Op 24 april werd een fouragerende Hop aangetroffen op een gazon in Brasel-Dessel.

IJsvogel

2007: *Al turvend en extrapolierend bleek in broedseizoen 2007 de conclusie gerechtvaardigd dat het aantal territoria in de regio de dertig ruim overschreed. Het IJsvogelrijkste gebied in de regio vormde De Wateringen, waar elk rondje in het najaar 5 a 6 verschillende ex. opleverde.*

De afname aan de regionale plassen eind december 2007 geeft vooral de verschuiving naar stromend water weer als gevolg van twee vorstperiodes. Gevreesd moet worden dat er in januari 2009 tevens sprake zal zijn geweest van een verhoogde mortaliteit, doordat de vorst zeer hevig was (tot - 20 gr. C) en lang aanhield.

Aan de regionale plassen werden geteld:

2007/2008		2008/2009	
09/11-11:	16		
16/18-11:	28	15/16-11:	9
14/16-12:	17	13/14-12:	7
23/25-12:	3	01/02-01:	3
12/13-01:	?	17/18-01:	0
16/17-02:	10		
15/16-03:	6		

Op 14 december werd aan de Wateringen een IJsvogel gevonden, die geplukt was door een Sperwer.

Halsbandparkiet

2007: Op 28-3 'trok' een Halsbandparkiet over Maatheide. Van 30-09 tot 06-10 was daar 1 ex. ter plaatse.

Halsbandparkieten lijken in de regio geen vaste voet aan grond te krijgen. Slechts twee waarnemingen in 2008: op 11 januari 1 ex. aan Sas 6 in Mol; op 22 december 1 ex. bij Put Rauw.

Zwarte Specht

2007: Tweemaal trok een Zwarte Specht over telpost Kristallijn/Maatheide. In de wat uitgestrektere, oudere bossen weet de soort zich als broedvogel goed te handhaven.

In 2008 geen bijzonderheden ten aanzien van deze soort.

Groene Specht

2007: Geen bijzonderheden ten aanzien van deze soort.

De Groene Specht is in de regio relatief goed vertegenwoordigd. De grote variatie in biotopen en de moderne visies op bosbeheer zullen ongetwijfeld aan z'n welzijn bijdragen.

Grote Bonte Specht

2007: Geen bijzonderheden ten aanzien van deze algemene jaarvogel.

Over Kristallijn/Maatheide trokken in 2008 39 ex., waarvan maar liefst 23 in oktober (dispersie?).

Middelste Bonte Specht

2007: De eerste zekere Middelste Bonte Specht voor de streek werd op 22-03 opgemerkt bij De Most in Balen.

In 2008 geen waarnemingen van deze soort.

Kleine Bonte Specht

2007: Kleine Bonte Spechten werden in februari op minimaal 13 locaties opgemerkt. Dat betrof nog slechts een flauwe afspiegeling van het werkelijke aantal broedparen in de regio, dat inmiddels vele tientallen zal omvatten. Alleen al het regiodeel De Maat/Stroobants/Den Diel e.o. herbergde een tiental territoria. Driemaal werd een trekkende Kleine Bonte Specht boven telpost Kristallijn/Maatheide opgemerkt.

In 2008 geen bijzonderheden ten aanzien van deze soort.

Draaihals

2007: Op 26-08 verbleef een Draaihals in het naaldbos direct ten noorden van Maatheide en op 06-09 bevond zich een ex. bij De Most.

In 2008 twee waarnemingen van Draaihalzen in de regio:

29-04: 1	Schoonbroek	gedurende 20 minuten aanwezig in tuin Frits van Hout
26-08: 1	Maatheide	ter plaatse

Veldleeuwerik

2007: Op Maatheide bleken 100-115 territoria bezet binnen circa 1,5 vierkante km geschikt biotoop. Over telpost Kristallijn / Maatheide trokken in totaal 6.933 ex., waarmee de Veldleeuwerik de vijfde plaats in de telpost top 10 innam. Daarvan werden maar liefst 6.696 ex. in oktober geteld, met 22-10 (2.619 ex.) als topdag. Grotere groepen Veldleeuweriken verbleven in winter 2007/2008 onder meer op de Riebos (circa 80) en op de akkers tussen de windturbines en Glasfabriek (tot 145 ex. op 08-12).

Veldleeuwerik, Riebos (Monique Bogaerts).

Op 27 februari werden de eerste vijf zingende Veldleeuweriken boven Maatheide gehoord. Het aantal territoria bleek daar door de zandontginningen (biotoopverlies) al afgenomen tot 70 - 80. Helaas werd het andere bolwerk, Balim Gronden, weer niet onderzocht omdat geen toegangsvergunning werd verstrekt. Wel werden daar op 17 mei, bij een niet-systematische telling, minimaal 15 territoria geteld. Ook op het vliegveld De Keiheuvel bij Balen, waar de nodige zangposten worden vermoed, werd geen aandacht aan de soort besteed. Wel werden zangposten gekarteerd op de Riebos (2) en de Blekerheide (3).

Mede dankzij de nieuwe situering van de telpost op Maatheide beleefden de trektellers in het najaar fantasische Veldleeuwerikentrek, met daartussen herhaaldelijk leuke verrassingen in de vorm van IJs- en Sneeuwgorzen. Op 28 september vormden circa 200 onrustige pleisterende ex. er al de voorbode voor de naderende trekgolven. In totaal zouden 20.297 ex. worden geteld (waarvan slechts 26 in het voorjaar). De beste dagen (1.000+) werden:

10-10: 1.768
17-10: 1.082
23-10: 1.651
24-10: 3.766
28-10: 1.234
02-11: 2.838

De Riebos was weer een van de gebieden waar een vrij grote groep overwinterde. Op 5 januari betrof het er 71 ex..

Boomleeuwerik

2007: Op 20-02 werd bij De Maat de eerste zingende Boomleeuwerik gehoord. Daarnaast werden onder meer zangposten vastgesteld bij de Grote Zandput (1), Put Rauw (1), Kristallijn (2), Maatheide e.o. (4), Sahara e.o. (4), Riebos (4) en Blekerheide (3). Over Kristallijn/Maatheide werden slechts 96 overtrekkende Boomleeuweriken geteld, met 16 ex. op 05-10 als maximum. Eén winterwaarneming: Op 30-12 werd een groep van 18 ex. opgestoten op de Blekerheide.

De eerste zingende Boomleeuwerik werd in 2008 op 28 februari gehoord in De Riebos. In het noordoostelijke deel van de regio werden zangposten aangetroffen bij Riebos (4), Blekerheide (3),

op en rond Sahara (5), op Maatheide (3), bij Kristallijn (2) en op de Heuvelse Heide (2). Dat komt voor die hoek overeen met het jaar ervoor.

Het verschuiven van het trektepunt naar een oostelijker deel van Maatheide bleek zeer gunstig voor het waarnemen van Boomleeuwerikentrek. De soort schuwt blijkbaar grote wateroppervlakten, waardoor langs de zuidflank van de nieuwe baggerput 639 trekkers konden worden genoteerd, tegenover slechts 96 vorig jaar. Oktober was met 576 ex. de absolute topmaand. De beste dagen (40+) op een rijtje:

08-10: 51
17-10: 121
18-10: 87
23-10: 51
26-10: 47

Op 12 november vlogen nog 4 Boomleeuweriken over Prinsenspark en op 14 november 1 ex. over Keiheuvel Balen.

Oeverzwaluw

2007: De eerste Oeverzwaluw werd op 25-03 gezien boven Kristallijn. Over de telpost werden in totaal 686 trekkers genoteerd. De beste dag voor de soort werd 12-08 met 171 ex. De laatste Oeverzwaluw trok op 21-09 over Maatheide. De totale broedpopulatie in de regio omvatte in 2007 minimaal 378 paartjes.

De eerste Oeverzwaluwen (2 ex.) trokken al op 15 maart over Maatheide, dus tien dagen eerder dan het jaar ervoor. Op 18 april was er sprake van vrij sterke trek, met 's ochtends 79 en einde middag nog eens 108 trekkers over Kristallijn. De climax van de voorjaarstrek volgde echter op 28 april, toen 720 ex. overtrokken. Het totaal op de telpost kwam uiteindelijk op 1.541 ex. uit.

Op 6 mei kwamen 300 Oeverzwaluwen slapen in het riet aan de Ronde Put.

Op Maatheide werden in 2008 140 broedholen geteld, op Kristallijn 110. Helaas werden de andere kolonie's in de regio niet in kaart gebracht.

Boerenzwaluw

2007: De eerste Boerenzwaluwen in de regio (27 ex.) verschenen op 28-03 boven Kristallijn. De laatste (solitaire) ex. passeerden op 15 en 21-10 Maatheide. Daar werden in totaal 8.070 trekkers geteld, het merendeel in het najaar. De beste dag werd 08-09 met 1.698 ex..

De eerste Boerenzwaluwen van 2008 (resp. 3 en 1 ex.) vlogen op 16 maart boven de vijvers van Selgus en in Winkelsbroek in Geel. Dat is 12 dagen eerder dan in 2007. Dagen met sterke trek waren 28 april (825 ex. over Kristallijn); 10 september (1.645 ex. over Maatheide), 13 september (1.215 ex. over Maatheide) en 14 september (807 ex. over het slibbekken in Ham-Genendijk). Over de telpost werden in totaal 9.313 ex. geteld, waarvan 6.699 in september.

Na 21 oktober (toen in 2007 de laatste Boerenzwaluw werd waargenomen) volgden op Maatheide nog twee waarnemingen: op 25 oktober trok een ex. over en bijna een maand later, op 21 november, laveerde nog een ex. in stormachtige noordwestenwind laag tussen duintjes door. Het betrof in 2008 ook meteen de laatste voor België!

Huiszwaluw

2007: De eerste Huiszwaluw van 2007 werd op 28-03 boven Kristallijn waargenomen. Onder het viaduct van Stevensvennen bevond zich een kolonie van 17 nesten, waarvan er op 26-08 nog altijd vijf jongen bevatten. Van de kunstnesten aan de Sibelco-fabriek op Maatheide maakten 58 paartjes gebruik. Van de 631 ex. die over de telpost passeerden, kwamen er alleen al op 08-09 261 over. De laatste werd er op 23-09 gezien.

De eerste Huiszwaluwen van 2008 (4 ex.) waren op 17-03 aan het jagen boven het Maat-reservaat. Dat is 11 dagen eerder dan het jaar ervoor. De laatste 2 ex. werden op 8 oktober boven Maatheide gezien. Daar trokken in 2008 slechts 906 ex. over de bezette telpost.

Aan de Sibelco-fabriek op Maatheide telde de kolonie slechts 12 nesten. Met het afbreken van een pand op het terrein van Nyrstar in Wezel verdween voor een kolonie van circa dertig paartjes de broedgelegenheid. Op een andere locatie op het fabrieksterrein werden nog wel 67 nesten geteld. Onder de Kanaalbrug in Stelen bestond de kolonie uit 63 nesten. Op 18 september voerde onder het viaduct over het kanaal van Beverlo, bij Stevensvennen, nog altijd een Huiszwaluw z'n jongen. Daar waren in broedseizoen 17 nesten bezet.

Duinpieper

2007: Over Maatheide werden 17 Duinpiepers op trek gezien. Het hoogste aantal bedroeg 5 ex. op 24-08.

Duinpieper, 5 mei, Maatheide (Lex Peeters).

Voor Duinpiepers werd 2008 een zeer bijzonder jaar. In totaal werden op en over Maatheide maar liefst 55 ex. waargenomen. Meest spectaculair verliep 13 september, toen tussen de twee baggerputten minimaal 1 ex. (mogelijk een tweede) aanwezig was en op het zuidoostelijke deel van Maatheide een groepje van 5 ex. rondribbelde. Daar trokken tevens 5 en 2 ex. over. Dat bracht het totaal voor die dag op 13 Duinpiepers! Die laatste twee trekkers vielen in en voegden zich bij het reeds pleisterende groepje, waarmee zeven ex. bijeen waren, met daarbij ook nog enige tijd een wijffe Ortolaan.

Alle waarnemingen van Duinpiepers in 2008 (26!) werden verricht op Maatheide:

Voorjaar:			Najaar:		
29-04	1	trek	19-08	1	tp
03-05	2	trek	20-08	3	2 trek, 1 tp
05-05	1	trek	21-08	2	trek
05 t/m 09-05	1	tp	22-08	6	trek
09-05	2	trek	24-08	2	trek
10-05	1	trek	28-08	1	tp
13-05	1	tp	30-08	2	trek
			31-08	2	trek
			02 + 03-09	1	tp
			03-09	1	tp
			08-09	1	trek
			09-09	3	trek
			10-09	1	trek
			11-09	4	2 trek, 2 tp
			12-09	7	invallend
			13-09	13	7 trek, 5 tp
			14-09	2	trek
			15-09	1	trek
			17-09	1	trek

Grote Pieper:

2007: geen waarnemingen van deze soort.

Op 25 oktober 2008 vloog een Grote Pieper op ooghoogte en op slechts 15 meter afstand langs de trektellers op Maatheide. Op 2 november passeerde daar nog een tweede ex. Op 13 november werd een waarschijnlijk ex. enkele malen gehoord in de zuidoosthoek van Maatheide, maar niet gezien.

Waterpieper

2007: Tijdens de watervogeltelling van 16/18-11 werden in totaal 33 Waterpiepers geteld, bij de andere tellingen aanzienlijk minder. De laatste waarneming van het voorjaar betrof 2 ex. in zomerkleed op 07-04 aan de Ronde Put; het eerste ex. van het najaar werd op 12-10 aan Kristallijn opgemerkt.

In beide winters was er geen sprake van grote aantallen Waterpiepers. Een uitzondering vormde 27 ex. op gemaaide percelen in De Most. Andere vaste pleisterplaatsen waren o.a. Scheps, de afgelopen vijvers van Bankei, de omgeving van De Ronde Put (max. 14 ex.) en het Familiestrand. Op 14 maart vielen minimaal 6 Waterpiepers in in het riet van de Grote Zandput. Hoelang daar van een slaappleaats sprake zal zijn geweest, en wat er de omvang was, is helaas niet duidelijk geworden.

De laatste twee Waterpiepers van het voorjaar werden op 15 april gezien aan De Most. De eerste twee van het najaar trokken op 8 oktober over Maatheide, keurig naar noord, zoals het hoort.

Oeverpieper:

2007: geen waarnemingen van deze soort.

Op 27 december verbleef 1 ex. aan Put Rauw Noord.

Graspieper

2007: Op 14-04 turfden de trektellers 1.172 Graspiepers over de telpost als hoogste dagtotaal. Over Kristallijn / Maatheide zouden in totaal 5.719 ex. worden geteld. Hoewel aan de Graspieper als broedvogel weinig aandacht werd besteed, mag een opvallende dichtheid rond de natte zuidoosthoek van Maatheide (minstens 10 pr) niet onvermeld blijven.

De eerste zingende en baltsende Graspieper werd in 2008 op 28 februari waargenomen in De Riebos. In de natte zuidoosthoek van Maatheide waren minimaal 6 zangposten gevestigd. In het voorjaar werd 20 april voor de telpost op Maatheide de topdag: toen passeerden 2.866 ex. April en oktober waren veruit de beste maanden. In totaal zouden 9.832 overtrekkende ex. worden geteld. Op 28 september pleisterden tussen de 300 en 400 onrustige Graspiepers op Maatheide.

Boompieper

2007: Over telpost Kristallijn / Maatheide werden in totaal 161 Boompiepers geteld, met 14 ex. op 28-04 als maximum. Het eerste ex. van 2007 werd er op 06-04 waargenomen.

In enkele natuurgebieden in het noordoosten van de regio werden Boompiepers geïnventariseerd. In de Riebos werden 4 territoria geteld, op de Blekerheide 6, op en rond de Sahara 4, op Maatheide 4 en op de Heuvelse Heide 3.

Pas op 12 april werd over Maatheide de eerste Boompieper van 2008 opgemerkt. Vanaf de telpost werden slechts 247 ex. geteld, waarvan 173 in het voorjaar. Een zeer laat ex. trok nog op 22 oktober over Maatheide.

Roodkeelpieper:

2007: Geen waarnemingen van deze soort.

Drie waarnemingen in 2008:

09-05: 1	Maatheide	overtrekkend
10-05: 1	Maatheide	in vroege ochtend overtrekkend
17-05: 1	Glasfabriek	luidroepend opvliegend en vertrekkend

Witte Kwikstaart

2007: Op 26-03 was er sprake van sterke trek van Witte Kwikstaarten over Kristallijn. Daar werden toen 81 ex. geteld. 101 ex. op 30-09 was over Maatheide het dagmaximum. In totaal werden er 912 trekkers genoteerd.

Over Kristallijn / Maatheide werden in 2008 in totaal 1.123 Witte Kwikstaarten geteld. Het hoogste dagtotaal werd 153 ex. op 7 oktober.

Rouwkwikstaart:

2007: geen waarnemingen van deze soort

Slechts één waarneming van een Rouwkwikstaart in 2008: op 13 april onderbrak een mannetje kortstondig z'n trektocht op de Riebos.

Gele Kwikstaart

2007: Twee vroege Gele Kwikstaarten vlogen op 26-03 over Kristallijn. Het totaal van overtrekkende Gele Kwikstaarten en ongedetermineerde ex. uit het 'gele spectrum' kwam er op 702 ex. uit. Het laatste ex. passeerde op 30-09 de telpost.

De eerste Gele Kwikstaarten van 2008 (4 ex.) werden op 1 april waargenomen over Kristallijn. Goede trekdagen op Maatheide waren 20-04 (met 70 ex.), 09-05 (51), 10-05 (65) in het voorjaar en 30-08 (64), 10-09 (100), 11-09 (95) en 13-09 (107) in het najaar. Op 11 september trok ook een groep van 53 ex. over de Ronde Put. In totaal werden over de telpost 1.075 ex. geteld. Hier geldt de aantekening dat een deel wellicht Noordse Kwikstaarten betrof. De laatste ex. (3 + 1) passeerden op 8 oktober Maatheide.

Als broedvogel is de Gele Kwikstaart in de regio zeldzaam geworden. Daarom de vermelding van een zangpost langs het Miel-Ottenpad op de Zeven Heerlijkhedenheide.

Noordse Kwikstaart

2007: Op 01-05 konden op Maatheide 5 van de 31 overtrekkende gele kwikstaarten als Noordse gedetermineerd worden, op 02-05 ging het om 6 van de 27 en op 03-05 om 26 van de 66. Het totaal kwam uiteindelijk op 47 uit, allen in het voorjaar, maar ook in het najaar zal een substantieel aantal 'niet nader gedetermineerde' gele kwikstaarten Noordse zijn geweest.

Eén van de twee kwikstaarten met zowel *Flava*- als *Thunbergi*-kenmerken (Lex Peeters).

In een groep 'gele' kwikstaarten op de dijk van Kristallijn - waaronder een Engelse - bevonden zich twee afwijkende exemplaren, die vermoedelijke beschouwd moeten worden als vogels uit de overgangszone tussen het verspreidingsgebied van *Flava* en *Thunbergi*. De eerste 'zuivere' Noordse Kwikstaart van 2008 werd op 27 april waargenomen over Maatheide. Verder waren daar waarnemingen op 03-05 (8 ex.), 04-05 (5), 06-05 (7), 09-05 (42) en 10-05 (48). Het totaal van 113 ex. over de telpost betreft een minimum, aangezien slechts een deel van de overtrekkende 'gele' kwikstaarten gedetermineerd kan worden.

Uit het overige deel van de regio werd slechts één waarneming ontvangen: op 31 augustus vielen 6 Noordse Kwikstaarten in bij Ham-Genendijk. Dat was ook meteen de enige najaarswaarneming.

Engelse Kwikstaart

2007: De enige Engelse Kwikstaart, een mannetje, werd op 23-09 waargenomen over Maatheide.

Mannetje Engelse Kwikstaart, Kristallijn (Lex Peeters).

Op 16 april viel een mannetje Engelse Kwikstaart samen met 15 andere 'gele' kwikstaarten in op de dijk van Kristallijn (zie ook onder Noordse Kwikstaart). Op 27 april trok een mannetje over Maatheide.

Grote Gele Kwikstaart

2007: *Slechts één zeker broedgeval werd vastgesteld: bij Sas 6 in Mol-Donk. Wel waren in andere delen van de streek diverse aanwijzingen voor broeden. Over telpost Kristallijn/Maatheide werden 5 trekkers genoteerd. 21-09 betref met 9 ex. de beste dag in trekseizoen 2007. Tijdens de watervogeltellingen in nov./dec. werden aan de plassen 4-6 ex. aangetroffen. Een groter aantal zal zich echter aan stromend water hebben ophouden.*

Aan elke van de drie sluizen tussen de Baileybrug en de Blauwe Kei werd broeden vastgesteld. Ook vond een broedgeval plaats aan het Albertkanaal ter hoogte van Stelen. Aan de Watermolen in Retie bracht een paartje zelfs twee broedsels groot. Grote Gele Kwikstaart is als broedvogel vrij eenvoudig vast te stellen. Het zou in dat opzicht een dankbare soort zijn om in één van de volgende jaren in de regio eens systematisch te inventariseren. Over Maatheide werden in totaal 46 trekkers genoteerd, waarvan slechts 5 in het voorjaar. 6 ex. op 10 oktober was het hoogste dagtotaal.

Grote Gele Kwikstaart, Watermolen Retie (Jelle van de Veire).

Winterkoning

2007: *Geen bijzonderheden.*

In 2008 geen bijzonderheden ten aanzien van deze soort.

Pestvogel

2007: *Op 23-02 bevonden zich drie Pestvogels ten zuidwesten van de Grote Zandput. De ochtend erop betref het op deze locatie al negen ex.. 's Middags werd het groepje aangetroffen tussen de Kanaalplas en Verkallenbos, ongeveer 3 km oostelijker. De vogels zouden nog tot eind maart tussen beide plekken pendelen, waarbij uiteindelijk de bloesem en knoppen van de Canada's in de zuidoosthoek van de Kanaalplas favoriet werden. Op 26-03 vlogen alle negen over Kristallijn en vielen daarna in of vertrokken. Op 04-11 vloog een roepende Pestvogel in westelijke richting over de Ronde Put.*

In 2008 geen waarnemingen van deze soort.

Heggenmus

2007: *Buiten 05-10, toen 16 ex. over Maatheide trokken, werden op de telpost geen echte trekdagen van Heggenmus beleefd.*

Over telpost Kristallijn/Maatheide werden slechts 28 ex. geteld.

Roodborst

2007: *Geen bijzonderheden.*

In 2008 geen bijzonderheden ten aanzien van deze soort.

Nachtegaal

2007: *De eerste Nachtegaal van 2007 liet zich op 09-04 horen langs de kanaaldijk ter hoogte van De Rammelaars. In het zuidelijke deel van de regio werden 16 zangposten geteld tussen brug Hoolst en brug Kwaadmechelen en 2 zangposten langs De Heiloo in Griesbroek. Noordelijker, ter hoogte van het Maatreservaat, werden zangposten vastgesteld in de omgeving van de Baileybrug (2), aan het kanaal ten noorden van Kristallijn / put De Maat (2) en direct ten noorden van Verkallenbos (1).*

De eerste Nachtegalenzang klonk pas op 20 april op twee locatie's rond de Maat. In het reservaat zouden zich vijf paartjes vestigen, langs het kanaal richting Blauwe Kei nog eens drie en in Den Diel één. In totaal dus negen zangposten hier, wat lijkt te wijzen op een vooruitgang ten opzichte van 2007. Ook waren er zangposten aan het kanaal ten noordoosten van de Warande in Mol-Donk, in het Malesbroek en ten westen van de N126 thv Malesbroek, in Voorheide Arendonk ter hoogte van het kanaal en bij de Spoorwegbrug langs de Kanaaldijk in Balen.

Blauwborst

2007: *De eerste Blauwborst van het voorjaar werd op 09-03 gehoord ten oosten van het Familiestrand. Ondanks het zachte weer begin maart zouden de meeste ex. echter pas einde maart, dus relatief laat, arriveren. Territoria van Blauwborsten werden maar op drie locaties in kaart gebracht: in de rietvegetatie rond de Grote Zandput werden 5 tot 7 zangposten geteld, in de oosthoek van Maatheide 3 en in de omgeving van Glasfabriek 5. In het Maatreservaat waren minimaal 2 territoria gevestigd.*

De eerste zingende Blauwborst van 2008 werd op 14 maart gehoord in 't Goorke in Arendonk. Het aantal zangposten in Scheps bedroeg minimaal zes. Er waren ook tenminste drie zangposten aan de Grote Zandput en twee tussen Glasfabriek en de noordelijke ringweg N71. Uiteraard betreft het hier slechts een heel kleine greep uit de totale populatie in de regio.

Gekraagde Roodstaart

2007: *De eerste Gekraagde Roodstaart van het voorjaar liet zich op 15-04 horen op De Maat.*

In 2008 waren er minimaal vier zangposten ten zuiden van de Grote Zandput. Verder bleef de soort in de regio volledig onbelicht.

Zwarte Roodstaart

2007: *Op diverse bedrijventerreinen werd weer overwinteren van Zwarte Roodstaarten vastgesteld. Aan Balendijk tussen Lommel en de windturbines ging het in de winter 2006/2007 zelfs om 4-5 ex. Verder werd jaarrond een mannetje aangetroffen op de rand van de zwarte silo's ten westen van de Grote Zandput.*

In beide winters was weer een ex. present aan de grote silo op het bedrijventerrein van Sibelco, ten westen van de Grote Zandput. Verder geen relevante gegevens van de soort.

Tapuit

2007: *De eerste drie Tapuiten van 2007 werden op 01-04 gezien aan Kristallijn. Met name op Maatheide liep het aantal pleisteraars in mei snel op, tot 22 ex. op 04-05 en 28 op 05-05. Het laatste voorjaarsexemplaar werd er op 19-05 gezien. Tapuiten verschenen ook in grotere aantallen in de laatste decade van augustus: op Maatheide op 24-08 (17), 26-08 (18) en 27-08 (min. 15 ex.) en op Den Driehoek ten zuiden van Glasfabriek op 22-08 (18 ex.). In totaal werden 26 ex. op de telpost als trekkers aangemerkt, waarvan 19 ex. in september. De laatste Tapuit van 2007 viel op 20-10 in op Maatheide.*

De eerste Tapuit van 2008 werd op 9 april, ruim een week later dan in 2007, waargenomen aan Kristallijn. 14 ex. werden vanaf de telpost als trekker beschouwd. Als pleisteraar was de soort met name in de eerste week van mei sterk vertegenwoordigd op Maatheide, met 30 ex. op 4 mei, 47 ex. op 5 mei, 35 ex. op 6 mei en maar liefst 68 ex. op 7 mei. De laatste twee Tapuiten van het voorjaar werden daar op 16 mei waargenomen en de eerste van het najaar doken er op 18 augustus op. Het hoogste herfst aantal bedroeg 25 ex. op 28 september, weer op Maatheide, waar op 26 oktober ook de laatste Tapuit van het jaar werd gespot.

Paapje

2007: *Paapjes waren in 2007 zowel in voor- als najaar schaars. Op 05-05 werden de laatste 2 van het voorjaar gezien bij de weilanden tegenover Kattestaart in Retie. In het najaar werden uitsluitend Paapjes waargenomen in de tweede helft van augustus. Het betrof steeds 1 a 2 ex., waarop de 27 ex. op 21-08 op Den Driehoek in Wezel een grote uitzondering vormde.*

Een zingend mannetje Paapje was enkele dagen aanwezig op Maatheide (Lex Peeters).

Ook in het voor- en najaar van 2008 waren er maar weinig waarnemingen van Paapjes. Vermeldenswaardig is een mannetje dat van 3 tot en met 6 mei fanatiek zong tussen de twee baggerputten op Maatheide. Op 18 mei werd nog een mannetje waargenomen aan Put Vercammen.

Roodborsttapuit

2007: Roodborsttapuiten werden geïnventariseerd aan 't Kristallijn (3), rond Glasfabriek (5), Maatheide e.o. (6), rond Ronde Put/Lange Linneput (5) Balimgronden (minimaal 12, geteld vanachter de zuidelijke afrastering), de Riebos (4) en de Blekerheide (2). Op zeven locaties werd overwinteren vastgesteld.

De eerste zingende Roodborsttapuit werd in 2008 op 28 februari gehoord in De Riebos. In het noordoostelijke deel van de regio werden de territoria weer in kaart gebracht. In de Riebos broedden 5 paartjes, op de Blekerheide 2, bij de Sahara 1, op Maatheide 4, bij Kristallijn 2 en op de Heuvelse heide 1. Totaal: 15. Dat komt voor die hoek overeen met het jaar ervoor. Rond de Ronde Put en de Lange Linneput stelde Frans Daemen 7 broedpaartjes vast. Tussen Glasfabriek en de Noordelijke ringweg kwamen minimaal 2 paren tot broeden en op 17 mei werden op Balimgronden, bij een niet systematische telling, minimaal 6 koppels geteld. Uiteraard broedden ook elders in de regio op tal van locaties Roodborsttapuiten. De soort doet het ten opzichte van een decennium terug heel behoorlijk.

Overwinterende vogels werden in winter 2007/2008 aangetroffen in de Riebos (1 paartje + 1 man); Lange Linneput (1 man); natte weide Prinsenpark (1 man); viskweekvijvers Bankei (1 man); Glasfabriek (1 man); Scheps (1 ex.). Mannetjes waren dus nadrukkelijk in de meerderheid.

In late najaar/winter 2008/2009 waren er bijzonder weinig waarnemingen. Het betreft:

14-11	1	Maatheide
26-11	1	Riebos
07-12	1	weide ten zuiden van Grote Vijver Prinsenpark
08-12	1	viskweekvijvers Bankei

Wellicht had het vroege intreden van de winter in de eerste helft van november de noordelijke overwinteraars zuidelijker doen doorschuiven dan de laatste jaren het geval was. Op 22 december leverde een speciale tocht langs de meeste traditionele overwinteringsplaatsen geen enkel ex. op.

Zanglijster

2007: Over telpost Kristallijn/Maatheide werden slechts 361 ex. geteld, met 65 op 13-10 als maximum.

Door het extreem zachte weer kreeg een Mol-Donkse Zanglijster het op 9 januari al op z'n heupen. De vogel zong z'n eerste deuntjes.

De Zanglijstertrek op 8 oktober was voor binnenlandse begrippen ongekend. Nagenoeg onafgebroken lag er een hoog gespreid deken van Zanglijsters over Maatheide. Het dagtotaal van 3.158 ex. betreft ongetwijfeld nog een sterke ondertelling. Ook de dag ervoor, op 7 oktober, was er al sprake van stevige Zanglijstertrek, met 820 passerende exemplaren. In totaal werden vanaf de telpost 5.216 ex. geteld, waarvan slechts 20 in het voorjaar.

Koperwiek

2007: Grote groepen Koperwieken hielden zich op 16-03 op ten noordwesten van de Put van Rauw (circa 300 ex.) en bij de Ronde Put (110 ex.). Ze lieten zich door het zachte weer volop verleiden tot samenzang. De eerste (2 ex.) Koperwieken van het najaar trokken op 22-09 over Maatheide. In totaal werden er 4.598 geteld, waarvan meer dan de helft (2.525 ex.) op 22-10.

De eerste Koperwieken van het najaar (groep van 60 ex.) trokken op 26 september over Maatheide. Er zouden enkele goede dagen volgen, waarvan 18 oktober met 8.438 ex. het spectaculairst verliep. Van het jaartotaal van 15.588 ex. konden slechts 186 Koperwieken in het voorjaar worden opgetekend.

Grote Lijster

2007: Maar liefst 101 Grote Lijsters trokken op 09-10 over Maatheide. Daarbuiten deed de soort het daar niet bijzonder goed. In totaal werden er in het gehele jaar slechts 262 overtrekkend waargenomen.

De eerste zingende Grote Lijster van 2008 werd op 8 februari gehoord aan de Ronde Put. In totaal werden in 2008 272 trekkers over Maatheide genoteerd, met 8 oktober (37 ex.) als beste dag.

Kramsvogel

2007: Een waakzame Kramsvogel, nog op 03-05 in een boomtop in de zuidwesthoek van Maatheide, maakte de waarnemers alert, maar de vogel werd later, ondanks een speciale zoektocht, niet teruggevonden. Op Riebos bleek het broedpaartje van het vorige jaar niet opnieuw aanwezig. Over Kristallijn / Maatheide werden in totaal 1.122 trekkers opgemerkt. Dat is erg weinig, zeker in aanmerking genomen dat daarvan alleen al 554 ex. op 19-10 overkwamen.

Het najaar van 2008 kende enkele goede trekdagen voor Kramsvogels. Op oktober trokken 657 ex. over Maatheide, op 31 oktober 1.662 en op 2 november 1.251. Het totaal kwam er op 4.713 ex. uit, waarvan slechts 124 in het voorjaar.

Merel

2007: Geen bijzonderheden.

In totaal werden op Maatheide 210 trekkende Merels gezien. Op 17-10 (50 ex.) en 24-10 (57) was er voor deze soort sprake van relatief sterke trek.

Beflijster

2007: Acht waarnemingen (tezamen 27 ex.) in het voorjaar en vijf waarnemingen (in totaal 13 ex.) in het najaar.

Trektellen is in de regio de meest succesvolle aanpak om Beflijsters te zien, getuige de onderstaande reeks waarnemingen:

16-04:	1	Kristallijn	man, overtrekkend
18-04:	6	Maatheide	overtrekkend
19-04:	10	Maatheide	overtrekkend
19-04:	1	Prinsenspark W.	wijfje ter plaatse
20-04:	5	Maatheide	overtrekkend
21-04:	1	Maatheide	overtrekkend
23-04:	1	Maatheide	
27-04:	2	Maatheide	man en wijfje solitair overtrekkend
29-04:	1	Maatheide	
16/17-05:	1	Grote Zandput	mannetje, pleisterend op de zandplaat aan het riet

07-10:	3	Maatheide	overtrekkend
08-10:	3	Maatheide	overtrekkend
10-10:	21	Maatheide	overtrekkend
11-10:	7	Maatheide	overtrekkend
13-10:	2	Maatheide	overtrekkend
14-10:	1	Maatheide	overtrekkend
17-10:	2	Maatheide	overtrekkend
18-10:	4	Maatheide	overtrekkend

19-10:	2	Maatheide	overtrekkend
20-10:	1	Maatheide	overtrekkend
25-10:	2	Maatheide	overtrekkend
26-10:	4	Maatheide	overtrekkend
02-11:	2	Maatheide	overtrekkend

Over telpost Kristallijn / Maatheide werden in 2008 in totaal 81 ex. waargenomen, waarvan 27 (allen in april) in het voorjaar. 10 oktober was in het najaar met 21 overtrekkende ex. de beste dag. Opmerkelijk was een mannetje dat nog op 16 en 17 mei op de zandplaat van de Grote Zandput aan de rietkraag fourageerde.

Tuinfluiter

2007: *De eerste Tuinfluiter werd waargenomen op 22-04 aan Put Rauw.*

In 2008 geen bijzonderheden ten aanzien van deze soort.

Zwartkop

2007: *Ondanks de extreem zachte winter van 2006/2007 werd van de Zwartkop maar één winterwaarneming bekend: op 08-01 werd een ex. gezien in het centrum van Mol.*

Of de Zwartkop die op 12 maart werd waargenomen op de Most als een overwinteraar of een vroege zomergast moet worden beschouwd is niet helemaal duidelijk. De vroegste volgende waarneming betreft vier zingende ex. aan de Grote Zandput op 3 april.

Braamsluiper

2007: *Het is slecht gesteld met de Braamsluiper in de regio. Slechts twee waarnemingen bereikten ons. Een vroeg exemplaar zat vanaf 09-04 te zingen aan de kanaaldijk bij de brug Kwaadmechelen en kreeg daar vanaf 22-04 gezelschap van een tweede zingend mannetje. In mei werd een zangpost vastgesteld aan de zuidwest-zijde van Maatheide, tegen de achtertuinen van het gehucht aldaar.*

De enige zangpost die ons in 2008 bekend werd was gevestigd in het oostelijke deel van Geel, nabij de Gasthuisstraat. Voorts zat op 22 april 1 ex. te zingen aan de Langvennen in Balen.

Grasmus

2007: *In de braambanen langs de westzijde van Put Rauw Noord zongen op 04-05 tussen de 20 en 30 ex. De goede biotopen aan de noord- en oostflank van de betreffende plas bleven daarbij nog buiten beschouwing.*

In 2008 geen bijzonderheden ten aanzien van deze soort.

Rietzanger

2007: *Op 10-08 werd een Rietzanger gezien ten noorden van Put Rauw.*

In 2008 geen waarnemingen van deze soort.

Waterrietzanger

2007: *Op 18-07 werd een ex. waargenomen aan de Kattestaart.*

In 2008 geen waarnemingen van deze soort.

Graszanger

2007: *Op 04-09 trok 1 ex. over de zandplaat van de Grote Zandput.*

Op 15 augustus verbleef een onrustige Graszanger in de natte zuidoosthoek van Maatheide. De vogel verplaatste zich een aantal keren, voortdurend roepend, om uiteindelijk diagonaal in westelijke richting omhoog te vliegen. Hij leek te vertrekken, maar keerde in een wijde boog terug en viel vermoedelijk tegen de zuidelijke dijk van Maatheide in. Helaas werd hij daar niet meer teruggevonden.

Sprinkhaanzanger

2007: *De eerste Sprinkhaanzanger van 2007 liet zich op 15-04 horen aan de Grote Zandput.*

Evenals in 2007 werd de eerste zingende Sprinkhaanzanger van 2008 op 15 april gehoord aan de Grote Zandput. Verder waren er onder meer zangposten in De Most, Scheps, de Riebos en tussen Glasfabriek en de ringweg N71.

Snor

2007: *Geen waarnemingen van deze soort.*

Vanaf 26 april bevond zich een zangpost aan de westzijde van De Maat. De vogel bleef hier tot ver in mei (in elk geval nog 18 mei) zingen. Daarmee wordt aan de normen voor een broedgeval voldaan.

Kleine Karekiet

2007: *De eerste Kleine Karekiet van 2007 klonk pas op 26-04 aan de plassen bij Glasfabriek. Daarop volgde blijkbaar een nacht waarin de soort massaal arriveerde, want de ochtend erop was deze weer in alle rietkragen in de regio present.*

In 2008 geen bijzonderheden ten aanzien van deze soort.

Grote Karekiet

2007: *Geen waarnemingen van deze soort.*

Videostills Grote Karekiet, Dekshoevevijver (Eric Peetermans).

In elk geval van 25 tot en met 30 mei zong een Grote Karekiet aan Dekshoevevijver (wrn's Willy Peeters, Eric Peetermans e.v.a.).

Bosrietzanger

2007: *Geen bijzonderheden.*

2008: Geen bijzonderheden.

Spotvogel

2007: De Spotvogel beleefde in 2007 een hoopgevend broedseizoen. Uit veel jonge aanplanten in de regio klonk de karakteristieke zang. De eerste Spotvogels werden op 27-04 gehoord bij Miramar en Kattestaart.

In 2008 geen bijzonderheden ten aanzien van deze soort.

Fitis

2007: *Geen bijzonderheden.*

2008: Geen bijzonderheden.

Fluiter

2007: *Geen enkele waarneming werd bekend.*

In 2008 slechts drie waarnemingen van deze sterk afnemende soort:

12-05: 1	bossen SCK Mol	zingend
16-05: 1	tussen Maatheide en kanaal van Beverlo	zingend (a-typisch biotoop; trekker)
20-09: 2	Prinsenspark West	ter plaatse

Tjiftjaf

2007: *Op 03-02 waren minimaal 6 ex. aanwezig tussen de Grote Zandput en plas Le Blanc, waarvan 3 ex. voluit aan het tjiffen waren. Ook in de periode daarna werden op meerdere locaties herhaaldelijk zingende Tjiftjaffen gehoord. Al op 09-03 kwam het tot een explosie van Tjiftjafgetjif. Van de ene op de andere dag zaten overal ex. te zingen (alleen al in de omgeving van de Ronde Put circa 15). De overwinteraars hadden versterking gekregen van een eerste voorjaarsoffensief. Dat is twee tot drie weken eerder dan we gewend waren. Met betrekking tot de volgende winter in december maar één waarneming: 1 ex. op 16-12 in Prinsenspark.*

Tjiftjaffen waren in de winters 2007/2008 en 2008/2009 schaars, zeker in vergelijking met de winter daarvoor. Op 13 januari werd 1 ex. opgemerkt aan de Stortplas en op 28 december 1 ex. aan de Grote Zandput. Op 2 maart werd het eerste zingende ex. van 2008 gehoord in het Maatreservaat.

Goudhaantje

2007: *Geen bijzonderheden.*

2008: Geen bijzonderheden.

Vuurgoudhaantje

2007: *Er werden drie winterwaarnemingen gedaan. Eenmaal ging het om 3 ex., tweemaal om 1 ex.*

In 2008 waren er diverse waarnemingen buiten het broedseizoen: op 21-01 1 ex. bij Put Rauw Noord; op 15-02 2 ex. bij De Wateringen; op 12-10 werden 4 ex. geringd in Prinsenspark; op 14-12 1 ex. bij de Wurft.

Grauwe Vliegenvanger

2007: *Geen bijzonderheden.*

2008: Geen bijzonderheden.

Bonte Vliegenvanger

2007: *De eerste Bonte Vliegenvanger van 2007 zong op 11-04 in Prinsenspark. In het gebied de Blekerheide ten noordwesten van Lommel brachten 19 broedparen tezamen 109 jongen groot. Het gemiddelde aantal juv. per legsel bedroeg er dus 5,7. De Bonte Vliegenvanger begon hier gemiddeld een week vroeger met broeden dan in 2006.*

De eerste Bonte Vliegenvanger van 2008 werd op 12 april gehoord aan de Ronde Put. Twee dagen later vielen 3 ex. in aan de telpost op Kristallijn.

In de omgeving van de Blekerheide en de Riebos deden de Bonte Vliegenvangers het goed. Twintig geslaagde broedgevallen waren tezamen goed voor 93 jongen. Feitelijk was hier zelfs sprake van 27 bezette nestkastjes, maar zeven broedsels gingen verloren doordat een onverlaat de deurtjes had opengezet.

Koolmees

2007: *Van de sterke trek van Koolmezen in het najaar werd op Maatheide niet veel gemerkt. In totaal werden er slechts 61 geteld.*

De sterke doortrek van Koolmezen in het najaar ging aan de trektellers van Maatheide voorbij. Er werden slechts 22 ex. geteld.

Zwarte Mees

2007: *Het najaar leverde trekkende groepjes Zwarte Mezen op, hoewel veel minder extreem dan in 2006.*

Zwarte Mezen trokken in het najaar van 2008 weer stevig door, hoewel de trektellers op Maatheide daar relatief weinig van merkten. In totaal werden er 122 ex. geteld, met 20 ex. op 11 oktober en 33 ex. op 18 oktober als beste dagen.

Pimpelmees

2007: *Van de sterke trek van Pimpelmezen in het najaar kreeg men op de telpost op Maatheide niet veel mee. De totaalteller bleef er op 81 ex. steken.*

Evenals op veel andere telposten in Nederland en België trokken er in het najaar opmerkelijk veel Pimpelmezen over Maatheide. In totaal werden er 616 geteld. Veruit de beste dag werd 11 oktober

met 310 ex.. Het was een lust voor het oog hoe de diverse groepjes vanuit de vegetatie het onmetelijke luchtruim verkozen.

Kuifmees

2007: *Geen bijzonderheden.*

2008: Geen bijzonderheden.

Matkop

2007: *Geen bijzonderheden.*

2008: Geen bijzonderheden.

Staartmees

2007: *Geen bijzonderheden.*

In Retie-Boogstraat waren op 3 februari 2008 al Staartmezen met de nestbouw bezig. Onder de 35 ex. die trekkend voorbij telpost Kristallijn / Maatheide werden waargenomen waren enkele hoog opstijgende groepjes, zoals 14 ex. op 6 november.

Buidelmees

2007: *Geen waarnemingen van deze soort.*

Op 26 september verbleven 2 Buidelmezen aan Put Rauw Noord (wrn Pierre Blockx). Op 8 oktober vlogen om 18.20 u 2 roepende ex. op uit het riet in de natte zuidoosthoek van Maatheide, om in westelijke richting te vertrekken (wrn Lex Peeters).

Baardmannetje

2007: *Geen waarnemingen van deze soort.*

Op 11 oktober werden 3 Baardmannetjes waargenomen aan de Ronde Put. Van 11 tot en met 23 oktober zette een adulte mannetje de trektellers regelmatig op het verkeerde been door vanuit de natte zuidoosthoek uit het riet op te stijgen en hoog in noordoostelijke richting te vertrekken. Pas later volgde het besef dat deze vogel als pleisteraar moest worden beschouwd, die tussen twee gebieden pendelde. Op grond van de vliegrichting ligt voor de hand dat dat andere gebied Sahara zal zijn geweest.

Onvergetelijk was de groep van 24 drukroepende Baardmannetjes die op 17 oktober vanaf Maatheide vertrok en steeds hoger opsteeg, om uiteindelijk uit het zicht te verdwijnen. De waarnemingen passen binnen het beeld dat in die periode in Nederland en België veel verplaatsingen van Baardmannetjes plaats vonden.

Mannetje Baardman, Maatheide (Walter Andrzejewski).

Boomklever

2007: *Het aantal paren Boomklevers zal in de regio inmiddels vele tientallen bedragen. In het winterseizoen 2007/2008 werden regelmatig groepjes van 5-10 aangetroffen, niet zelden in gezelschap van mezen.*

2008: Geen bijzonderheden.

Boomkruiper

2007: *Geen bijzonderheden.*

2008: Geen bijzonderheden.

Klapekster

2007: *Een Klapekster die tenminste van 13-01 tot en met 30-03 bij Kristallijn verbleef, maakte soms uitstapjes naar plekken in de omgeving, zoals Maatheide en de heide bij de Stortplas. De vogel die op 22-03 bij De Most in Balen werd waargenomen zal echter een andere zijn geweest. In oktober/november 2007 werd extra aandacht aan Klapeksters besteed. In die maand bleek het aantal pleisterende ex. in de regio tussen de 8 en de 10 te liggen. Door de twee vorstperiodes in december zal waarschijnlijk een aantal zijn uitgeweken naar elders. De ex. van de Ronde Put, de Grote Zandput en Riebos/Blekerheide bleven minimaal tot de jaarwisseling present. Bovendien werd op 29-12 1 ex. (mogelijk een van deze vogels) bij de Stortplas waargenomen.*

Klapekster, 17 oktober Maatheide (Walter Andrzejewski).

In januari/februari 2008 pleisterden Klapeksters bij de Riebos, Blekerheide/Sahara, Kristallijn, de Ronde Put en de Grote Zandput. Bovendien waren er toen waarnemingen bij Prinsenpark (13-01), De Wurft (09-02) en Put Vercammen (15-02).

In het najaar trok op 4 en 17 oktober een Klapekster over Maatheide. Bovendien vloog op 21 oktober 1 ex. over Malesbroek naar ZW. Op 18-10 werd de overwinteraar van Kristallijn / Put Rauw / De Maat voor het eerst opgemerkt en op 20 oktober de pleisteraar van Sahara / Blekerheide. Ook bij de Ronde Put overwinterde weer een ex., maar aan de Grote Zandput liet de Klapekster dit keer verstek gaan.

Ekster

2007: *Forse slaappleatsen (enkele tientallen ex.) bevonden zich buiten het broedseizoen o.a. in de omgeving van Dekshoevevijver en Kristallijn.*

Getuige 59 overvliegende Eksters op 4 oktober over Maatheide bevond zich daar in de buurt een grote slaappleats. Op 30 december werd een forse slaappleats aangetroffen tussen Rauw en Sunparcs, in een naaldbosperceel aan de Put van Rauw. Daar werden toen minstens 60 ex. geteld.

Gaai

2007: *Geen bijzonderheden ten aanzien van deze vrij algemene jaarvogel.*

Eind september/begin oktober was er sprake van lichte Gaaien-trek over Maatheide. In totaal werden toen 153 ex. geteld, met 15 ex. op 28 september als maximum.

Notenkraker

2007: Op 06-10 werd een Notenkraker aangetroffen in het Groesgoor te Dessel.

In 2008 geen waarnemingen van deze soort.

Kauw

2007: Half oktober was er sprake van sterke Kauwen-trek. Op 14-10 kwamen 1.085 ex. over Maatheide, op 20-10 772 ex.. Het totaal op de telpost kwam op 2.983 uit, waarvan 2.771 in oktober. Er waren drie waarnemingen van ex. met kenmerken van Noordse Kauwen in de regio, eenmaal 2 ex. en tweemaal 1 ex..

In beide winters was er sprake van een opvallende Kauwenslaapplaats in de noordelijke laan aan de Grote Zandput, doordat de vogels daar voorverzamelden op de zandplaat en er een schitterend zwart/wit-contrast vormden met de duizenden meeuwen. Midwinter 2008/2009 betrof het circa 1.400 vogels. Najaar 2008 kende redelijke Kauwentrek. In totaal werden over Maatheide 2.512 ex. geteld, waarvan 555 in het voorjaar. Hoogste dagtotaal was 285 ex. op 18 oktober.

Roek

2007: Over Kristallijn/Maatheide passeerden in totaal 315 Roeken de tellers. 97 ex. op 22-10 werd het maximum.

Volgens goede traditie telde Herman Berghmans in het voorjaar weer de nesten in de Roekenkolonies in de regio. De broedpopulatie kent er nog altijd een oplopende trend. Hieronder de resultaten van de afgelopen negen jaren (bron H. Berghmans):

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Geel Zammal, Hazenhout	61	29	40	45	41	39	37	8	3
Geel Oosterlo Neerstraat	20	36	32	30	35	23	26	41	29
Geel Malesbroek	6	7	5	5	6	10	20	10	6
Geel Malosewaver	0	0	0	0	0	0	12	12	14
Geel Meerhoutsebaan-Ring	14	28	10	28	43	2	12	25	28
Geel Schrans	24	9	31	14	4	23	10	8	9
Geel Retiebaan	50	36	40	43	48	44	46	45	56
Geel Aardseweg	0	0	21	31	57	57	56	68	62
Geel Sas 7 Huize Karekiet	28	39	20	18	15	4	1	0	0
Dessel Centrum	0	0	0	0	0	?	11	24	33
Balen Waterstraat	0	0	21	27	34	29	30	4	0
Balen Olmen Olmense Zoo	0	44	51	23	23	27	26	27	24
Meerhout Gestel Gestelbeemden	0	0	0	0	16	21	39	82	99
Totaal:	203	228	271	264	322	279	326	354	363

Over Kristallijn/Maatheide werden 478 Roeken geteld, met 126 ex. op 2-11 als hoogste dagtotaal.

Bonte Kraai

2007: Op 22-10 trok 1 ex. over Maatheide.

In 2008 geen waarnemingen van deze soort.

Zwarte Kraai

2007: Trekkend over telpost Kristallijn/Maatheide werden 99 ex. geteld.

Over telpost Kristallijn / Maatheide werden 129 Zwarte Kraaien als trekker genoteerd: 47 in het voorjaar en 82 in het najaar.

Raaf

2007: Op 04-05 staken twee Raven van west naar noordoost Maatheide over.

Ook in 2008 verschenen weer Raven boven Maatheide. Op 20 april werd boven de trektellers een ex. opgemerkt, dat in noordelijke richting doorvloog, om daar aan de horizon hoog op te thermieken (wrn's Eddy Vaes, Eli Van Audenhove, Lex Peeters). Alle kenmerken konden uitstekend worden gezien. Op 25 april trok daar wederom een ex. over (derde waarneming binnen een jaar tijd!). Nu was Toon Jansen de gelukkige waarnemer.

Spreeuw

2007: Met 10.399 overtrekkende ex. nam de Spreeuw in 2007 de tweede positie in de Telpost Top 10 in. Veruit de meeste ex. (7382) passeerden er in oktober.

In 2008 werden over Maatheide 31.459 Spreeuwen geteld, waarvan alleen al in oktober 25.723 ex.. Beste dag was 22 oktober, toen 7.795 ex. over trokken.

Wielewaal

2009: *De eerste Wielewaal van 2009 werd op 04-05 gehoord ten oosten van Put Stroobants . De volgende dag leken ze ineens in alle geschikte biotopen gearriveerd te zijn. Gelukkig werden in nog heel wat gebieden in de regio zangposten vastgesteld, al liggen de dichtheden aanmerkelijk lager dan een decennium terug.*

Op 9 mei trokken twee Wielewalen over Maatheide. Territoria werden onder meer vastgesteld aan de Ronde Put, in de Maat, bij de Wateringen, in Scheps, 't Groesgoor, Den Diel en Malesbroek.

Huismus

2007: *Zowel in het voor- als in het najaar trok een Huismus over de telpost.*

Geen bijzonderheden ten aanzien van deze algemene standvogel.

Ringmus

2007: *Over telpost Kristallijn / Maatheide werden in totaal slechts 113 overtrekkende Ringmussen geteld.*

De Ringmus is een relatief schaarse doortrekker op Maatheide. Er werden in 2008 slechts 306 ex. geteld, waarvan 285 in oktober. 10 oktober was met 123 ex. veruit de beste dag.

Vink

2007: *In het voorjaar waren op telpost Kristallijn/Maatheide 26-03 (1.484 ex.) en 28-03 (1.680 ex.) de beste dagen voor Vinkentrek. Op de beste Vinkendagen in het najaar was de telpost helaas onbezet. Met in totaal 8.939 ex. bezette de soort desondanks de derde plaats in de 'Telpost Top 10'.*

Het najaar van 2008 werd 'de herfst van de vinkentrek'. Zowel Vink, Kneu als Appelvink trokken in uitzonderlijke aantallen door. Op sommige dagen konden de trektellers de opophoudelijke stroom vogels onmogelijk bijhouden, zodat er veel gemist zal zijn. Topdagen voor Vink waren:

04-10	7.116
07-10	13.496
08-10	13.475
10-10	5.796
11-10	4.069
13-10	7.556

In totaal werden er vanaf de telpost 72.758 Vinken geteld, waarvan 71.151 (!) in oktober.

Keep

2007: *In totaal werden vanaf de telpost 424 Kepen geteld, waarvan 384 in oktober. Dagmaximum was 269 op 19 oktober.*

Voor Kepentrek was 2008 een matig jaar. Over Maatheide werden in totaal 3.740 ex. geteld, waarvan slechts 44 in het voorjaar. Het hoogste dagtotaal werd 933 ex. op 18 oktober. Wel moet worden aangemerkt dat onder de 9.450 Vinkachtigen die over Maatheide niet nader gedetermineerd werden de nodige Kepen zullen zijn geweest.

Kneu

2007: *Over telpost Kristallijn / Maatheide werden 1.757 trekkers genoteerd. De beste dag was 15-10 met 247 ex..*

In totaal werden over Maatheide maar liefst 5.569 Kneuen geteld, waarvan 4.888 in oktober. Topdagen waren 07-10 (1.068 ex.), 10-10 (475) en 18-10 (481). De nieuwe situering van de telpost aan de vlakte ten zuidoosten van de jongste baggerput zal de aantallen gunstig hebben beïnvloed, maar dan nog is er sprake van uitzonderlijke aantallen. Vergelijking met de trektelresultaten van 2007 spreekt wat dat betreft boekdelen.

Barmsijs

2007: *In winter 2006/2007 deelden Barmsijsen in de algehele 'vinkenmalaise'. Slechts enkele losse ex. werden opgemerkt. De eerste Barmsijs van het najaar werd op 30-09 waargenomen boven Maatheide. Daarna zouden er nog 37 volgen, waarvan er 10 gedetermineerd werden als Kleine. In de loop van november nam het aantal*

waarnemingen van groepjes Barmsijzen snel toe en werd voor het eerst ook de aanwezigheid van Grote vermoed. Dat kwam definitief vast te staan op 18-12, toen 28 Grote en 12 Kleine gedetermineerd werden aan de Stortplas. Op de Teunisbloemen zouden hier nog tot in het volgende jaar Barmsijzen komen fourageren. Andere grotere groepen werden onder meer gezien tussen de windturbines en Glasfabriek (19 spec. op 28-12), aan de Groeneweg in Mol (12 Grote op 13-12) en op Maatheide (gemengde groep van 40 Grote en Kleine rond de jaarwisseling).

Ten zuiden van de Stortplas waren op 7 januari nog 19 Grote en 4 Kleine Barmsijzen aanwezig en op 15 januari betrof het daar 30 Barmsijzen, waaronder minimaal 4 Kleine. Op 13 februari bleken 60 Barmsijzen te verblijven op Ter Moeren.

De eerste Barmsijzen van het najaar (8 ex) trokken op 15 oktober over Maatheide. Aanvankelijk vormde 48 ex. op 2 november daar de grootste groep. In de laatste decade van november werd er op veel telposten in Nederland en België een zeer sterke doorstroom van Barmsijzen geconstateerd, waaronder veel Grote. Helaas was Kristallijn / Maatheide toen nog maar sporadisch bezet. Zo bleef 25 november met 72 ex. de beste dag. In totaal werden over Maatheide 268 Barmsijzen geteld.

Op 23 november waren weer 3 Grote Barmsijzen aanwezig aan de Stortplas en op de Elzen en Theunisbloemen op Maatheide overwinterden vanaf 10 december 12 Kleine en 2 Grote Barmsijzen.

Kleine Barmsijzen en Putter, Stortplas (Jelle van de Veire).

Putter

2007: Na een winter waarin Putters in de regio zeer schaars waren braken er in het najaar betere tijden aan. Dat er een goede Putterwinter aan zat te komen bleek al op telpost Kristallijn / Maatheide, waar in de herfst 100 ex. werden geteld (tegenover 2 in het voorjaar). Op 12-10 pleisterden 8 ex. op Maatheide. Dankzij voedselaanbod in de vorm van Teunisbloemen en Elzen zou dat aantal aangroeien tot een maximum van 62 ex. op 28-11. Op 18-10 fourageerden 45 ex. op De Driehoek bij Wezel. Kleinere groepjes werden overal in de regio aangetroffen.

Op Maatheide liep het aantal Putters op tot 87 ex. op 22 januari. Aan Kristallijn werden op 6 januari 26 ex. geteld en aan De Vennen bij Balen bevond zich op 22 januari een groep van 25 ex. Daarnaast werden op tal van plaatsen kleinere groepjes waargenomen.

In winter 2008/2009 waren in de Elzenbosjes op Maatheide weer voortdurend 25 - 60 ex. ter plaatse. De Puttertrek leverde op Maatheide in het voorjaar 16 ex. en in het najaar 74 ex. op; 30 ex. op 1 november was er de grootste groep.

Groenling

2007: Slechts 105 Groenlingen werden over de telpost Kristallijn / Maatheide waargenomen.

In 2008 werden over Maatheide maar 91 overtrekkende Groenlingen opgemerkt.

Sijs

2007: In het hele voorjaar werden over de telpost slechts 3 Sijzen gezien, als erfenis van de bijzonder zwakke

winter die aan het trekseizoen vooraf ging. Op 17-06 trokken al de eerste 2 Sijzen van het najaar richting zuiden. Zij zouden daar nog door 146 ex. worden gevolgd. De echte instroom zou echter pas na afsluiting van het telseizoen, half november, plaats vinden, toen overal in de regio forse groepen overtrokken en er in de buurt van goede Elzen- en Berkenlocaties tezamen duizenden ex. verbleven.

In de winter 2007/2008 waren in de regio grote aantallen Sijzen aanwezig, op sommige locaties honderden ex. bijeen. Toch werd er tijdens het voorjaar maar weinig van de terugtrek geregistreerd: slechts 51 ex. passeerden de bezette telpost Kristallijn / Maatheide. Op 3 augustus trok al een Sijs over de Ronde Put. In het najaar bleef het totaal van 143 ex. over Maatheide ook aan de zeer lage kant. Toch volgde er opnieuw een zeer Sijzenrijke winter.

Europese Kanarie

2007: drie waarnemingen van solitaire ex..

In totaal waren er in 2008 vijf waarnemingen. Wellicht hadden de eerste drie in de eerste helft van mei betrekking op een broedgeval of broedpoging in de nabije omgeving (de tuintjes van het gehucht tussen Stevensvennen en Werkplaats?). Helaas is die mogelijkheid niet nader onderzocht.

04-05: 1	Maatheide	viel in, kortstondig zingend
09-05: 1	Maatheide	
12-05: 1	Maatheide	

09-11: 1	Maatheide	overtrekkend
14-12: 1	Put Rauw N	ter plaatse

Goudvink

2007: In 2007 uitsluitend losse waarnemingen van de Midden-Europese ondersoort *Pyrrhula p. europae*, die bij ons standvogel is. Ook het lage totaal van 12 overtrekkende Goudvinken over de telpost indiceert dat er geen sprake was van opvallende trekverplaatsingen.

Verrassend waren 2 wijfjes Noordse Goudvink, die het 'teutergeluid' van de invasie van 2006 voortbrachten. Ze werden op 20 januari door Jef Sas gehoord in het Maatreservaat. In totaal zagen de trektellers 22 Goudvinken over Maatheide trekken. 8 ex. op 2 november was het dagmaximum.

Kruisbek

2007: Kruisbekken waren in 2007 schaars. Er werden geen broedverdachte vogels aangetroffen en het aantal waarnemingen viel op twee handen te tellen. Het handelde steeds om solitaire ex. of kleine groepjes. Het grootste aantal betrof 8 ex., zowel op 05-09 als op 16-11, bij De Most.

Man Kruisbek, Riebos, 28-02 (Lex Peeters).

Kruisbekken waren met name in de winter 2007/2008 zeer schaars. Opmerkelijk was in dat opzicht een zingend mannetje met een wijfje op De Riebos, op 28-02. In het najaar kwamen over Maatheide regelmatig kleine groepjes over. Het hoogste aantal was daar 27 ex. op 10 oktober. Het totaal stakte bij 108 ex.. In de winter vormden 20 ex. op 8 december in de SCK-bossen bij Mol-Donk de grootste groep.

Appelvink

2007: Acht waarnemingen, die tezamen betrekking hadden op 14 ex.

Appelvinken trokken in het najaar van 2008 op Maatheide sterk door. In totaal werden er 67 ex. geteld, waarvan 51 in oktober. De hoogste dagtotalen waren 15 ex. op 17 en 14 ex. op 24 oktober.

Voor het contrast met 2007 alle waarnemingen van 2008 (19) onder elkaar:

13-03:	2	Riebos	overtrekkend
01-06:	1	Bels Broek, Bel	overvliegend

10-09:	2	Maatheide	overtrekkend
06-10:	1	Geel-Oost	overvliegend naar O
08-10:	1	Maatheide	overtrekkend
12-10:	1	Maatheide	overtrekkend
16-10:	5	Maatheide	3 + 2 ex. overtrekkend
17-10:	15	Maatheide	overtrekkend
18-10:	4	Maatheide	overtrekkend
23-10:	5	Maatheide	overtrekkend
24-10:	14	Maatheide	overtrekkend
25-10:	6	Maatheide	overtrekkend
02-11:	9	Maatheide	overtrekkend
06-11:	2	Maatheide	overtrekkend
25-11:	3	Maatheide	overtrekkend
26-11:	1	Balen centrum	overvliegend naar Z
29-11:	1	Ecocenter	ter plaatse
25-12:	3	Gestel-Meerhout	ter plaatse, nabij Albertkanaal
26-12:	2	Geel Pallo	pleisterend

Grauwe Gors

2007: Geen waarnemingen van deze soort.

Nadat de trektellers op 3 mei nog een zeer waarschijnlijk ex. aan zich voorbij moesten laten gaan, omdat ze de roepende vogel niet in het vizier kregen, trok op 9 september een Grauwe Gors roepend in zuidelijke richting over Maatheide (wrn. Lex Peeters).

Rietgors

2007: De eerste zingende Rietgors in de regio werd op 24-02 gehoord aan de Grote Zandput. Dezelfde dag bevonden zich nog 83 ex. in winterkleed in Braamstruweel ten westen van Put Rauw Noord. De grootste winterconcentratie ontstond tussen het windmolenpark en Glasfabriek, waar op 08-12 het maximum van 127 ex. werd geteld. Over telpost Kristallijn/Maatheide werden 707 ex. waargenomen, waarvan 463 in oktober. 15-10 werd met 65 ex. de beste trekteldag voor deze soort.

Op 4 januari 2008 kwamen minstens 60 Rietgorzen slapen aan de Grote Zandput. Nadat in het voorjaar over Kristallijn / Maatheide slechts 20 overtrekkende Rietgorzen waren waargenomen, passeerden daar in het najaar 2.085 ex. de bezette telpost. Daarvan kwamen 1.912 ex. in oktober over. De beste dagen (140+) waren:

08-10:	165
10-10:	148
17-10:	225
18-10:	225
24-10:	142

Dwerg- of Bosgors:

2007: Geen waarnemingen van van deze soorten.

Op 18 oktober 2008 vloog een roepende Bos- of Dwerggors over de telpost op Maatheide. Helaas slaagden de trektellers er niet in om de vogel tegen de blauwe lucht in het vizier te krijgen, hoewel deze pal over hen vloog.

IJsgors

2007: Vier waarnemingen, allen vanaf telpost Maatheide: driemaal 1 ex. in oktober, en 1 ex. begin november.

Met 12 overtrekkende ex. over Maatheide werd najaar 2008 bijzonder goed voor deze soort:

26-09:	1	Maatheide	in groep Koperwieken
07-10:	2	Maatheide	overtrekkend
10-10:	2	Maatheide	overtrekkend
19-10:	1	Maatheide	in groepje Veldleeuweriken
20-10:	2	Maatheide	in groepje Veldleeuweriken
24-10:	2	Maatheide	in groepje Veldleeuweriken
02-11:	2	Maatheide	in groepje Veldleeuweriken

Sneeuwgorz

2007: Drie Sneeuwgorzen (1 ad. vrouwtje, 1 onv. vrouwtje en een onv. mannetje) verbleven van 18 tot en met 23 november op Maatheide.

Sneeuwgorz, Maatheide (Lex Peeters).

Met vijf waarnemingen, waaronder 3 ex. die minstens 2,5 week bleven pleisteren, droegen Sneeuwgorzen nadrukkelijk bij tot een zeer geslaagd najaar op Maatheide:

10-10:	1	Maatheide	overtrekkend
27-10:	1	Maatheide	ad. man invallend
29-10:	2	Maatheide	beide ad. mannetjes, invallend
01/17-11:	3	Maatheide	2 man + 1 onv./wijfje, vielen in en bleven pleisteren
02-11:	1	Maatheide	overtrekkend in groepje Veldleeuweriken

Ortolaan

2007: Drie waarnemingen, twee in het voorjaar en één in het najaar, allen op Maatheide.

Ook 2008 bracht drie waarnemingen van deze soort en wederom allen op Maatheide:

03-05:	1	Maatheide	om 7.09 u laag overtrekkend
30-08:	1	Maatheide	overtrekkend in groepje Gele Kwikstaarten
13-09:	1	Maatheide	1 wijfje, viel in en hield zich wat later op met een zevental Duinpiepers

Geelgorz

2007: Zangposten van Geelgorzen werden o.a. aangetroffen tussen Prinsenpark en de Watermolen in Retie (1), Retie-Obroek (8), bij Kristallijn en Put Rauw (2), aan Maatheide (3), Sahara e.o. (2), Riebos (4), Blekerheide (2), langs het fietspad door Russendorp (2) en bij de Vriesputten in Kerkhoven (1). Over telpost Kristallijn/Maatheide werden in totaal 46 ex. opgemerkt. De mooiste concentratie Geelgorzen vormde zich op de Riebosserheide, waar het aantal via 208 ex. op 24-11 en 225 op 19-12 opliep tot tenminste 352 op 05-01-2008. De aanwezigheid hield daar vooral verband met enkele graanakkertjes, die in het belang van de jacht niet geoogst waren.

Het aantal Geelgorzen in De Riebos bereikte z'n climax op 5 en 6 januari, toen in het graanakkertje aan het populierenperceel resp. 237 en 250 Geelgorzen werden geteld. In elk geval op 5 januari verbleven elders in het terrein nog groepen van 30 en 85 ex., wat het totaal die dag op 352 ex. bracht. Op 14 januari bedroeg het aantal in de graanakker nog circa 150 stuks, van 8 tot en met 17 februari nog 40 ex. en op 21 februari nog slechts 25.

De eerste zingende Geelgorz werd in 2008 op 28 februari gehoord in De Riebos. In de volgende gebieden werden in broedseizoen 2008 Geelgorzen geïnterviewd: Riebos (6 zangposten), Blekerheide (4), Sahara (3), Maatheide (4) en Heuvelse Heide (1). Dat geeft voor het noordoostelijke deel van de regio 18 zangposten, waar dat er in 2007 nog 11 waren. Deze hoopgevende vooruitgang sluit aan bij de trend die ook in de aangrenzende Nederlandse regio doorzet. In Retie-Obroek daarentegen, telde Frans Daemen 6 zangposten, waar hij er in 2007 2 meer vaststelde.

De broedpopulaties van Geelgorzen zijn sterk afhankelijk van de overwinteringsmogelijkheden. In dat opzicht valt het te betreuren dat het graanakkertje dat in de winter van 2007/2008 aan zoveel Geelgorzen voedsel bood, in de volgende winter geen vervolg kreeg. In die omgeving betrof het aantal in winter 2008/2009 nog hooguit enkele tientallen, terwijl de kerngroep zich nu ophield tussen de populierenaanplant ten westen van de Riebos. Daar werden tenminste 142 ex. geteld op 21 december (in totaal toen 164 in het hele gebied).

Alleen al doordat in de Riebos alle voorwaarden ervoor aanwezig blijken te zijn, zou het als een plicht moeten worden ervaren om daar een gorzenreservaat aan te leggen en in stand te houden. Nu de gemeente Lommel enkele percelen aan Natuurpunt in pacht heeft gegeven liggen de mogelijkheden daarvoor open.

In totaal werden slechts 20 trekkende Geelgorzen over de telpost op Maatheide waargenomen.

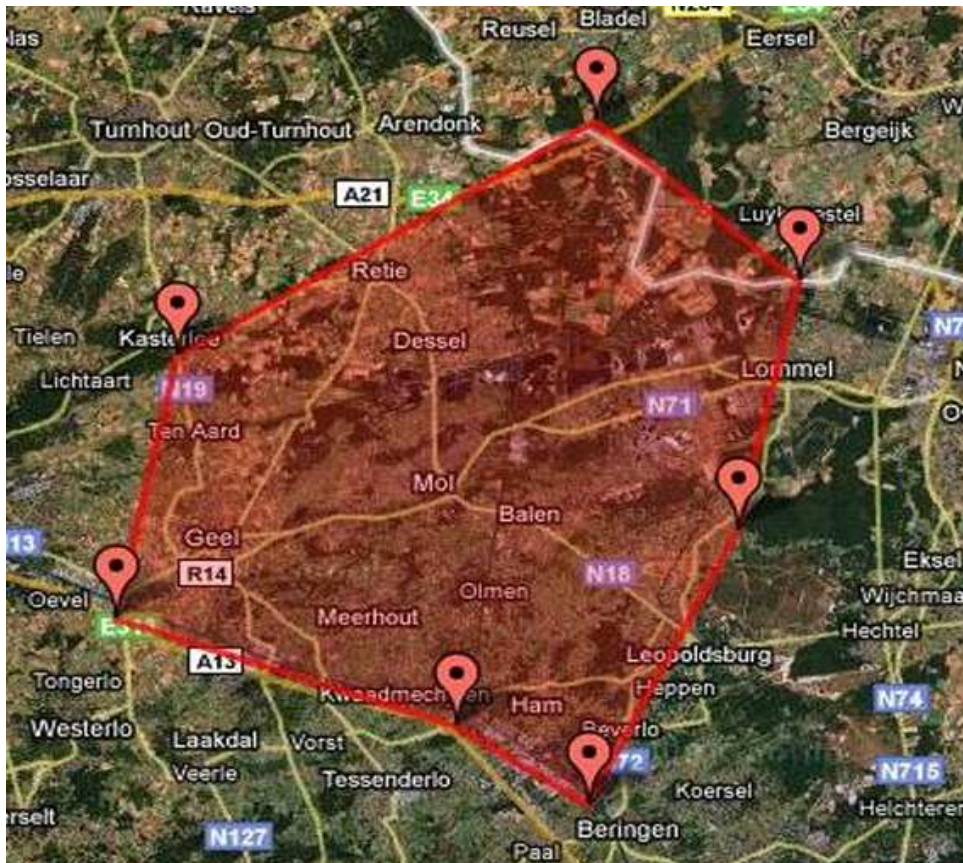

Blauwe Kiekendief Riebos, Monique Bogaerts
Zwarte Wouw Put Rauw, Lex Peeters
Dwergmeeuw Stortplas, Lex Peeters
Eider Put Rauw, Lex Peeters

Regio-omschrijving:

Vogels kennen geen grenzen, tenminste niet waar het om de kunstmatig bepaalde lijnen gaat die mensen trekken om aan te geven waar een gemeente, provincie of land ophoudt of begint. Bij de bepaling van de afbakening van het Kempense merengebied is daarom vooral gekeken naar een logische samenhang van biotopen en landschappen. De merengordel vormt het kerngebied, de bebouwde kommen van Geel, Mol, Arendonk, Postel, Lommel, Kerkhoven en Meerhout liggen er als betonnen buitenposten omheen.

Globaal ligt de regio binnen een cirkel met een diameter van 30 km, met Mol-Sluis als middelpunt. Ze omvat de werkgebieden van de drie Natuurpunt-afdelingen Netebronnen (Dessel-Mol-Balen), Geel-Meerhout en Ham, ook wel aangeduid als Meanderland, alsmede het gebied ten westen van Lommel en ten zuiden van Arendonk.

Met dank aan de waarnemers en fotografen:

Alaerts Gery, Barendse Rutger, Berghmans Herman, Berckmans Dennis, Bijmens Herman, Bogaerts Luc en Monique, Bollen Theo, Brabers Leon, Claessens Roger, Cortens Jan, Damen Luc, Daemen Frans, Delaet Jan, Cuypers Ludo, Cuyvers Esther, Dekoning Andre, De Schepper Jan, Desmet Koen, Emmers Michel, Geenen Dirk, Geboers Martin, Groof de Chris, Hendig Paul, Huysmans Michel, Huybrechts Alex, Jansen Ludwig, Jansen Toon, Langhmans Werner, Leers Walther, Leysen Koen, Loos Gilbert, Luyten Fons, Maes Kurt, Meeus Dirk, Mertens Alois, Michiels Frans, Mulkens Bart, Plu Dieder, Ooms Eric, Peeters Lex, Peeters Willy, Peetermans Eric, Reher Thomas, Santermans Ronny, Sas Jef, Schildermans Tom, Schoofs Danni, Thijs Koen, Vaes Eddy, Van Audenhove Eli, Van Audenhove Philippe, Vanbroeckhoven Hendrik, Van Buggenhout Michel, Vanderschoot Peter, Van Enderd Karel, Van de Veire Jelle, Van de Weyer Carl, Vandeven Tom, Van Doninck Niels, Van Gool Karin, Van Hout Frits, Van Hove Guy, Van Kerckhoven Jozef, Van Meeuwen Marc, Van Mierlo Marc, Van Reet Staf, Van Kerckhoven Jos, Van Roey Karel en Andrea, Verbraeken Bart, Verdonck David, Vermeulen Manu, Venema Nico, Verborgt Rik, Verbraeken Bart, Verdonck Jan, Verwimp Peter, Weemaes Kris, Wijnants Jaak, Wouters Marianne en Paul.

(Aan degenen die in dit overzichtje onverhoopt mochten ontbreken, bij voorbaat welgemeende excuses!)

Plassen die bij de Watervogeltellingen betrokken zijn:

't Goorke – Arendonk
Put Wateringen – Arendonk
De Wateringen – Mol
De Graef – Retie
Ronde Put & Lange Linnenput – Mol
Familiestrand – Mol
De Wurft – Mol
Zwart Kot – Mol
Campinastrand & Goorvijvers – Dessel
Moerasje Sas 6 – Mol
De Pinken - Dessel
Put Vercammen – Dessel
Lagune – Mol
Miramar – Mol/Dessel
Warande – Dessel
Plas Van As – Dessel
Meergoren – Mol
Put Le Blanc – Mol
Grote Zandput – Mol/Dessel
Schansput – Mol
Kanaalplas – Mol
Stortplas – Mol
De Maat – Mol
Den Diel – Mol
Put Stroobants – Mol
Scheppelijke Nete Rauw – Mol
Put Rauw (Z en N) – Mol
Kristallijn – Lommel
Blauwe Kei – Lommel
Maatheide – Lommel
De Waaltjes – Lommel
Sahara – Lommel
Plassen Glasfabriek – Lommel
Vijvers Bankei – Lommel
Hengel- en Kweekvijvers Wezel – Mol
De Most – Balen
Scheps – Balen
Griesbroek – Balen
Wildersbroek – Geel
Malesbroek – Geel
Zelgaas – Geel
Dekshoevevijver – Geel
Kattestaart & Kievitvijver – Retie
Prinsenpark – Retie

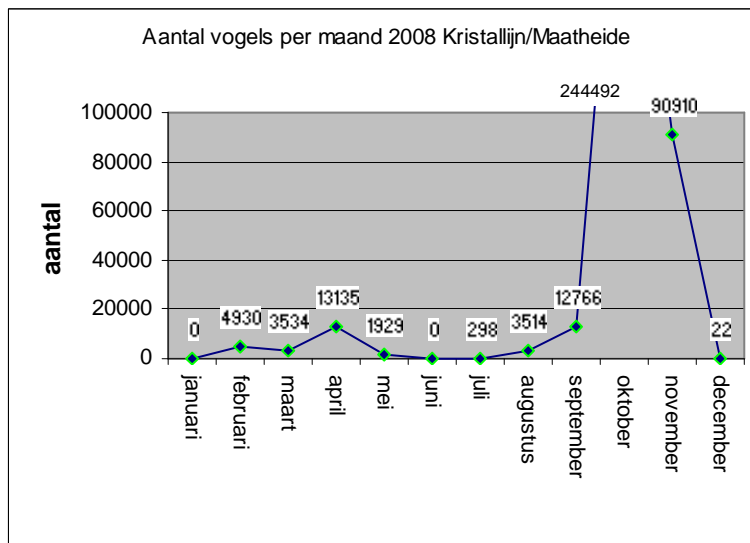
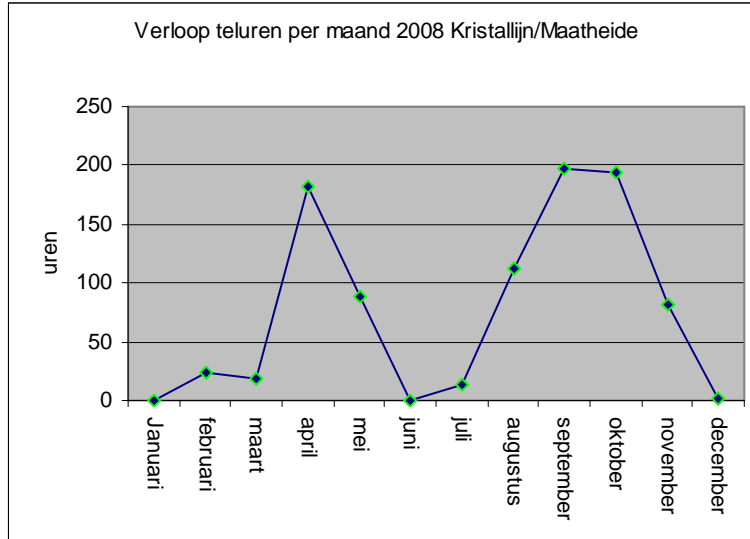
Voor meer en alle actuele informatie:

Raadpleeg Birding Kempen of meld je aan als lid: <http://groups.google.com/group/birdingkempen>

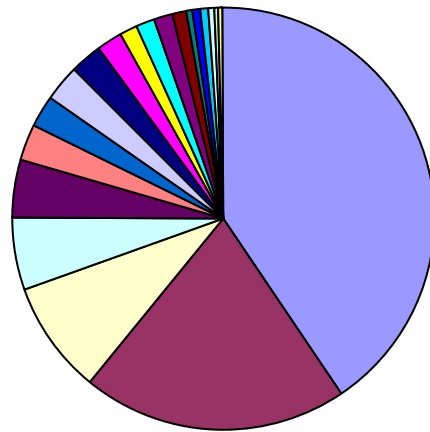
Heb je aanvullingen of correcties op dit verslag, neem dan contact op met Lex Peeters:
lpeeters@iae.nl

BIJLAGE:

Trekteljaar 2008 op Kristallijn/Maatheide, in graphics (samenstelling Toon Janssen).

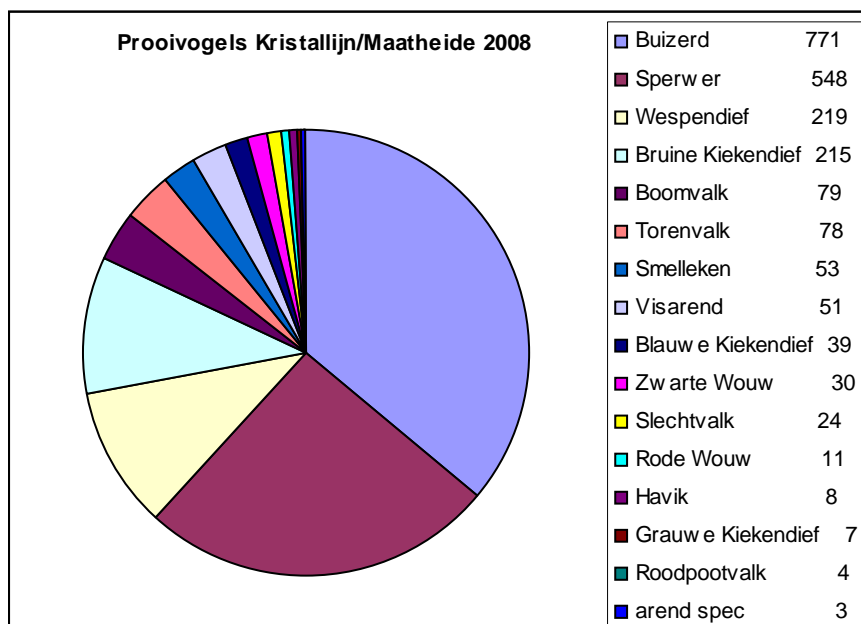

Top 20 Kristallijn/Maatheide 2008

1	Houtduif	147007
2	Vink	72758
3	Spreeuw	31455
4	Veldleeuwerik	20297
5	Koperwiek	15588
6	Graspieper	9832
7	Kievit	9738
8	Boerenzwaluw	9313
9	Vink spec	9445
10	Aalscholver	6726
11	Kneu	5569
12	Zanglijster	5216
13	Kramsvogel	4713
14	Keep	3737
15	Kauw	2510
16	Rietgors	2103
17	Kokmeeuw	1933
18	Oeverzwaluw	1541
19	Witte Kwik	1121
20	Gele Kwik	1075

		Totaal	Voorj	Najaar
1	Houtduif	147007	5404	141603
2	Vink	72758	992	71766
3	Spreeuw	31455	152	31303
4	Veldleeuwerik	20297	26	20271
5	Koperwiek	15588	186	15402
6	Graspieper	9832	4817	5015
7	Kievit	9738	849	8889
8	Boerenzwaluw	9313	2058	7255
9	Vink spec	9445	19	9426
10	Aalscholver	6726	959	5767
11	Kneu	5569	305	5264
12	Zanglijster	5216	20	5196
13	Kramsvogel	4713	104	4609
14	Keep	3737	44	3693
15	Kauw	2510	555	1955
16	Rietgors	2103	20	2083
17	Kokmeeuw	1933	961	972
18	Oeverzwaluw	1541	1302	239
19	Witte Kwik	1121	125	996

	totaal	voorjaar	najaar
Buizerd	771	170	601
Sperwer	548	101	447
Wespendif	219	70	149
Bruine Kiekendief	215	43	172
Boomvalk	79	38	41
Torenvalk	78	22	56
Smelleken	53	11	42
Visarend	51	19	32
Blauwe Kiekendief	39	8	31
Zwarte Wouw	30	30	0
Slechtvalk	24	6	18
Rode Wouw	11	6	5
Havik	8	2	6
Grauwe Kiekendief	7	2	5
Roodpootvalk	4	2	2
arend spec	3	2	1